

Etická výchova

metodický materiál

Písenný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi,
registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

KA - 2 Implementace programů osobnostní a sociální výchovy jako prevence rizikového chování

Brno 2012-2015

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodika etické výchovy

Písemný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi, registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

Strana 2 (celkem 333)

Metodické a pracovní listy	9
Etická výchova pro 4. ročník.....	10
Plán práce pro 4. ročník šk. rok 2014 / 2015.....	11
4.1 Úvod do etické výchovy, seznámení s dětmi.....	12
4.2 Sebepečetí.....	14
4.3 Třídni smlouva	16
4.4 Třídni tresty	20
4.5 Empatie	23
4.6 Chválím, chválíš, chválíme	27
4.7 Konflikt	31
4.8 Práva a povinnosti dětí.....	34
4.9 Spolupráce.....	38
4.10 Moji spolužáci a jejich dobré stránky.....	43
4.11 Verbální komunikace	45
4.12 Neverbální komunikace.....	51
4.13 Hodnotová orientace	59
4.14 Zodpovědnost.....	66
4.15 Příběhy zachránců.....	70
4.15 Volný čas.....	71
4.16 Zdvořilé chování.....	73
4.17 Lidské vlastnosti.....	78

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodika etické výchovy

Písemný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi, registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

Strana 3 (celkem 333)

4.18 Moje rodina	82
4.19 Lidé kolem nás	86
4.20 Umění říct NE!	87
Etická výchova pro 5. ročník.....	95
Plán práce pro 5. ročník šk. rok 2014 / 2015	96
5.1 Úvodní hodina	97
5.2 Základy komunikace	99
5.3 Rozhovor	103
5.4 Asertivita – Umění říci ne.....	106
5.5 Vulgární a neslušná slova	109
5.6 Tvořivost a umění říci - promiň.....	111
5.7 Přátelství.....	115
5.8 Sebehodnocení.....	118
5.9 Sebepoznání - sebezpozorování.....	121
5.10 Sebeovládání a hněv	124
5.11 Pozitivní hodnocení druhých.....	128
5.12 Narcismus – Samolibost	132
5.13 Empatie – pracovní list.....	136
5.14 Úcta k postiženým.....	137
5.15 Agresivita a šikana	139
5.16 Počítačové hry a jejich vliv	143
5.17 Planeta země a příroda	147

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodika etické výchovy

Písemný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi, registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

Strana 4 (celkem 333)

5.18 Hygiena	150
5.19 Televize a její vliv – pracovní list.....	156
5.20 Rodina – sourozenecké vztahy	157
Etická výchova pro 6. ročník.....	161
Plán práce pro 6. ročník šk. rok 2014 / 2015.....	162
6.1 Verbální komunikace	163
6.2 Neverbální komunikace.....	165
6.3 Příběhy z fotografií.....	167
6.4 Storytelling	169
6.5 Televizní show	172
6.6 Vlastní jedinečnost - kladné vlastnosti a dovednosti	174
6.7 Kyberšikana.....	177
6.8 Kyberšikana II.	180
6.9 Kybergrooming.....	182
6.10 Online identita	184
6.11 Kyberšikana učitele.....	186
6.12 Úcta k člověku.....	188
6.13 NE.....	189
6.14 Ne nechci!	192
6.15 Hádka, křik, agrese	194
6.16 Provokace.....	196
6.17 Fyzické projevy emocí	198

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodika etické výchovy

Písemný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi, registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

Strana 5 (celkem 333)

6.18 Cesta kolem světa	200	
6.19 Příběhy našich blízkých	202	
6.20 Příběhy našich blízkých II.	204	
Etická výchova pro 7. ročník.....	206	
Etická výchova - plán práce pro 7. ročník	šk. rok 2014 / 2015	207
7.1 Eticky náročné situace	208	
7.2 Řešení konfliktu neagresivním způsobem	211	
7.3 Můj život minulý, přítomný a budoucí.....	213	
7.4 Přání	216	
7.5 Konflikt mezi přáteli	220	
7.6 Smutek a pomoc.....	222	
7.6 Pracovní list – Smutek a pomoc.....	223	
7.7 Vztahy ve třídě	224	
7.8 Příslloví a jejich význam	226	
7.9 Rozdíly ve společnosti	231	
7.10 Rasismus a předsudky	233	
7.11 Stereotypy	235	
7.12 Rozbité šálky	238	
7.13 Objevení nového kontinentu I.	241	
7.14 Objevení nového kontinentu II.	244	
7.15 Romské tradice o Velikonocích	246	
7.16 Příběhy s hrdinou	249	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7.17 Příběh o Popelce I.....	252	
7.18 Příběh o Popelce II.....	256	
7.19 Operace srdce	259	
7.20 Trochu jiná Máša.....	261	
Etická výchova pro 8. ročník.....	266	
Etická výchova - plán práce pro 8. ročník	šk. rok 2014 / 2015	267
8.1 Hodnocení obtížných situací	268	
8.2 Stížnost.....	269	
8.3 Asertivní chování	270	
8.4 Konflikt s rodiči	271	
8.5 Problémy se vztahy – hádky rodičů	272	
8.6 Fair play.....	273	
8.7 Občanská zralost.....	274	
8.8 Mé schopnosti a cíl mého života.....	275	
8.9 Přátelství.....	276	
8.10 Potenciality člověka	277	
8.11 Mravní zásady.....	278	
8.12 Sebevědomí.....	279	
8.13 Pozitivní formulace problému	280	
8.14 Morálka a hodnoty.....	281	
8.15 Menšiny a jejich problematika	282	
8.16 Návykové látky a boj proti nim	283	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.17 Ochrana proti sektám	284
8.18 Úcta ke stáří	285
8.19 Iniciativa	286
8.20 Ekologie.....	287
Etická výchova pro 9. ročník.....	288
Etická výchova - plán práce pro 9. ročník šk. rok 2014 / 2015	289
9.1 Jak komunikovat s autoritou	290
9.2 Komunikační chyby.....	292
9.3 Aktivní naslouchání.....	294
9.4 Úloha sebevědomí, selfmanagementu.....	296
9.5 Konstruktivní kritika	298
9.6 Odůvodněná kritika	300
9.7 Vzory v okolí	302
9.8 Působení médií.....	304
9.9 Agresivní chování.....	306
9.10 Projevování mých schopností a vlastností ve společnosti.....	308
9.11 Můj zodpovědný přístup k životu.....	310
9.12 Nový začátek - renatalizace	312
9.13 Iniciativa a tvořivost v rodině	314
9.14 Osobní angažovanost.....	316
9.15 Problematika menšin.....	318
9.16 Boj proti návykovým látkám	320

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Metodika etické výchovy

Písemný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi, registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

Strana 8 (celkem 333)

9.17	Ovlivňování atmosféry v rodině	323
9.18	Projevy úcty ke stáří	325
9.19	Tolerance k různým náboženstvím a věřícím	327
9.20	Krásy přírody, ekologie	329

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodické a pracovní listy

Předmět Etická výchova je zařazen do Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání od 16. 12. 2009. Díky projektu „KŘENKA – zážitkem k inkluzi“ jsme mohli etickou výchovu v podobě kroužku našim žákům nabídnout od školního roku 2012/13. Během této doby se lektoři v této problematice vzdělávali a postupně vytvořili materiál, který je přímo zaměřen na potřeby našich dětí.

Předkládaný materiál je soubor metodických a pracovních listů pro 4. – 9. ročník základního vzdělávání. Pro každý ročník bylo vytvořeno 20 metodických listů a k nim 20 pracovních listů. Je určen pro učitele nebo lektory na přípravu jednotlivých lekcí.

Lektoři se zaměřili na témata, která jsou na škole aktuální – snaží se u žáků rozvíjet sociální dovednosti, které jsou důležité pro mezilidské vztahy. Lekce jsou zaměřeny na komunikaci, mezilidské vztahy, pozitivní sebehodnocení a hodnocení druhých, tvořivost, empatii, asertivitu a rozvoj prosociálního chování.

Lekce jsou primárně tvořeny pro skupinky cca 4 – 6 dětí, důležité změny nebo informace jsou zaznamenány v poznámkách. Nejčastěji používané metody jsou: rozhovor v kruhu, diskuze, skupinová práce, dramatizace.

Součástí každého metodického materiálu je pracovní list, který slouží buď jako doplňková činnost probírané lekce nebo se používá k její rekapitulaci.

Autoři:

Metodické a pracovní listy pro 4. ročník: Mgr. Veronika Kohoutová

Metodické a pracovní listy pro 5. ročník: Adam Prokopec

Metodické a pracovní listy pro 6. ročník: Mgr. et Mgr. Zuzana Svobodová

Metodické a pracovní listy pro 7. ročník: Mgr. et Mgr. Zuzana Svobodová

Metodické a pracovní listy pro 8. ročník: Ing. Charlotta Švehlíková

Metodické a pracovní listy pro 9. ročník: Mgr. Ludmila Kovářová

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Etická výchova pro 4. ročník

Etická výchova pro 4. ročník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Plán práce pro 4. ročník šk. rok 2014 / 2015

září	Úvod do etické výchovy, seznámení s dětmi Sebepojetí
říjen	Třídní smlouva Třídní tresty
listopad	Empatie Chválím, chválíš, chválíme
prosinec	Konflikt Práva a povinnosti dětí
leden	Spolupráce Moji spolužáci a jejich dobré stránky
únor	Verbální komunikace Neverbální komunikace
březen	Hodnotová orientace Zodpovědnost
duben	Volný čas Zdvořilé chování
květen	Lidské vlastnosti Moje rodina
červen	Lidé kolem nás Umění říct NE!
Průběžně:	Průběžné sledování skupinového klimatu v žákovských skupinách a reagování na eticky významné problémy ve vztazích.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.1 Úvod do etické výchovy, seznámení s dětmi

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Seznámení s dětmi, představení etické výchovy

Použité metody: práce v kruhu, rozhovor, kooperativní hry

Pomůcky: míček, pastelky, fixy

Průběh lekce:

Posadíme se s dětmi do kruhu a řekneme si, jak důležitá jsou naše jména. Postupně si předáváme míček v kruhu a děti se představují – celou větou.

Dále dáme úkol, každý musí ke svému křestnímu jménu vymyslet přídavné jméno tak, aby začínalo stejnou hláskou jako jeho křestní jméno, např. kamarádský Karel, veselá Vendula...

Poté se děti postaví a navzájem si hází míček. Házející hlasitě řekne přídavné i křestní jméno člověka, kterému míček hází. Hru můžeme zrychlit přidáním časového omezení – kdo si hned nevzpomene na přídavné a křestní jméno spolužáka, vypadává ze hry a posadí se.

Děti se posadí do kruhu na židli. Židlí je o jednu méně než dětí, jeden žák zůstane uprostřed v kruhu. Má za úkol vymyslet jednu vlastnost, kterou má i on sám, např.: vymění se každý, kdo má rád psy, má bílé tričko, umí plavat... Jakmile si děti mezi sebou začnou měnit místa, žák uprostřed se snaží najít jednu židli pro sebe.

Děti se posadí opět do kruhu, seznámíme děti s hlavním cílem etické výchovy – „Nedělej nikomu to, co nechceš, aby druzí dělali tobě“. Je důležité chovat se k sobě pěkně, jako kamarádi.

Poprosíme žáky k vypracování pracovního listu.

Poznámky: Lekce tvořena pro práci s celou třídou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

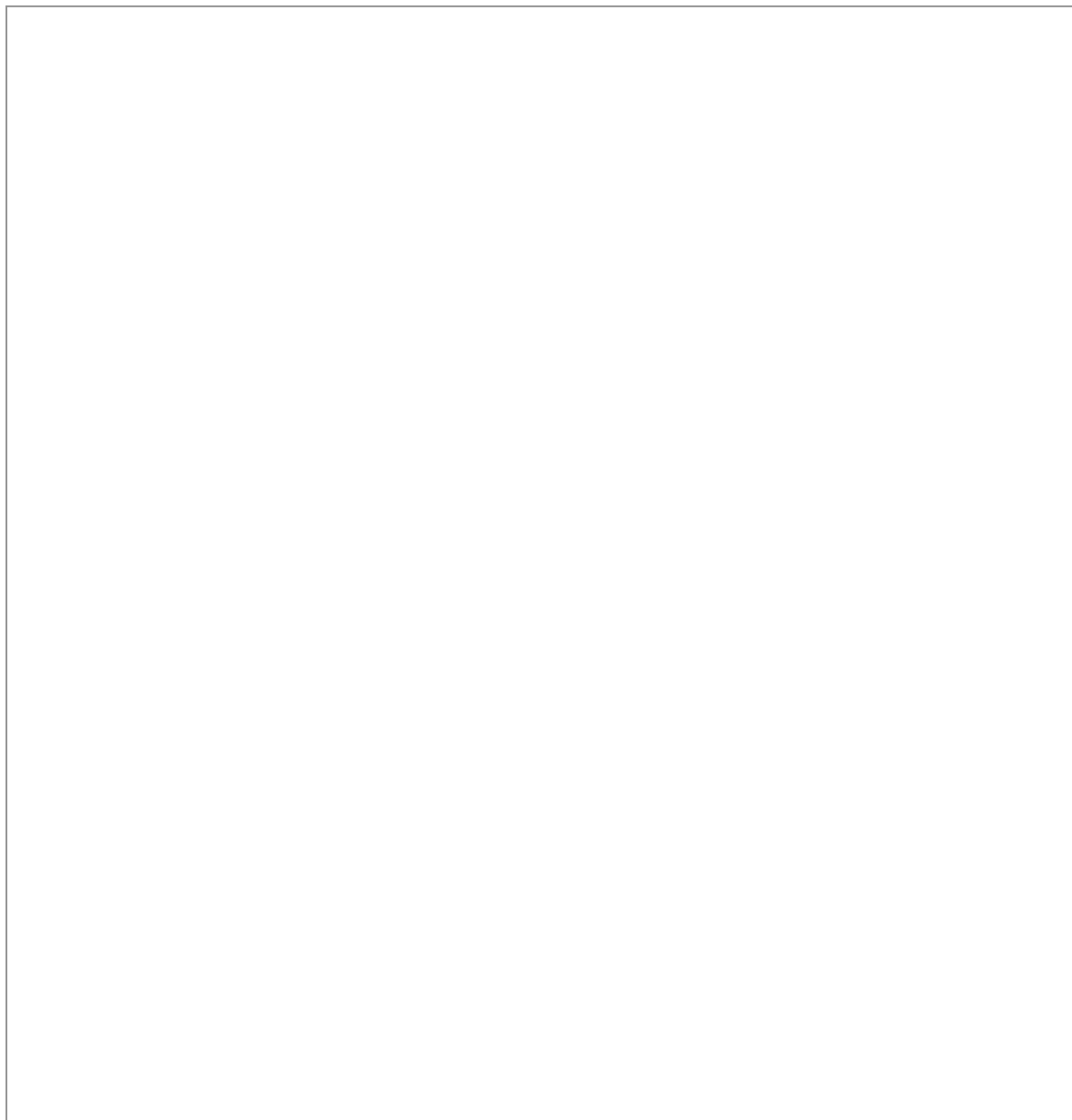
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.1 Úvod do etické výchovy, seznámení s dětmi – pracovní list

Do rámečku nakresli své křestní jméno i s vymyšleným přídavným jménem.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.2 Sebepojetí

Třída, časový rozsah, místo: 4. Ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Uvědomit si svoje já, pozitivní hodnocení sebe sama, sebe prezentace

Použité metody: rozhovor v kruhu, samostatná práce, fantazie, představení sebe sama

Pomůcky: větší papíry (A3, A2 nebo jiné větší formáty), pastelky, fixy, nůžky, lepidla, časopisy

Průběh lekce:

Posadíme děti na židličky do kruhu a zahrajeme si hru na „Škatulata“ - pokládáme otázky typu: místo si vymění ten, kdo..., všichni, koho se otázka dotýká, si musí vyměnit místo. Dětem, které si vyměnily místo, pak můžeme pokládat doplňující otázky.

Příklady: místo si vymění ten, kdo – má na sobě něco bílého (je to tvá oblíbená barva?)

čte nějakou knihu (jakou?, líbí se ti?)

má doma zvířátko (jaké, jak se jmenuje...)

kdo má rád sladkosti...

Vysvětlíme dětem, proč tuto aktivitu hrajeme – něco nového se o sobě a ostatních dozvíme, budeme to potřebovat na další aktivitu...

Požádáme děti o vyplnění pracovního listu – ke každému bodu mohou napsat více věcí.

Poslední aktivita – požádáme děti, aby na papír nakreslili sebe – vlastní postavu, a k ní všechno, co je pro něj typické – zájmy, koníčky, kde bydlí, domácí mazlíček... – pomoci může pracovní list, děti mohou psát nápisy, kreslit obrázky, vystřihávat z časopisů... Až budou výtvary hotové, dobrovolníci je mohou před třídou prezentovat a tedy sami sebe představit.

Reflexe:

Poznámky: Lekce vhodná pro práci s celou třídou

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.2 Sebepojetí – pracovní list

Představ si, že jsi to ty a vyplň podle sebe:

.....

Hlava - na co nejraději myslíš, čím se zabýváš, o čem přemýšlíš

.....

Uši – jakou hudbu rád posloucháš, jaké zvuky naopak nemáš rád

.....

Ústa – jaké jídlo máš rád, o čem rád mluvíš, jaké slovo nejraději vyslovuješ

.....

Srdce – koho máš rád

.....

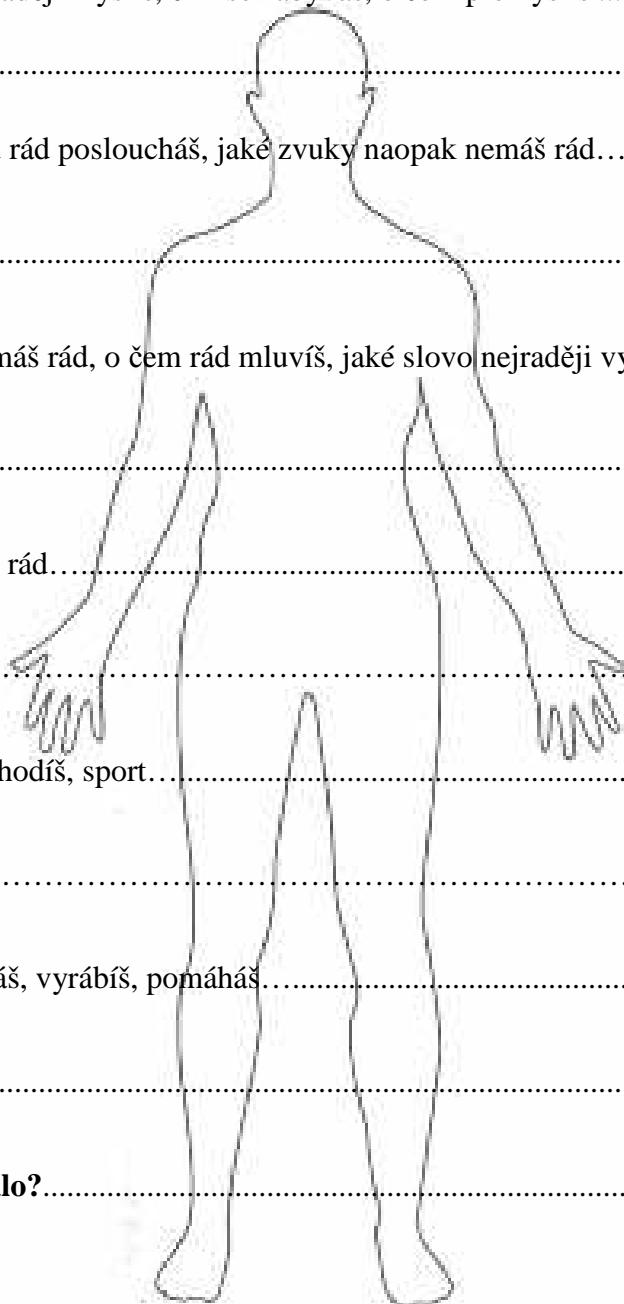
Nohy – kam rád chodíš, sport

.....

Ruce – co rád děláš, vyrábíš, pomáháš

.....

Co tě ještě napadlo?.....

4.3 Třídní smlouva

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodiny, třída

Cíle: Děti si vytvoří pravidla, která ve třídě budou dodržovat.

Použité metody: Diskuze v kruhu, skupinová práce, tvorba pravidel

Pomůcky: Velký balicí papír, fixy

Průběh lekce:

Posadíme se s dětmi do kruhu a zeptáme se jich, jak by to mělo ve třídě vypadat, aby se v ní všem líbilo. Jak bychom se k sobě a k učitelům měli chovat, abychom byli všichni spokojení.

Poté před děti rozložíme kartičky s obrázky a větami. Děti mají určit, které věty označují vhodné, a které nevhodné chování. Věty s vhodným chováním pak přiřadíme k obrázkům.

Rozdáme dětem pracovní list, na který vymyslí vlastní pravidla třídy. Následně o nich mohou diskutovat ve dvojicích nebo menších skupinkách.

Poté děti vyzveme, aby říkaly své nápady. Ty sepíšeme na tabuli a vybereme 10, které si zapíší do svého pracovního listu. Těchto 10 pravidel také zapíšeme na balicí papír s nadpisem „Třídní smlouva“. Děti se pak pod ně podepíší a tím stvrdí jejich platnost.

Pravidla třídy si nakonec vyvěsíme ve třídě na zeď.

Reflexe:

Dětem se líbilo, že se na pravidlech mohou dohodnout s učitelem a lektorem.

Poznámky: Vhodné pro celou třídu, zároveň s třídním učitelem.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

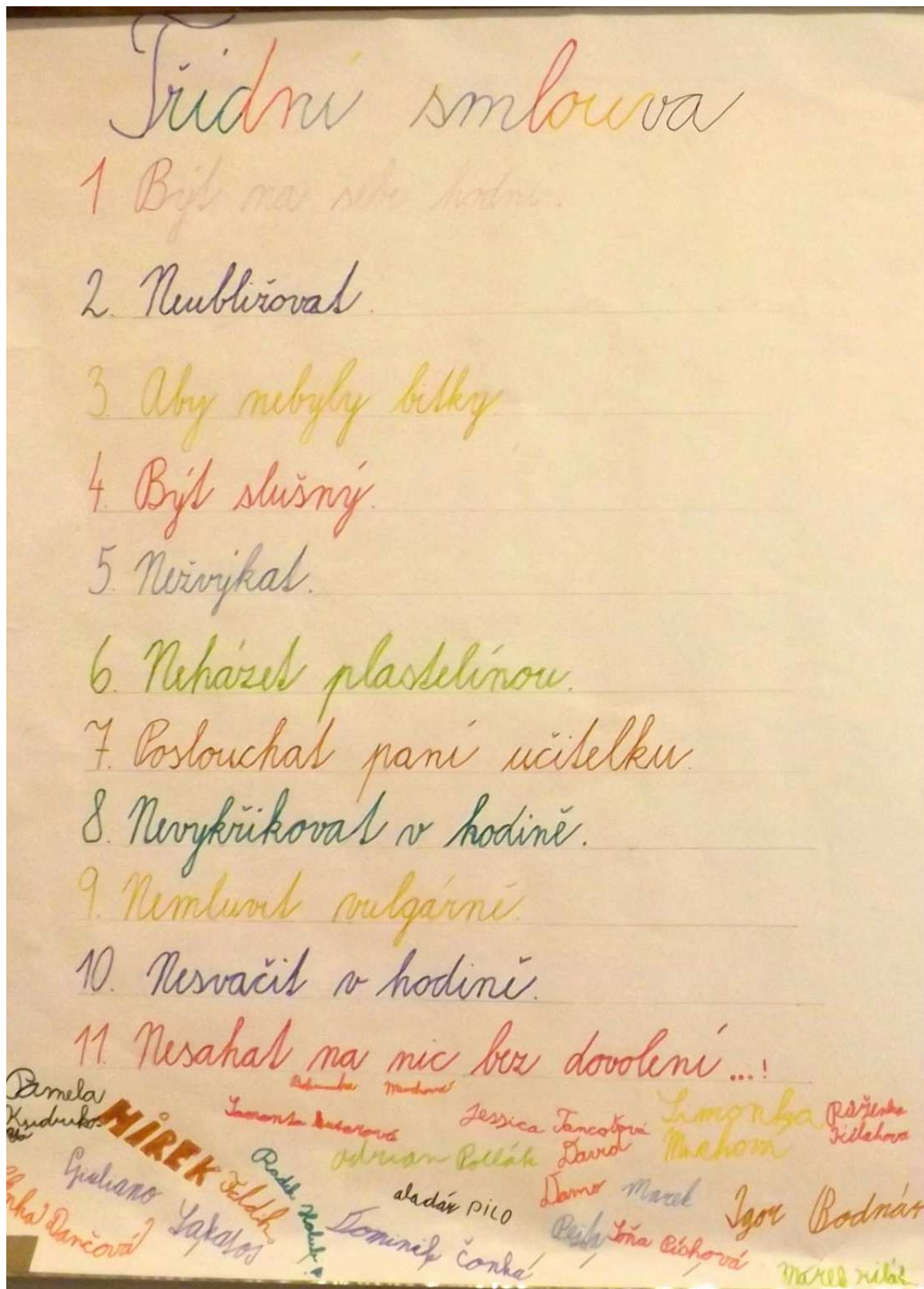

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.3 Ukázka Třídní smlouvy

4.3 Třídní smlouva – pracovní list

Napiš, jak bychom se k sobě měli chovat, aby nám bylo ve třídě dobře.

Pravidla naší třídy

1. _____ 2

• _____ 3.

_____ 4.

_____ 5.

_____ 6.

_____ 7.

_____ 8.

_____ 9.

_____ 10.

S pravidly souhlasím a budu je dodržovat _____

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

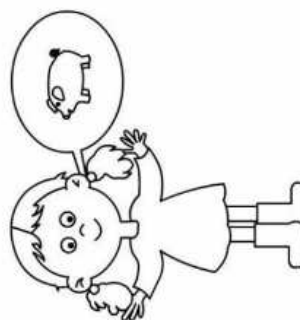
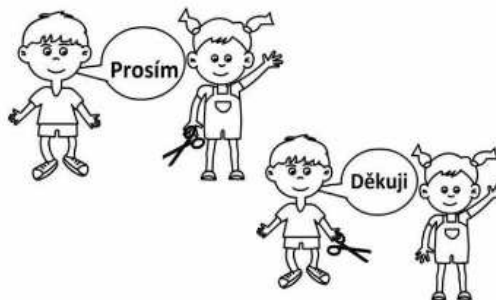
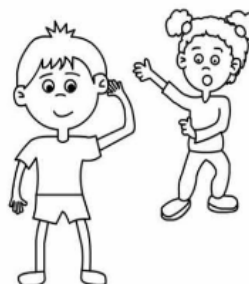
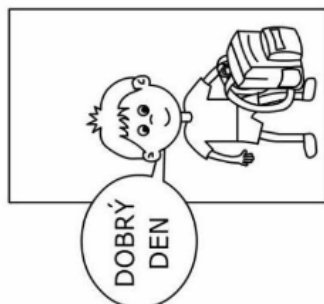
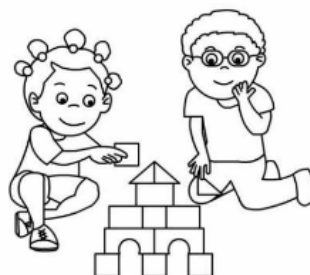

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Metodika etické výchovy

Písemný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi, registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

Strana 19 (celkem 333)

4.4 Třídní tresty

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: děti si uvědomí, že při porušení pravidel by měl následovat přiměřený trest, samy si tresty vymyslí

Použité metody: skupinová práce, práce v kruhu

Pomůcky: balicí papír nebo tvrdý papír s čtvercovou sítí, pastelky, fixy, lepidlo

Průběh lekce:

Posadíme se s dětmi do kruhu a připomeneme si minulou lekci, kdy jsme vytvářeli pravidla třídy. Zeptáme se, zda si myslí, jestli jsou pravidla důležitá a proč. Řekneme si, že nikdo není neomylný a může udělat chybu porušením nějakého pravidla. Zeptáme se dětí, kdy se s tím naposledy setkaly a probereme jejich zážitky – zda to někdy zopakovaly, jestli následoval trest, popř. jaký, jestli si myslí, že byl oprávněný...

Řekneme dětem, aby se zamyslely a zkusily do pracovního listu navrhnout tresty, které by podstoupily, pokud by porušily nějaké pravidlo. Děti by se měly vcítit do třídního učitele – co by dělaly na jeho místě?

Poté budou děti své nápady prezentovat a my je zapíšeme na tabuli. Vybereme společně s dětmi 6 – 10 trestů, které zapíšeme na balicí papír a vyvěsíme ve třídě. Děti se pod něj podepíší na důkaz souhlasu. Trest pak s dětmi můžeme vybírat například hodem kostkou.

Obměna: Vybereme 6 trestů, které děti zapíší na čtvercovou síť tvrdého papíru (na každou stranu jeden trest). Síť si pěkně vybarví a složí do krychle. Tou pak budou házet při výběru trestu.

Reflexe:

Poznámky: Vhodné navázat touto lekcí na lekci „Třídní smlouva“. Lekce je tvořena pro práci s celou třídou a třídním učitelem.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.4 Třídní tresty – pracovní list

Představ si, že jsi učitel a tvůj žák poruší nějaké pravidlo. Navrhni, jak ho potrestat.

evropský
sociální
fond v ČR

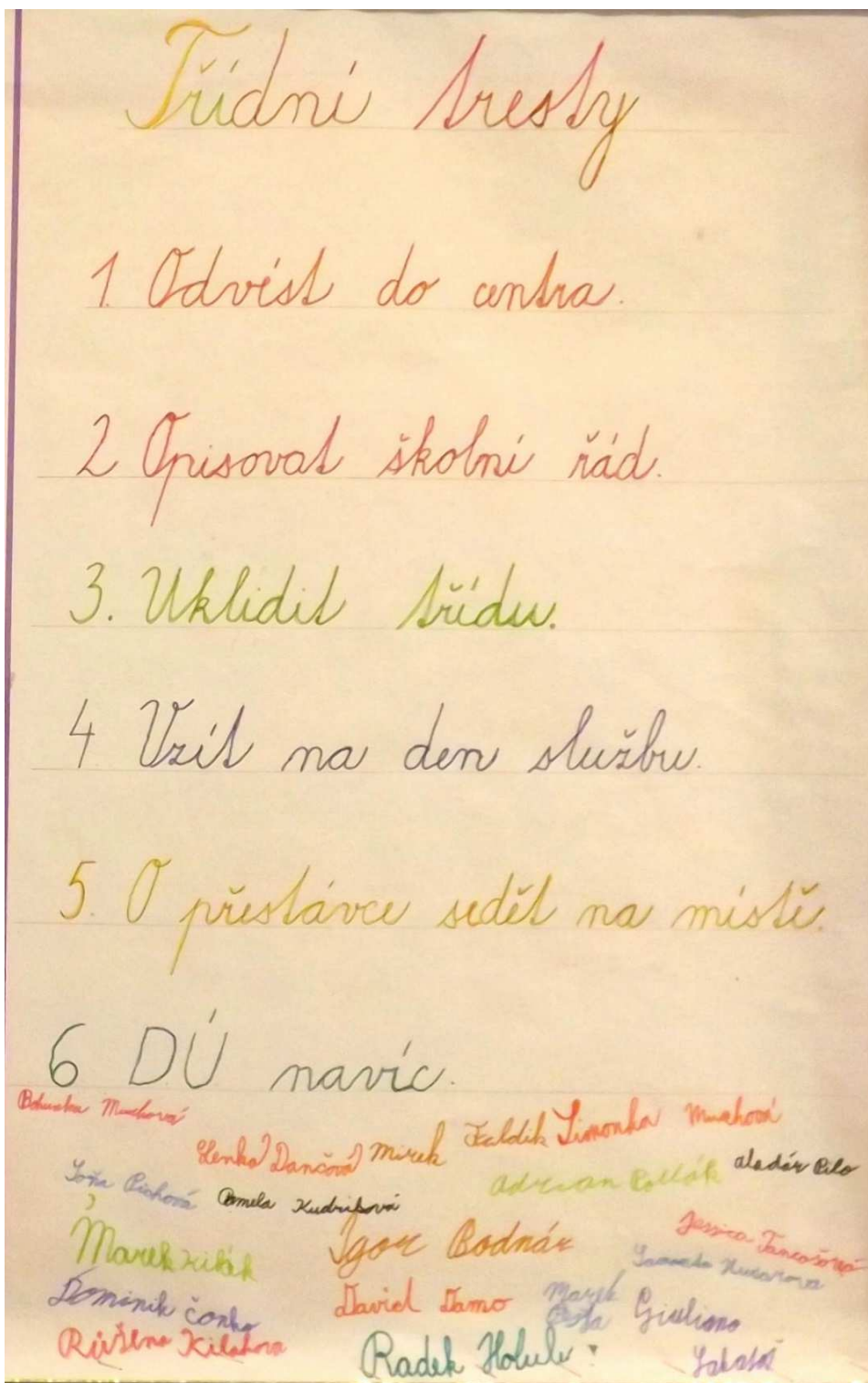
EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.5 Empatie

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Pokusit se vcítit do lidí okolo nás, uvědomit si, že naše chování vyvolává různé pocity.

Použité metody: rozhovor v kruhu, samostatná práce, scénky, skupinová práce

Pomůcky: pracovní list, obrázek s třídou dětí, lístečky s různými situacemi, flipchart, psací náčiní

Průběh lekce:

Posadíme se s dětmi do kruhu a řekneme, že dnes si budeme povídat o pocitech. Zeptáme se dětí, co to jsou pocity a jaké nás zrovna napadnou. Řekneme dětem, co je to Empatie – vcítění se do druhého člověka, pochopení, jak mu asi je. Zeptáme se dětí, zda si myslí, že je Empatie důležitá.

Nyní si vyzkoušíme empatii sami. Podíváme se na obrázek jedné třídy. Nejprve mi řekněte, jaký máte z této třídy pocit. Teď si každý vybere jednoho žáka a zkusí popsat, co asi v dané chvíli prožívá.

Právě jsme si řekli několik pocitů, vezměte si pracovní list, pokuste se vcítit do postav, které jsou na obrázcích, a přiřaďte k nim pocity. Pozor, jedna postava může vyjadřovat i více pocitů.

Poté se děti pokusí vcítit do situací, které si vytáhnou na lístečku. Každý bude mít chvilku na promyšlení, poté přečte dětem, jakou situaci si vybral a zkusí popsat pocity aktérů – nakonec se zeptáme dětí, co by měly udělat, aby se postavy cítily lépe.

Vrátíme se k prvnímu obrázku s dětmi ve třídě. Zeptáme se dětí, jaké prožívají pocity ve škole, ve třídě. Poté se zkusí zamyslet, co dělat, aby se všichni ve třídě cítili dobře. Návrhy chování můžeme zapsat na arch papíru, který si mohou vyvěsit ve třídě.

Konec hodiny můžeme ukončit mottem:

„Chovej se k druhým tak, jak chceš, aby se chovali k tobě.“

Reflexe:

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.5 Empatie – pracovní list

Přiřaď ke každé postavě název pocitu, který prožívá.

DUPOT

SMUTEK

RADOST

SMÍCH

ÚSMĚV

VZTEK

STRACH

KŘIK

TŘES

ŠTĚSTÍ

SPOKOJENOST

PLÁČ

Obrázek třídy k tématu „Empatie“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4.5 Situace k tématu „Empatie“

Jdeš si hrát na hřiště s kamarády. Na lavičce sedí sám chlapec, který se zrovna přistěhoval.

Jdeš s kamarádem do kina a on se začne bát příšery ve filmu.

Jdete se třídou na výlet podívat se na rozhlednu. Tvůj spolužák zjistí, že má strach z výšek.

Holčička na ulici zakopla a odřela si koleno.

Bratr musí jít k doktorovi na očkování a moc se bojí.

Na přechodu stojí slepec, potřebuje se dostat na druhou stranu silnice.

Jedeš s kamarádem domů ze školy, stojíte spolu v šalině a povídáte si. Kamarádovi se ale udělá špatně.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.6 Chválím, chválíš, chválíme

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 – 2 hodiny, třída

Cíle: Žáci si zkusí vyjadřovat a přijímat pochvalná slova.

Použité metody: Skupinová práce, rozhovor

Pomůcky: Míček, velký balicí papír s nápisem „Pochvalná louka“, tvrdší papír A4, pastelky, nůžky, lepidlo, pracovní list

Průběh lekce:

Posadíme se s žáky do kruhu a vyzveme je, aby řekli, kdy a za co byli naposledy pochváleni. Zeptáme se, zda je pochvala důležitá a proč.

Jak by se mělo na pochvalu reagovat? – Vždy **PODĚKOVAT**.

Druhým úkolem bude vyjádřit pochvalu nějakému spolužákovi – začne lektor, který v ruce drží míček, vybere si žáka, kterého pochválí a míček mu předá. Pokračuje žák, který míček obdrží a pochválí jiného spolužáka. Snažíme se prostřídat všechny spolužáky.

Příklady pochvaly: Chválím tě za to že - nechodíš pozdě do školy

si vzorně plníš úkoly

pomáháš svým spolužákům

nemluvíš vulgárně

neodmlouváš učiteli...

Pokud někoho spolužáci nepochválí, učiní tak lektor.

Po každé pochvalě necháme žáka, aby za ni poděkoval.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Poté vyzveme žáky k vypracování pracovního listu.

Nakonec dostanou žáci za úkol na čtvrtku A4 namalovat květinu podle své fantazie a do ní napsat pochvalný vzkaz pro některého spolužáka, se svým podpisem. Květiny se pak vystříhnou a nalepí na velký balicí papír s nadpisem „Pochvalná louka“. Tu si pak mohou vystavit ve třídě na zeď.

Pochvalnou louku pak děti mohou během roku s lektorem postupně rozšiřovat.

Reflexe: Žákům se aktivita líbila, někteří byli velmi překvapeni a potěšeni pochvalami, které dostali.

Poznámky: Lekce je tvořena pro práci s celou třídou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.6 Chválím, chválíš, chválíme – pracovní list

Napiš, koho jsi pochválil a proč.

Napiš, kdo tě pochválil a za co.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.7 Konflikt

Třída, časový rozsah, místo: 4. Ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Uvědomit si vhodné chování během konfliktu a jak mu nejlépe předejít.

Použité metody: samostatná práce, rozhovor v kruhu

Pomůcky: pracovní list, pero, tabule nebo papír

Průběh lekce:

Na tabuli napíšeme citát:

„Nedopusťte, aby malá hádka zničila velké přátelství.“ (Dalajláma)

Zeptáme se dětí, jak výrok chápou, co znamená.

Řekneme dětem téma dnešní lekce.

Každý z nás se už určitě kvůli něčemu dostal do hádky nebo konfliktu, byl kvůli něčemu rozzlobený. Kde a mezi kým nejčastěji dochází k hádce? (- rodina, škola, sport, veřejný život..) Proč se nejčastěji hádáme? (- žárlivost, nuda, touha po pozornosti, ochrana svých práv, nedorozumění...)

Rozdáme dětem pracovní listy – děti popisují, co je na obrázcích. Měly by si uvědomit, že se na jednu věc dá dívat z více úhlů, každý člověk může mít svou pravdu. Proto bychom ho měli nejdřív vyslechnout a zamyslet se nad jeho názory, ne se hned začít hádat.

Jak se chováš, když se na někoho zlobíš? Chováš se jinak než obvykle? Líbí se ti, když na tebe někdo křičí? Jak na tebe reaguje okolí, když se hádáš?

Zeptáme se dětí, jak se dá předcházet konfliktním situacím. Ty sepíšeme na tabuli nebo papír.

(Zachovat chladnou hlavu; Chtít se dorozumět po dobrém; Chvilku počkat – znovu si vše promyslet; Snažit se druhým porozumět; Naučit se slušně vyjádřit své pocity – nebát se říct, že se mi něco nelíbí.)

Nakonec děti řeší nepříjemné situace – jak nejlépe zvládnout situaci, která se mi nelíbí.

Reflexe:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

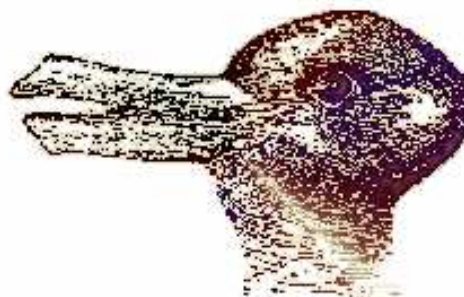
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.7 Konflikt – pracovní list

Co vidíš na obrázcích?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4.7 Návrhy nepříjemných situací k tématu „Konflikt“

Po tělocviku přijdeš do třídy a zjistíš, že ti někdo ukradl mobil.

Hraješ si doma na počítači, ale maminka ti řekne, že ho musíš vypnout a jít si hned uklidit pokoj.

Spolužák si bez tvého dovolení půjčí pastelky.

Kamarádka o tobě řekla lež.

Sourozenec ti rozbije oblíbenou hračku.

Hraješ s partou kamarádů stolní hru, jeden protihráč zašvindluje a získá bod.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.8 Práva a povinnosti dětí

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Děti si uvědomí, jaká mají práva a povinnosti.

Použité metody: samostatná práce, diskuze, skupinová práce

Pomůcky: pracovní list, tužka, kartičky s právy a povinnostmi

Průběh lekce:

Úvodní aktivita: „Práva v balóně“

Lektor žákům řekne: „Představte si, že letíte v balóně a v koši máte sebou 10 pytlů. Každý z nich váží 1kg a představuje jedno právo, na které máte nárok. Balón ale začíná klesat a vy musíte 5 práv vyhodit, abyste nespadli do moře a neutopili se. Která práva vyhodíte? Škrtněte je v pracovním listu.“

Práva v balóně:

Právo na vlastní postel

Právo na čerstvý vzduch

Právo na kapesné

Právo na lásku

Právo na vlastní názor

Právo na koníčky

Právo na prázdniny

Právo na jídlo a vodu

Právo mít

as na hraní

Právo být vyslechnutý

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Necháme dětem na výběr cca 5 minut, poté si řekneme, kdo jaká práva vyhodil a proč.

Nakonec každý zkusí z pěti zbývajících, které si nechal, vybrat to, které považuje za nejdůležitější – vybarví ho.

Opět diskuze, kdo co vybral a proč.

S právy souvisí i povinnosti. Rozdáme dětem do skupiny kartičky s právy a povinnostmi. Děti mají za úkol zamyslet se nad tím, jak jsou mezi sebou propojené – jeden ze skupiny přečte právo, ostatní hledají povinnosti, které s právem souvisejí.

Reflexe:

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

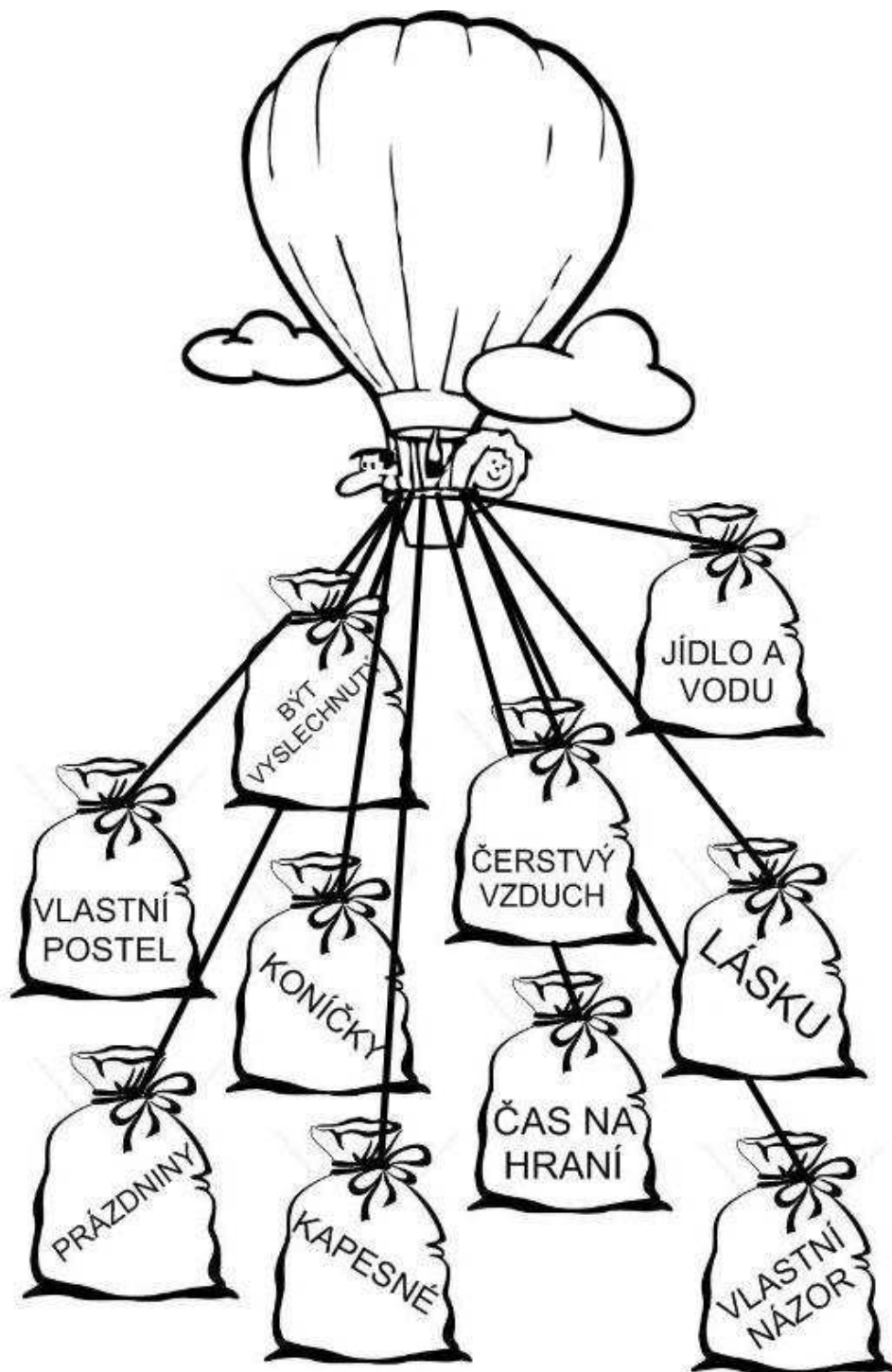

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.8 Práva a povinnosti dětí – pracovní list

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.8 Kartičky s právy

Právo na čistou a pohodlnou třídu	Právo mít ve třídě čas na zábavu	Právo požádat o pomoc, když potřebujeme
Právo na slušné zacházení	Právo říct učiteli náš názor	Právo mít si kam dát bundu a boty
Právo pracovat v klidu a bez vyrušování	Právo na slušné jednání	Právo na vyslechnutí, když o to požádáme
Právo nechávat si ve třídě svoje věci	Právo nenechat se šikanovat a obtěžovat	Právo jít na záchod
Právo na volný čas během přestávek	Právo na studium	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.8 Kartičky s povinnostmi

Povinnost být k ostatním slušný	Povinnost vzájemně si pomáhat	Povinnost nevyrušovat druhé při práci
Povinnost nebit se se spolužáky	Povinnost chovat se rozumně a bezpečně	Povinnost pomáhat těm, kterým není dobře
Povinnost poslouchat učitele	Povinnost nepřerušovat druhé, když mluví	Povinnost nevyrušovat v hodině
Povinnost neničit věci druhých	Povinnost nechodit do třídy ve špinavých botách	Povinnost chodit do školy
Povinnost vhodně se oblékat do školy	Povinnost nenechávat po sobě odpadky	Povinnost chovat se ke každému s úctou
Povinnost poslouchat, co ostatní povídají	Povinnost neurážet spolužáky	Povinnost vrátit se po přestávce včas do třídy

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.9 Spolupráce

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Umět slušně požádat o pomoc, spolupracovat na určitém úkolu ve dvojicích, skupině.

Použité metody: rozhovor v kruhu, hra

Pomůcky: kostky (nejlépe dvě nebo tři barvy), šátky, list papíru, pastelky, pracovní list, gumička s provázky

Průběh lekce:

Rozhovor v kruhu:

Řekneme dětem, že každý se někdy ocitne v situaci, kdy potřebuje pomoc. Požádáme děti, aby nám popsaly situaci, kdy někoho o pomoc požádaly, nebo aby takovou situaci vymyslely. Řekneme si s dětmi, jak se správně žádá o pomoc.

Pokud nám má někdo pomoci, máme s někým spolupracovat, musíme se spolu umět domluvit. Popsat druhému člověku, co potřebujeme. To si zkusíme u hry „*Stavba věže*“.

Rozdělíme děti do dvojic nebo trojic. Skupinka si sedne ke stolu naproti sobě a před sebou budou mít cca 15 kostek. Jedno dítě bude stavbyvedoucí – má svázané ruce, druhé bude stavbař – má zavázané oči. Stavbyvedoucí radí stavbaři, kde jsou kostky a kam je má položit. Hra končí, když věž postaví nebo jim spadne. Obtížnější varianta – střídat dvě, tři barvy kostek (modrá, žlutá, modrá...). Děti si pak mohou role vyměnit.

Druhá aktivita na spolupráci: „*Němí malíři*“

Rozdělíme děti do dvojic, jednomu dáme červenou a druhému zelenou pastelku. Předem zadáme téma na kresbu (dům, hrad, krajina, zvíře...) a upozorníme děti na dvě pravidla:

1. během kreslení nesmí mluvit
2. po nakreslení jedné čáry se vystřídáte.

Děti mají na splnění úkolu asi 10 minut.

Hotové práce si děti navzájem představí nebo se vystaví na nástěnku.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Aktivita pro skupinu (3 – 5 dětí) - „Stěhování“

Na gumičku navážeme tolik provázku, kolik je ve skupině dětí. Každé dítě vezme jeden provázek, napínáním a povolováním musí vzít do gumičky kostku a přemístit ji na jiné místo. Tímto způsobem můžou zkusit postavit komín.

Nakonec požádáme děti o vyplnění pracovních listů.

Typ na aktivitu při větším počtu dětí: „Lavička“

Skupina se postaví na lavičku a dostane úkol: „Musíte se seřadit podle (například barvy očí) a to aniž by někdo šlápl na zem.“ Přidávají se další kritéria pro seřazení a úkol se stěhuje (beze slov, se zavázanýma očima, obojí, ...). Místo lavičky se mohou použít židle postavené těsně u sebe.

Typ na aktivitu při větším počtu dětí: „Deštíček“.

Všechny děti sedí v kruhu na židličkách. Lektor je uvnitř kruhu a postupně se kontaktuje očima s každým dítětem. Lektor začíná od jednoho dítěte v kruhu a říká: „Na koho se podívám, ten začne dělat stejný zvuk jako já.“

Dívá se na první dítě a začíná tleskat v jednoduchém rytmu, až se dítě přidá. Tak pokračuje s

jednotlivými dětmi po kruhu. Napřed sjednotí skupinu stejným rytmem tleskání, při druhém nebo třetím započetí kruhu změní zvuk a rytmus např. tím, že začne pravidelně podupávat střídavě pravou a levou nohou. Zbytek dětí, s kterými se ještě nově nekontaktoval, stále tleská.

Reflexe:

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.9 Spolupráce - pracovní list

Rozhodni, co je správné:

Pokud mám někomu pomáhat:

- mělo by o tom vědět hodně lidí ANO – NE
- chci, aby mi to oplatil ANO – NE
- čekám za pomoc odměnu nebo pochvalu ANO – NE
- pomůžu nezištně ANO – NE
- každému o tom řeknu ANO – NE

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

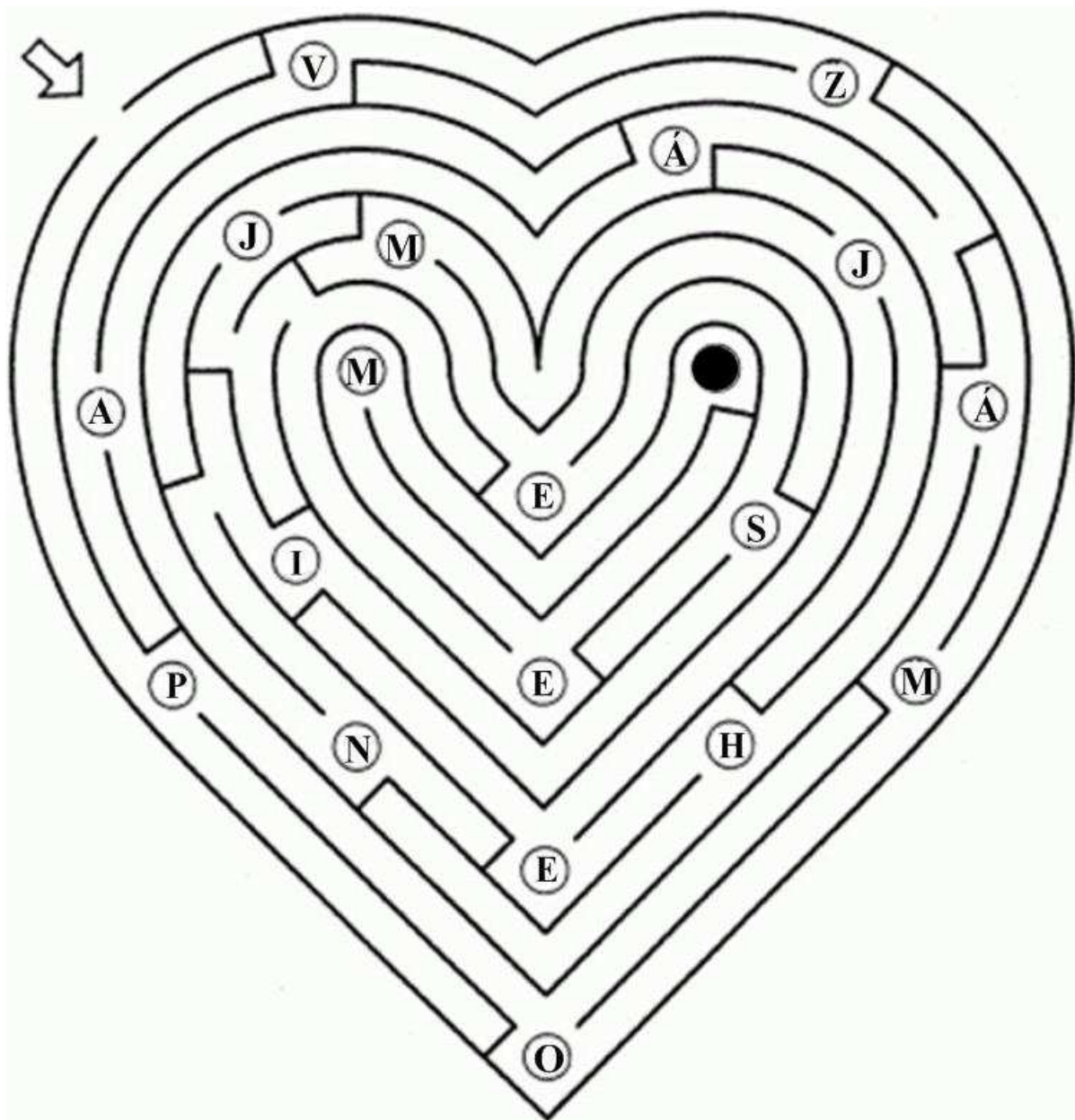

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.9 Vylušti tajenku

TAJENKA _____

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4.10 Moji spolužáci a jejich dobré stránky

Třída, časový rozsah, místo: 4. Ročník, 1 – 2 hodiny, třída

Cíle: Stmelit vztahy ve třídě, uvědomit si dobré stránky svých spolužáků

Použité metody: hra a rozhovor v kruhu, samostatná práce volně v prostoru třídy

Pomůcky: papír, pastelky, fixy, židle, pracovní list

Průběh lekce:

Lekci začneme hrou na „Škatulata hejbejte se“ na židlích v kruhu. Nejprve sami řekneme několik kol jako příklad (např. vymění se ti, kdo mají rádi čokoládu...), poté ubereme jednu židli, ten kdo zůstane uprostřed kruhu, vymýšlí další kolo.

Posadíme se s dětmi do kruhu a řekneme si téma dnešní hodiny. Vysvětlíme dětem, že v každé třídě je hodně dětí, které mají různé koníčky, mohou se jim líbit odlišné věci, mají jiné kamarády a mohou se k nám nebo k určitým věcem různě chovat. Je to stejné, jako u hry Škatulata. Vysvětlíme dětem, že to je v pořádku, protože každý je originál, každý se může na určitou věc dívat z jiného pohledu, jinak ji chápat, mít jiné zkušenosti.

Můžeme uvést příklad: Petr má doma psa, má ho rád, hraje si s ním a stará se o něj. Jeho spolužák Pavla pokousal pes, když byl ještě malý, Pavel psy rád nemá, ale i tak se spolu chlupáci kamarádí.

Děti by měly pochopit, že i když se někdo nechová přesně podle jeho určitých představ, neznamená to, že se chová špatně. Může mít spoustu jiných dobrých stránek a vlastností, pro které si ho můžeme vážit a kamarádit se s ním.

Řekneme dětem, aby se zamyslely nad vztahy ve třídě. Někdo se s určitým spolužákem kamarádí víc, s jiným méně, ale každý spolužák ve třídě má své dobré stránky. Vyzveme děti, aby každý po jednom vybral jednoho spolužáka a řekl, co se mu na jeho chování líbí, proč si myslí, že je dobrý kamarád a spolužák.

Nyní vyzveme děti k vypracování pracovního listu. Na něj napíšou jména všech svých spolužáků, ke každému jménu napíšou něco pěkného, co se mu na spolužákovi líbí.

Nakonec rozdáme dětem papíry a řekneme, aby na ně nakreslily sebe a nad postavu napsaly své jméno. Děti pak budou chodit po třídě a na výkres svým spolužákům budou psát pozitivní zprávy o jejich osobě – pomoci jim může pracovní list.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.10 Moji spolužáci a jejich dobré stránky – pracovní list

Jméno spolužáka

Co se mi na něm líbí

<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4.11 Verbální komunikace

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci si vyzkouší různé formy komunikace, uvědomí si, jaký má komunikace dopad na okolní společnost.

Použité metody: rozhovor a práce v kruhu, didaktické hry

Pomůcky: pracovní list, propiska, obrázek k aktivitě „Cesta komunikace“, obrázky k aktivitě „Badatelé“, papír, fixy

Průběh lekce:

Aktivita na úvod hodiny: „*Povídka na pokračování*“

Děti si sednou do kruhu. Lektor začne vyprávět povídku. Řekne jednu větu/slovo a vyzve dítě po levici, aby ve vyprávění pokračovalo. Jeho úkolem je doplnit povídku o jednu větu/slovo, která bude navazovat. Ostatní děti po řadě pokračují. Ve vyprávění se pokračuje tak dlouho, dokud děti projeví zájem. Pokud dítě neví, předá slovo dalšímu v řadě.

Vysvětlíme dětem, co je to verbální komunikace, proč je komunikace mezi lidmi důležitá, co nám přináší (radost, informace, podělit se o zážitky, víc se dozvědět o sobě a druhých, k přesvědčování, budování vztahů a kamarádství, ...). Komunikovat je důležité, abychom měli všichni z komunikace radost a užitek, měli bychom podávat srozumitelné a pravdivé informace.

Aktivita: „*Badatelé*“

Řekneme si s dětmi, že od té doby, co se lidé začali vyvíjet a myslet, snažili se spolu dorozumět a někdy si nechávali i různé zprávy. Zahrajeme si na badatele, kteří se snaží takové zprávy rozluštit. Ukážeme dětem obrázky a pokusíme se s nimi přijít na jejich význam. Poté je požádáme o vypracování pracovního listu.

Nakonec si s dětmi zahrajeme hru „*Cesta komunikace*“, kdy se děti budou učit srozumitelně vyjadřovat a jasně formulovat věty a myšlenky.

Tři dobrovolníky pošleme za dveře. Jednomu účastníkovi, kterého vybereme, dáme následující pokyny: „Na 45 vteřin ti ukážu obrázek. Dobře si ho zapamatuj, abys ho později mohl popsat dalšímu účastníkovi.“

Požádáme prvního z dobrovolníků, kteří čekají před třídou, aby vstoupil a vysvětlíme mu: „Tvůj spolužák si prohlédl obrázek a teď ti ho popíše. Dávej dobrý pozor, abys ho potom mohl popsat dalšímu spolužákovi.“ (Není dovoleno, aby druhý účastník kladl jakékoliv otázky.)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Požádáme dalšího z dobrovolníků, kteří čekají před třídou, aby vstoupil a postupujeme stejným způsobem, dokud nevstoupí poslední dobrovolník. Když poslední účastník vyslechne popis, požádáme ho, aby na flipchart nebo na tabuli nakreslil obrázek tak, jak mu byl popsán (není důležité, zda bude obrázek dokonalý nebo ne).

Zhodnocení aktivity „*Cesta komunikace*“:

Po ukončení cvičení následuje krátká zpětná vazba - porovnáme obrázek, který nakreslil poslední účastník, s původním obrázkem, který byl účastníkům předložen na začátku. Analyzujeme rozdíly a okomentujeme průběh cvičení, který potvrdil některá pravidla komunikace (např. důležité není to, co říká mluvčí, nýbrž to, co chápe posluchač; odpovědnost za správnou komunikaci má jak mluvčí, tak posluchač).

Děti by si měly uvědomit, že je důležité, co a jakým způsobem ostatním sdělují. Měly by se ujistit, že je ostatní chápou.

Reflexe:

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

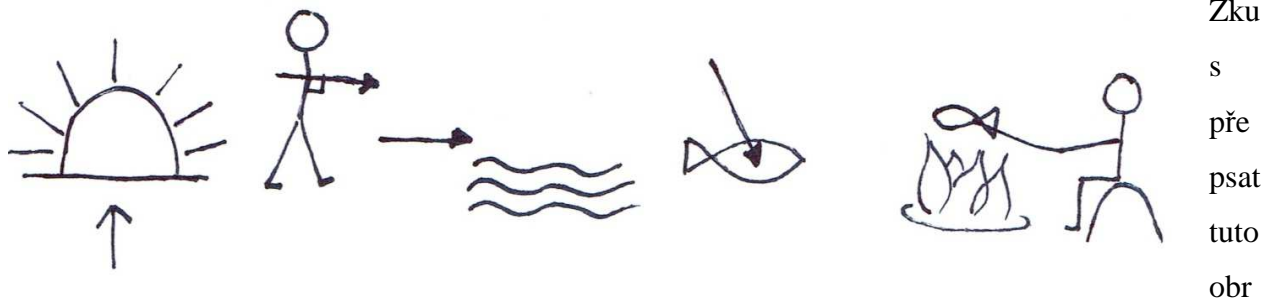
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.11 Verbální komunikace – pracovní list

Zprávy z pravěku

Zkus vytvořit jednoduché obrázky pro tato slova:

BOUŘKA

JESKYNĚ

LÁSKA

Přepiš větu pomocí obrázků: **Večer pršelo a já jsem si uvařil čaj.**

Nakresli kamarádovi zprávu. Poznal, co jsi mu chtěl říci?

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

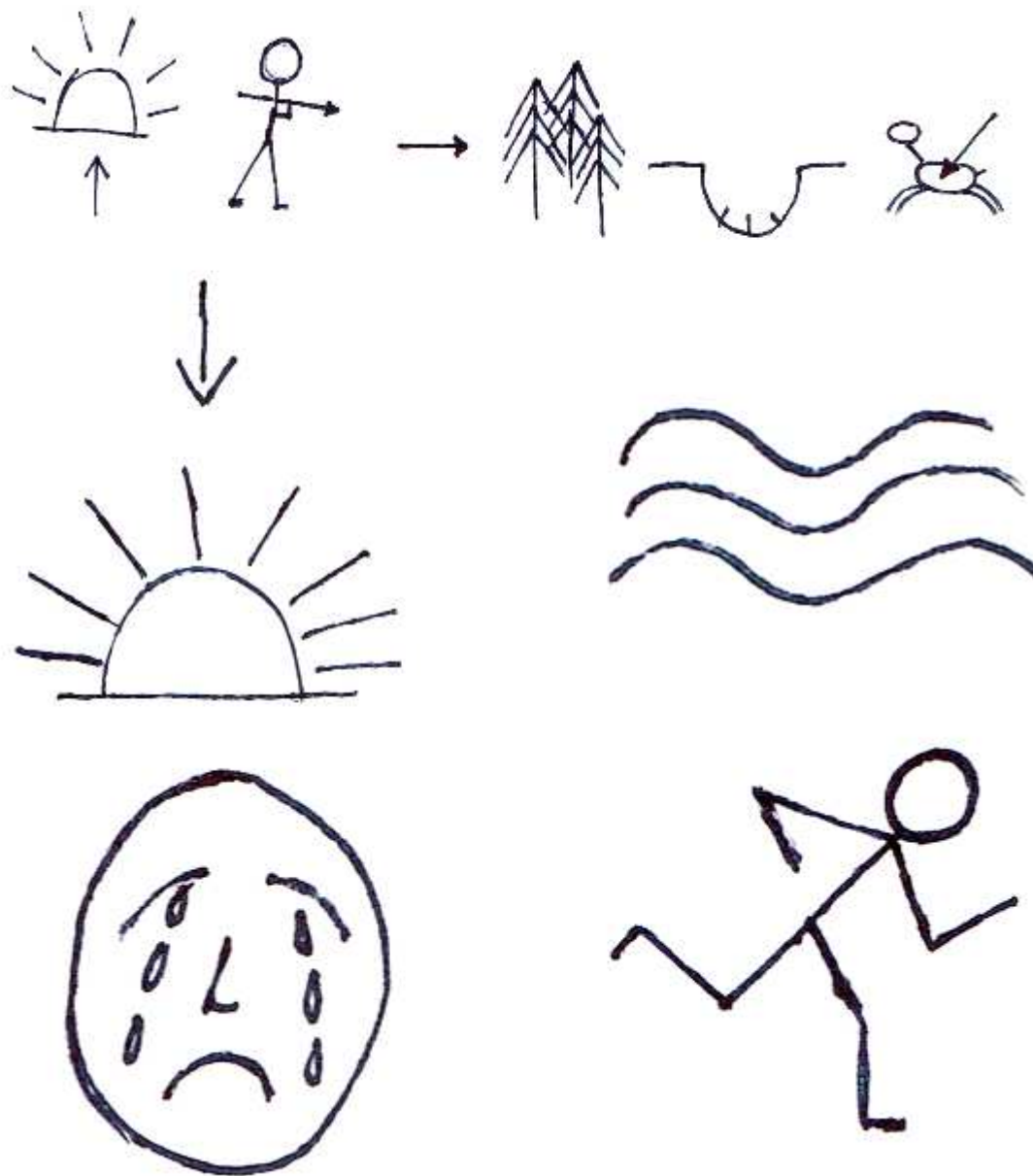
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

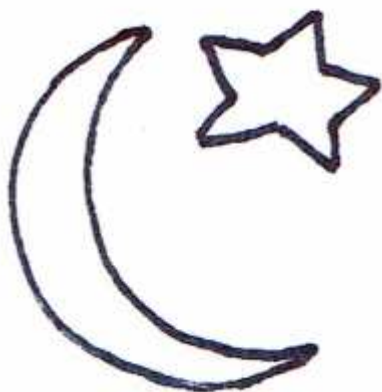
Obrázek k aktivitě „Cesta komunikace“

Obrázky k aktivitě „Badatelé“

Obrázky k aktivitě „Badatelé“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.12 Neverbální komunikace

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci si vyzkouší různé formy neverbální komunikace.

Použité metody: rozhovor v kruhu, didaktické hry, skupinová práce, pracovní list

Pomůcky: 5 zalaminovaných a rozstříhaných obrázků s gesty - puzzle, pracovní list, obrázky gest, rozstříhaná povolání – pantomima, obrázky na aktivitu „Telegraf“, flipchart, fixy, pastelky

Průběh lekce:

Posadíme se s dětmi do kruhu a na úvod jim dáme složit puzzle – obrázky s gesty. Zeptáme se dětí, co na obrázcích je, co vyjadřují. Ujasníme si, že gesta jsou důležitých faktorem komunikace mezi lidmi. Řekneme si, jak ještě jinak můžeme s lidmi komunikovat (postoje, zrakový kontakt, oblečení, mimika, ...). Můžeme použít tabulku s výrazy očí jako pomocný materiál.

Typ na hru při větším počtu dětí – nepřipraveno!!!, lektor si musí kartičky vytvořit sám!

Děti sedí v kruhu na židličkách - jeden dobrovolník uprostřed. Každý má u sebe lísteček s různými barvami (základními i vedlejšími). Uprostřed sedí dítě, které vyvolá náhodně dvě barvy - například červená a modrá. Ty děti, které mají tyto barvy, si musí vyměnit místa. Kdo seděl uprostřed, se snaží zaujmout místo některého z nich. Protože nikdo na počátku neví, jakou má kdo barvu, je nutné, aby se dané dvě děti neverbálně dohodly. Ovšem tak, aby dítě uprostřed nemohlo jejich komunikaci sledovat.

Aktivita: „Telegraf“

Děti utvoří „telegrafické vedení“ tak, že si sednou nebo se postaví za sebe. Poslední dítě, které se dívá na zátylek dítěte před sebou, dostane od učitelky za úkol „zatelegrafovat“ nějaký jednoduchý obrázek. Nakreslí ho dítěti před sebou na záda. Při hře není dovoleno mluvit. Když dojde „telegraf“ k prvnímu dítěti v řadě, porovná se došlý obsah s původní zprávou. Hru lze rovněž hrát jako soutěž v několika družstvech.

Promluvíme si s dětmi o tom, jak vnímaly doteky, jak jim byly příjemné. Vysvětlíme jim, že i doteky mají významné místo v komunikaci.

Požádáme děti o vyplnění pracovních listů. U mimiky by si děti mohly vymyslet další výrazy a předvést je ostatním.

Aktivita: „Skupinová kresba“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Skupina dětí sedí u stolu, uprostřed stolu je velký papír. Není dovoleno u průběhu práce verbálně komunikovat. Na pokyn učitelky začnou děti všechny najednou kreslit. Není určeno, co se bude kreslit. Cílem je nakreslit společně obrázek. Děti by se měly v tématu obrázku shodnout. Téma kresby většinou zadá první dítě, které začíná kreslit. Někdy se skupina nemusí shodnout (každé dítě si kreslí ve svém prostoru svůj obrázek, který nekoresponduje s ostatními).

Nakonec si s dětmi zahrajeme „Pantomimu“. Každé dítě si vytáhne kartičku s názvem zvířete nebo povolání a musí ji předvést bez zvuků ostatním tak, aby to uhádli.

Reflexe:

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.12 Neverbální komunikace – pracovní list 1

Přiřaď ke gestu správný výraz.

The image shows a matching exercise with five hand gestures and five text labels. The gestures are: a hand with the index finger pointing down, a hand with the index and middle fingers forming a circle, a hand with the index and middle fingers pointing up, a hand with the index and middle fingers pointing down, and an open palm. The text labels are: 'Držím palce' (I am holding my thumb), 'Pojď sem' (Come here), 'Dobrý' (Good), 'Dej mi to' (Give me that), 'Špatný' (Bad), and 'Penízky' (Pennies).

Držím palce

Pojď sem

Dobrý

Dej mi to

Špatný

Penízky

4.12 Neverbální komunikace – pracovní list 2

Zkus popsat, co vyjadřují obličejové výrazy na obrázcích.

Nápověda: leknutí, smutek, spokojenost, strach, únava, vztek.

4.12 Puzzle – obrázky gest určené na úvodní aktivit

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodika etické výchovy

Písemný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi, registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

Strana 57 (celkem 333)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4.12 Puzzle – obrázky gest určené na úvodní aktivit

4.12 Zrakový kontakt

	MRKNUTÍ JEDNÍM OKEM
	KOUKÁM ZPOD ŘAS
	ZAVŘENÉ OČI
	ZÍRÁNÍ
	PŘIVŘENÉ OČI

ZPĚVÁK	DOKTOR	ZAHRADNÍK
ZEDNÍK	SOUDCE	POLICISTA
MALÍŘ	AUTOMECHANIK	PRŮVODČÍ
KUCHAR	PRODAVAČ	HOKEJISTA
HASIČ	FOTBALISTA	BALETKA
KADERNÍK	ČÍŠNÍK	ŘIDIČ
CUKRÁŘ	UČITEL	SLON
KOČKA	OREL	PES

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

SLEPICE	ŽRALOK	MEDVĚD
KRAB	NETOPÝR	LEV
VLK	HAD	OPICE

4.13 Hodnotová orientace

Třída, časový rozsah, místo: 4. Ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Děti se zamyslí nad tím, co chtějí a co opravdu potřebují.

Použité metody: samostatná práce, spolupráce ve skupině, rozhovor v kruhu

Pomůcky: pracovní list, pastelky, kartičky hodnot

Průběh lekce:

Úvodní aktivita: „Vesmírná loď“

Aktivitu zahájíme přečtením textu:

Píše se rok 2100. Přijdeš ze školy a chceš si trošku odpočinout. Zapínáš rádio a posloucháš hudbu. Najednou hudba přestane. Slyšíš někoho v rádiu křičet. Sedáš si a posloucháš. Hlas v rádiu říká: „Během patnácti minut se naše Země srazí s obrovským meteoritem. Srážka bude tragická. Nikdo na Zemi nepřežije. Všichni musí opustit své domovy a letět na Měsíc. Rychle, rychle! Pospěšte si!“ Tvoji rodiče přibíhají do pokoje. Říkají, že je připravena vesmírná loď, která vás všechny odveze do bezpečí na Měsíc. S sebou si můžeš vzít jen pět věcí. Nezáleží na tom, jak jsou velké, všechno ostatní bude zničeno. Kterých pět věcí by sis vzal/a sebou na vesmírnou loď?

Každý má chvíli na promyšlení a napsání pěti věcí, které si s sebou chce vzít na vesmírnou loď – do pracovního listu. Čas na napsání je cca 5 minut.

Poté, co děti napíší svých pět věcí, jim lektor sdělí pokračování příběhu: Tvoji rodiče

přibíhají zpátky do pokoje. Říkají, že vesmírná loď je menší, než se předpokládalo. Je tam místo jen na jednu věc z vašich věcí.

Úkolem dětí je vybrat pouze jednu z pěti věcí, které si zapsaly na pracovní list a zakroužkovat ji.

Diskuze: „Podle čeho jste se rozhodovali, kterých pět věcí si vezmete? Jak jste se cítili

a co jste si mysleli, když jste slyšeli, že si s sebou můžete vzít jen jednu věc? Na základě čeho jste se rozhodli pro jednu věc?“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Skupinová aktivita: Rozdělíme děti do skupin po pěti, děti mají za úkol shodnout se na jedné věci, kterou by si spolu vzaly na Měsíc.

Rozhovor v kruhu: Promluvíme si s dětmi o tom, co si myslí, že je důležitější – věci jako rádio, počítač, kolo apod. (dají se koupit), nebo věci, jako přátelství, láska, štěstí (koupit se nedají). Děti by si měly uvědomit, že různé věci mají rozdílnou důležitost.

Aktivita:

Rozdáme každému dítěti rozstříhané kartičky s hodnotami. Mají za úkol sestavit svůj žebříček hodnot – nahoru dát nejdůležitější hodnotu, směrem dolů méně důležitou.

Poté si děti porovnají své hodnoty, řeknou, co je pro ně důležité a proč.

Reflexe:

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

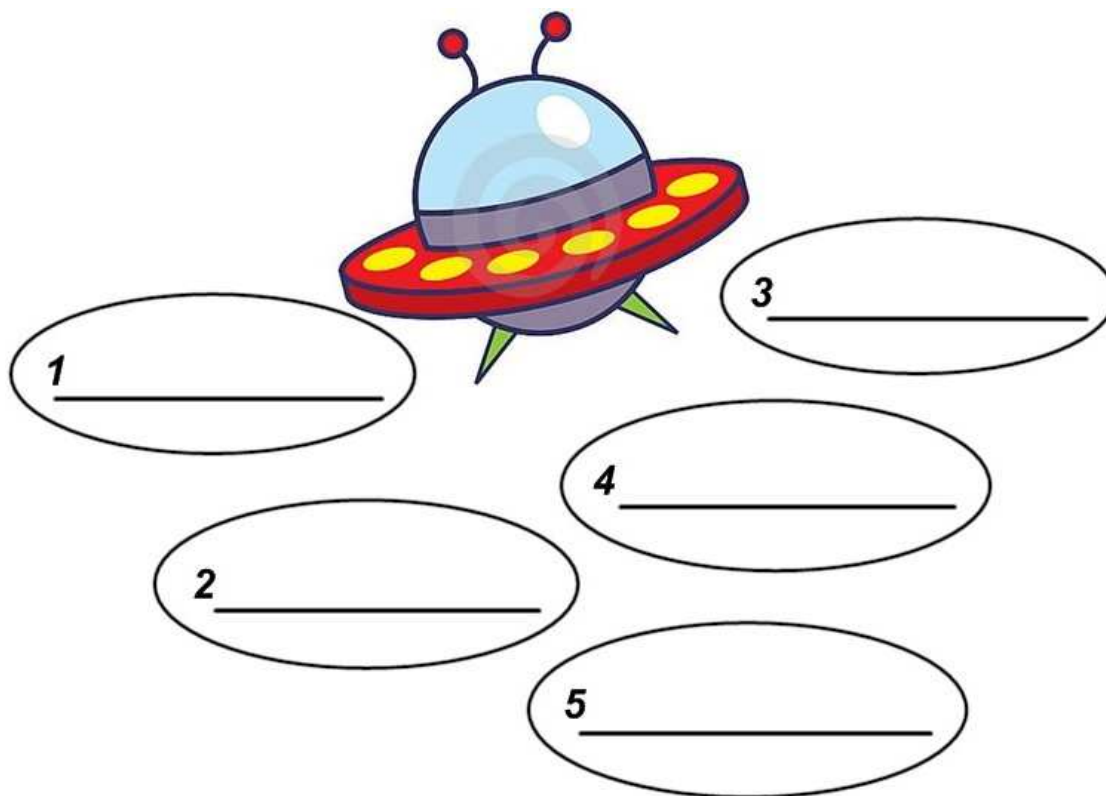
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

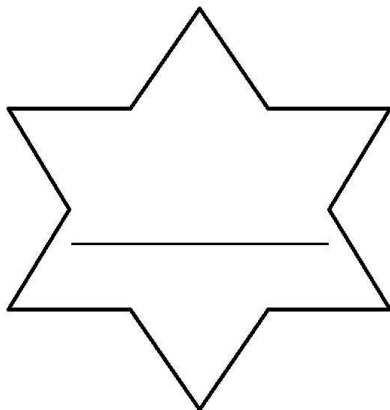
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.13 Hodnotová orientace – pracovní list

1. Napiš, kterých pět věcí by sis vzal sebou na Měsíc.

1. Jakou věc jste vybrali ve skupině?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Kartičky s hodnotami

PENÍZE	POMOC
MAJETEK	KRÁSA
VZDĚLÁNÍ	PŘÁTELSTVÍ
LÁSKA	ŠTĚSTÍ
RODINA	ZDRAVÍ

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4.14 Zodpovědnost

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1. hodina, třída

Cíle: Žáci si uvědomí, že jejich rozhodnutí může ovlivnit i jejich okolí.

Použité metody: samostatná a skupinová práce, rozhovor v kruhu

Pomůcky: pracovní list, psací náčiní, list s příběhy zachránců

Průběh lekce:

Rozdáme dětem pracovní listy, přečteme zadání a vysvětlíme si, co mají dělat:

Představte si, že jste kapitánem na lodi, která se potápí. Na lodi je osm různých lidí. Ty máš malý člun, do kterého se k tobě vejdou pouze dva lidé. Musíš tedy zachraňovat po malých skupinkách. Dobře si rozmysli, v jakém pořadí začneš lidi převážet na břeh – může se totiž stát, že se loď potopí dřív, než stihneš všechny zachránit.

Instrukce pro žáky: Rozdělte lidi do čtyř skupin, podle toho, v jakém pořadí se je rozhodnete zachránit.

Žáci nejprve budou pracovat samostatně, poté by se měli pokusit dohodnout ve skupině a své rozhodnutí zdůvodnit.

Poté žákům přečteme čtyři příběhy zachránců, vždy pouze do textu psaného kurzívou. Zeptáme se dětí, jak si myslí, že příběh skončil, po jejich odpovědích ho dočteme.

Otázky pro žáky: Který příběh vás nejvíce zaujal? Myslíte si, že jsou to skutečné příběhy? Stalo se vám něco podobného? Jaké společné vlastnosti mají naši hrdinové? (odvaha, respekt, zodpovědnost za sebe i za druhé, rozhodnost)

Nakonec si žáci vylustí tajenku na druhé straně pracovního listu. Poté řeknou, jak chápou význam vylustěného výroku.

Reflexe:

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

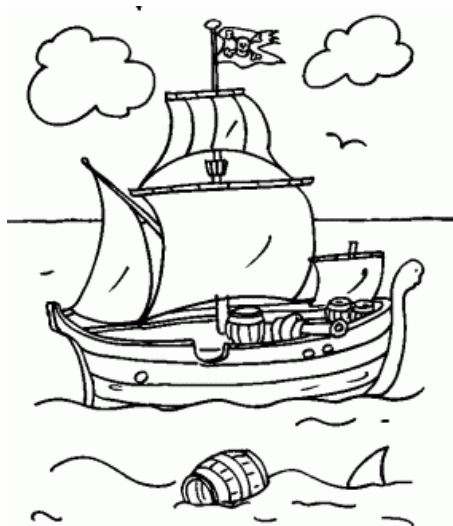
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.14 Zodpovědnost – pracovní list 1

Rozdělte lidi do čtyř skupin, podle toho, v jakém pořadí se je rozhodnete zachránit.

Lékařka Muž na vozíčku

Dvanáctiletá dívka Zedník

Těhotná žena Slavný fotbalista

Babička Dvouletý chlapec

1. skupina

2. skupina

3. skupina

4. skupina

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.14 Zodpovědnost – pracovní list 2

Vylušti tajenku:

Každý by měl být zodpovědný za.....

						Opak odvahy
						Být nerozhodný
É						
•						
						Člověk, který všechno ví je...
						Nebojácnost
						Opak smutný
						První písmeno v abecedě - dlouhé
						Dlouhá chvíle
						Opak Ý

4.15 Příběhy zachránců

Ladislav Erben a Lubomír Srnský, (15 let)

Odpoledne 11. dubna 2012 byli žáci deváté třídy rybařit „Na Kačáku“ u Vrchlabí. Byl tam i 23letý mladík, který se chtěl na stejném místě kvůli nešťastné lásce oběsit. Kluci neváhali ani vteřinu. Když přeřízli provaz, spadl mladík do rybníka. Odtud ho vytáhli a začali s resuscitací, současně přivolali záchranku. Mladík přežil bez jakýchkoliv následků a dnes žije normálním životem.

Martin Spiridonov, (12 let)

Martin byl doma s vážně nemocným otcem, malou sestřičkou (3 roky), tělesně postiženým bratrem a prarodiči. Náhle začalo ve dvoupatrovém rodinném domě hořet! Martin ani na chvíli neváhal a začal jednat. Nejdříve vyvedl z domu staré prarodiče, sestru a otce po dvou mrtvicích. Protože se oheň rychle šířil a on neměl čas odvézt z 2. patra svého bratra na vozíčku, alespoň utěsnil všechny otvory v pokoji, dopravil bratra k oknu, na obličej mu dal mokrý ručník a zavolal hasiče. Svým jednáním zachránil pět lidí!

Roman Ferenci, (14 let)

Roman Fernecise byl s kamarádem projít k řece a viděl, že se v ní topí malý chlapec. Zatímco několik dospělých přihlíželo, jak bezvládné tělíčko unáší proud, Roman skočil do vody. Malého Vládu nejen vytáhl, ale poskytl mu i první pomoc. Podařilo se mu jej oživit ještě před příjezdem záchranné služby.

Martin Beneš, (14 let)

Martin, žák osmé třídy, na procházce uslyšel sténání a volání o pomoc. Neváhal a běžel se podívat. Našel na zemi ležet muže, který propadl skleníkem a pořezal si tepnu na ruce. Stalo se to v době, kdy nebyl v dosahu žádný dospělý. Poraněný muž po velké ztrátě krve upadl do bezvědomí. Martin obratně zastavil krvácení a zavolal záchranku. Pochvalu za jeho čin mu udělila škola, poté o jeho statečnosti napsal i Ústecký deník.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.15 Volný čas

Třída, časový rozsah, místo: 4. Ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Děti se pokusí kriticky zhodnotit trávení svého volného času.

Použité metody: rozhovor v kruhu, samostatná práce, týmová spolupráce

Pomůcky: pracovní list, psací potřeby, pastelky, puzzle, papír většího formátu

Průběh lekce:

Rozdáme dětem zalaminované a rozstříhané obrázky, řekneme, že téma hodiny dnes musí uhádnout samy. Náповěda: Někdo ho má hodně, jiný málo, někdo si ho váží víc, jiný méně. Má ho každý a každý ho může vyplnit jinak. Odpověď – Volný čas.

Přečteme dětem následující příběh:

Dominik přišel domů ze školy a pustil si televizi. Aktovku pohodil na chodbě a víc už jí nevěnoval pozornost. Jenže v televizi nic zajímavého nebylo, tak udělal pár kroků do pokoje a zapnul si počítač. Jak počítač naběhl, Dominik si pustil závodní hru a hodinku hrál. Když ho to přestalo bavit, sedl si k televizi. Přepínal a přepínal programy, až se mu zalíbil nějaký seriál. Když skončil, šel k počítači a psal si s kamarády na facebooku a nakonec si pustil film. Čas ubíhal a ubíhal a Dominik začal zjišťovat, kolik je vlastně hodin. Ještě si neudělal žádné úkoly do školy, které měl mít na další den hotové. Na hodinách bylo přesně deset hodin večer a to se maminka vrací z práce. Dominik musí mít všechno nachystané, uklizené a měl by ležet v posteli. Ale náš Dominik za celý den nic nestihl.

Co si myslíte o tom, jak Dominik tráví svůj volný čas? Souhlasíte s tím, nebo byste mu poradili něco jiného?

Rozdáme dětem pracovní listy a požádáme je o vyplnění. Poté si sedneme společně do kruhu a zhodnotíme, kolik volného času strávíme u různých aktivit.

Pokud nám zbyde čas, řekneme dětem, aby vytvořily plakát na téma VOLNÝ ČAS.

Reflexe:

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

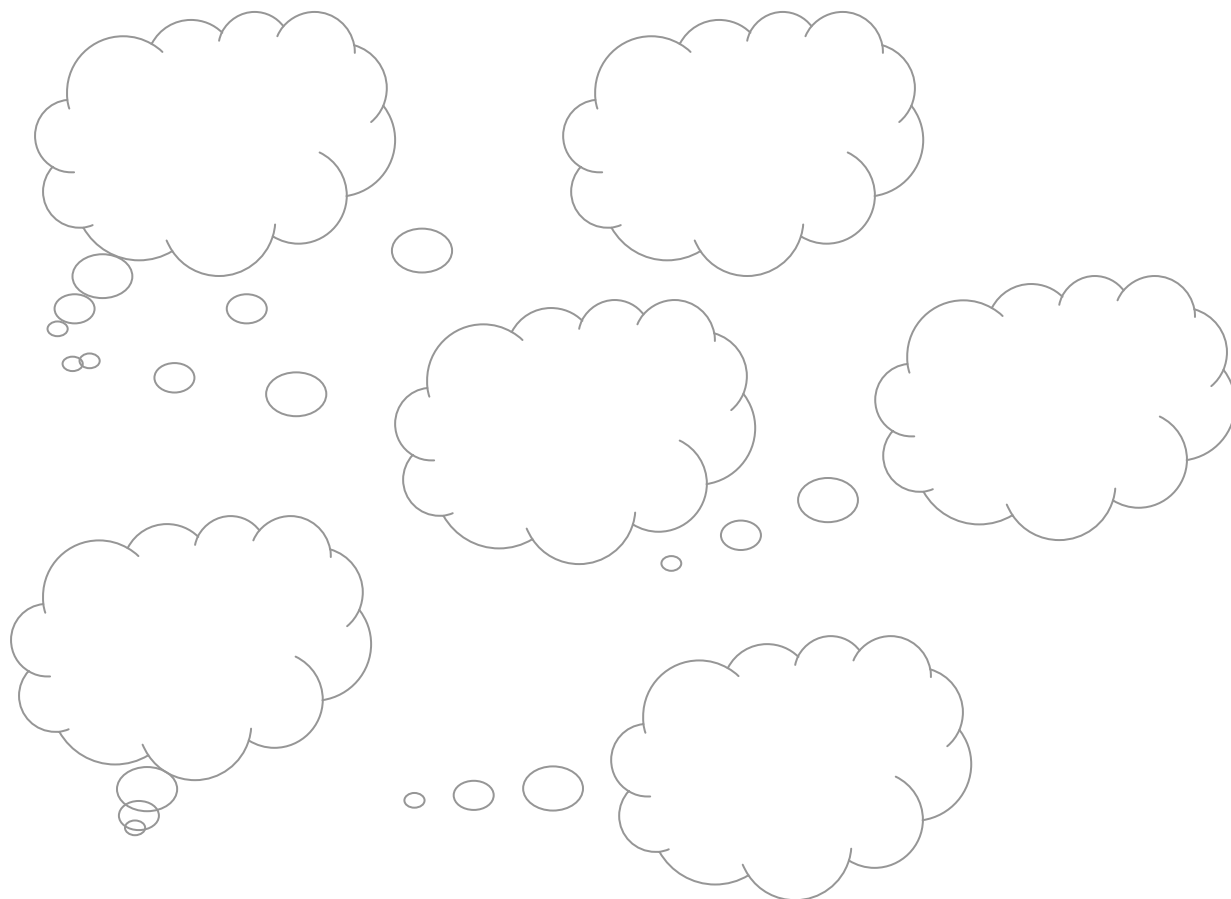
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.15 Volný čas – pracovní list

Napiš do bublin, jakým způsobem se dá trávit volný čas.

Červeně vybarvěte bublinu s takovou aktivitou, kterou nejčastěji trávíte svůj volný čas.

Puzzle na úvodní aktivitu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.16 Zdvořilé chování

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Připomenout si, proč je důležité zdvořilé chování, vyzkoušet si slušné chování v modelových situacích.

Použité metody: Rozhovor, skupinová práce, hraní scének

Pomůcky: papír, fixy, kartičky se scénkami, pracovní list

Průběh lekce:

S dětmi se posadíme do kruhu a zeptáme se, co je slušné chování. Ke komu se chováme zdvořile a proč?

Vysvětlíme dětem, že zdvořilým chováním vyjadřujeme úctu k druhému člověku. Slušný a zdvořilý člověk se chová pěkně ke všem a všude – doma, venku, ve škole – řekneme si příklady slušného chování.

Zdůrazníme žákům, že zdvořilý člověk nikdy nemluví sprostě, nekřičí na druhého a nehádá se.

Dále rozdělíme žáky do dvojic. Každá dvojice si vylosuje kartičku se scénkou. Tu pak zahraje a ostatní děti posuzují, zda reagovali správně, nebo jestli měli situaci vyřešit jinak.

Pokud vyjde čas, mohou se děti pokusit vymyslet vlastní scénky.

Po sehrání scének připravíme balicí papír a fixy a připomeneme si s dětmi všechna pěkná slova a slovní spojení, které jsme si dnes říkali – např. prosím, děkuji, nashledanou, je mi líto že..., mohl bys mi prosím...

Všechna slova napíšeme na papír a uděláme si seznam „Kouzelných slov“, která si vyvěsíme ve třídě.

Nakonec žáci vyplní pracovní list.

Reflexe:

Poznámky: Vhodné i pro práci s celou třídou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.16 Zdvořilé chování – pracovní list

Slož z napsaných písmen slovo, které nesmí chybět při zdvořilém rozhovoru a správně ho přepiš na řádek:

P Í R O M S

D K Ě J I U

D R O B D Ý E N

evropský
sociální
fond v ČR

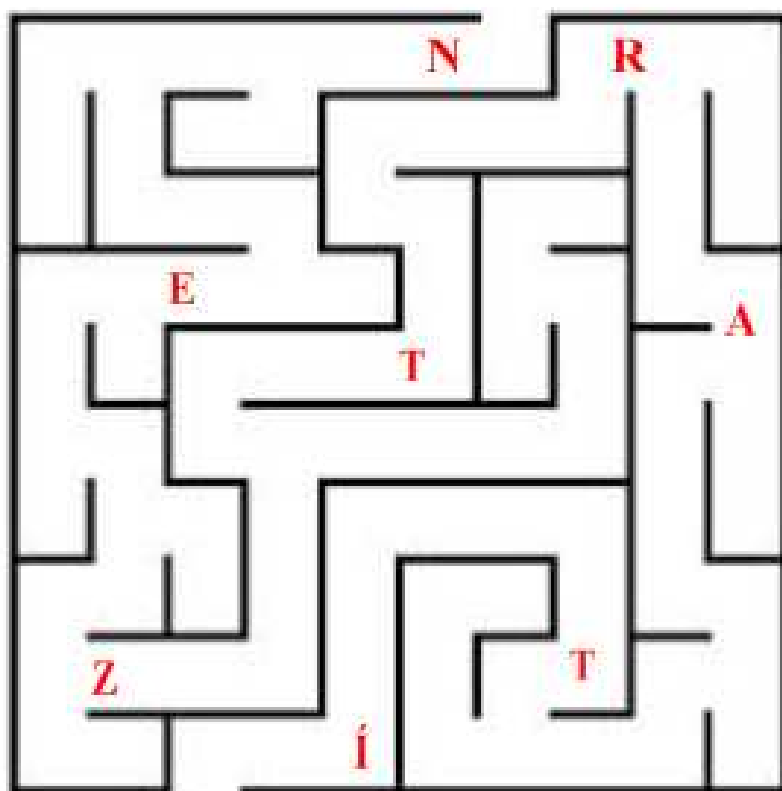
EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ten, kdo í kouzelná slůvka, ten se ve světě

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Scénky k lekci Zdvořilé chování

PŘIJDEŠ DO ŠKOLY A POTKÁŠ UČITELE.

POTŘEBUJEŠ RADU OD UČITELE.

VEJDEŠ DO POTRAVIN A NEMŮŽEŠ NAJÍT JABLKA.

**JDEŠ PO ULICI A POTŘEBUJEŠ VĚDĚT, KOLIK JE HODIN,
ALE NEMÁŠ HODINKY.**

CHCEŠ JÍT ZA KAMARÁDEM, MUSÍŠ POŽÁDAT RODIČE.

SEDIŠ V ŠALINĚ A NĚJAKÉ PANÍ SE UDĚLÁ ŠPATNĚ.

U PŘECHODU POTKÁŠ SLEPÉHO PÁNA.

**JDEŠ PO CHODNÍKU, NEDÍVÁŠ SE PŘED SEBE A DO
NĚKOHO VRAZÍŠ.**

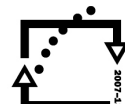
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Scénky k lekci Zdvořilé chování

JEDEŠ ŠALINOU A NASTOUPÍ PÁN S BERLEMI.

**CHCEŠ JÍT DO KINA, ALE NEVÍŠ, JESTLI JSOU JEŠTĚ
VOLNÉ LÍSTKY.**

SEDIŠ VE TŘÍDĚ A JE TAM VYDÝCHANÝ VZDUCH.

**PŘIJEDEŠ DO MĚSTA A POTŘEBUJEŠ SE DOSTAT DO
CENTRA, ALE NEZNÁŠ CESTU.**

PŘIJEDEŠ DO OBCHODU A CHCEŠ SI KOUPIŤ PROPISKU.

**CHCEŠ KAMARÁDOVI NA SLOVENSKO POSLAT POHLED,
ALE NEVÍŠ, JAKOU MÁŠ KOUPIŤ ZNÁMKU.**

**MÁŠ SRAZ S KAMARÁDEM NA HŘIŠTI, ALE PŘIJEDEŠ
POZDĚ.**

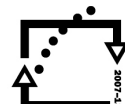
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.17 Lidské vlastnosti

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Uvědomění si dobrých a špatných lidských vlastností a jejich vlivu na své okolí

Použité metody: rozhovor, skupinová práce, práce v kruhu

Pomůcky: tužka, kartičky s názvy lidských vlastností, kartičky s palci, pracovní list

Průběh lekce:

Posadíme se s dětmi do kruhu a zeptáme se jich, s kým ve třídě kamarádí a proč. Děti by měly říkat dobré vlastnosti, kterých si na svých kamarádech cení. Měly by si uvědomit, co to vlastnost je a uvést některé příklady. Na ukázkou může začít lektor a popsat svého přítele s jeho dobrými vlastnostmi.

Dále žáky rozdělíme do dvou až tří skupinek (cca 4 – 5 žáků) a poprosíme je o vyplnění pracovního listu formou soutěže – které družstvo vymyslí největší počet kladných (3 – 5 min.) a záporných vlastností (3 – 5 min.) do daného limitu, vyhrává.

Soutěž pokračuje – děti si tahají papírky s názvy vlastností a snaží se je předvést ostatním. Družstvo, které vlastnost uhodne, získává bod. Délku hry uzpůsobíme našim časovým možnostem.

Obměna – kartičky s vlastnostmi rozprostřeme na koberci – děti je mají rozdělit na kladné a záporné a vysvětlit, co znamenají.

Nakonec postavíme děti opět do kruhu. Každé dítě bude mít v ruce obrázek – „Palec nahore“ a „Palec dole“. Vysvětlíme dětem, že mají možnost se zamyslet a říct spolužákům, co se jim na jejich vlastnostech a chování líbí – předá palec nahoru, a co se jim nelíbí a měli by zlepšit – předá palec dolů. Děti mohou oba palce předat jedné osobě nebo dvěma různým dětem.

Reflexe:

Poznámky: Lekce je tvořena pro práci s celou třídou.

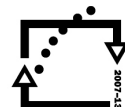
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

POCTIVÝ PŘÁTELSKÝ

PRAVDOMLUVNÝ

LASKAVÝ SPOLEHLIVÝ

ČESTNÝ TOLERANTNÍ

PRACOVITÝ CITLIVÝ

SPRAVEDLIVÝ

ODPOVĚDNÝ MILÝ

PŘÁTELSKÝ HODNÝ

SVĚDOMITÝ LAKOMÝ

NESLUŠNÝ

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

POMLOUVAČNÝ

PYŠNÝ ZBABĚLÝ

NESPOLEHLIVÝ

NESPRAVEDLIVÝ

LAJDÁCKÝ SOBECKÝ

NEPŘÍJEMNÝ LÍNÝ

POMSTYCHTIVÝ ZLÝ

ZÁVISTIVÝ ULHANÝ

evropský
sociální
fond v ČR

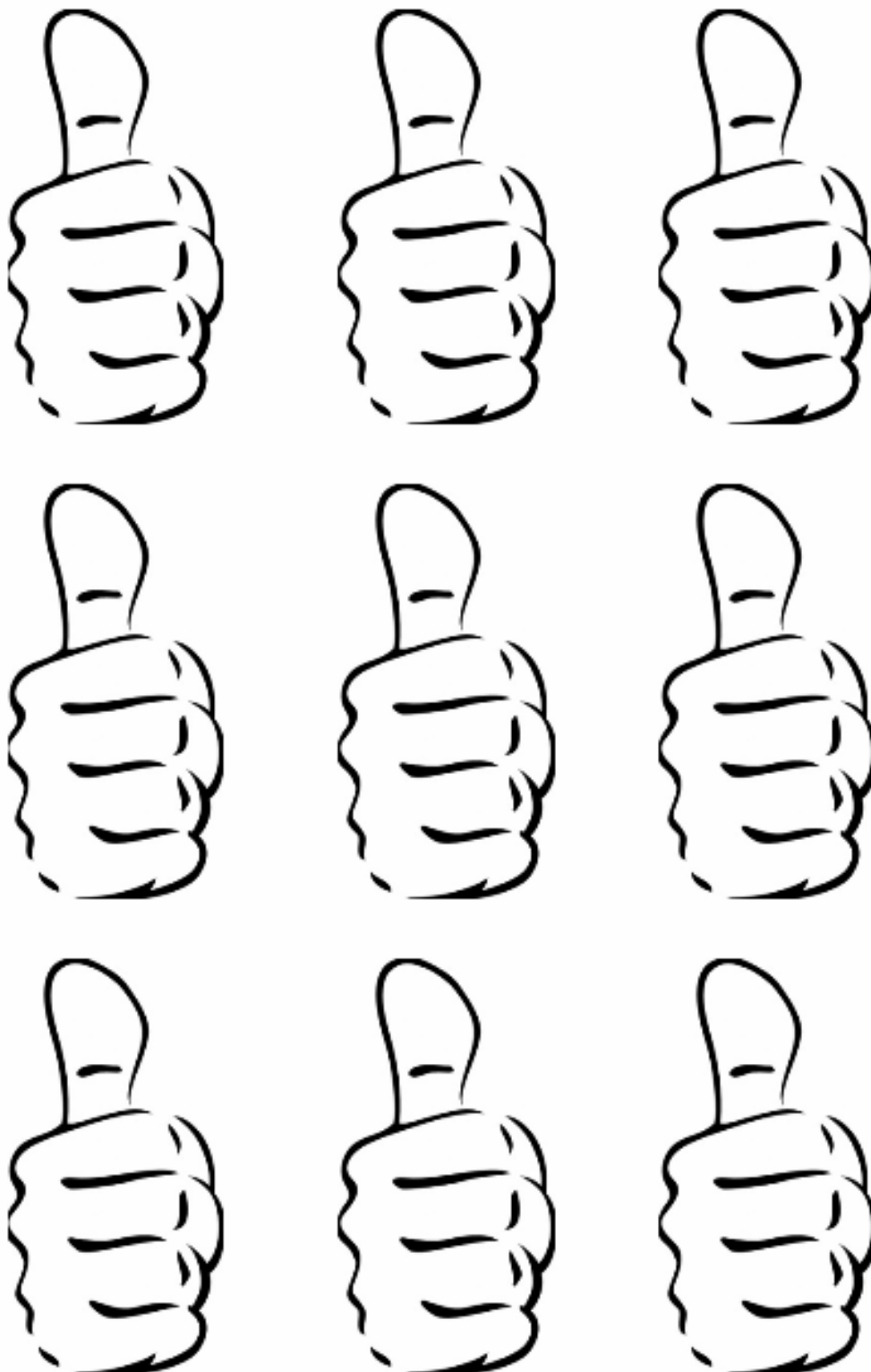
EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.18 Moje rodina

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Uvědomit si hodnotu rodiny.

Použité metody: rozhovor v kruhu, samostatná práce

Pomůcky: pracovní list, pastelky

Průběh lekce:

Utvoříme s dětmi kruh a přečteme následující příběh:

Maminka jednoho večera chystala večeři, když za ní přišel do kuchyně její třináctiletý syn s lístkem v ruce. S podivně strohým výrazem jí ho podal. Maminka si osušila ruce o zástěru a pomalu četla: Vyplnění záhonku 20 Kč. Úklid pokojíku 50 Kč. Nákup 10 Kč. Hlídní sestry 90 Kč. Vynášení odpadků 30 Kč. Dvě jedničky 50 Kč. Celkem 250 Kč.

Maminka se na chlapce něžně podívala, vzala propisku a na druhou stranu lístku napsala: Devět měsíců nošení pod srdcem 0 Kč. Všechny probdělé noci, když jsi byl nemocný 0 Kč. Všechna pomazlení, když ti bylo smutno 0 Kč. Všechny osušené slzy 0 Kč. Všechny snídaně, obědy, večeře, svačiny a namazané chleby 0 Kč. Každodenní péče 0 Kč. Celkem 0 Kč.

S úsměvem podala lístek synovi. Když si lístek přečetl, cítil se zahanben a zastyděl se. Otočil lístek a pod svůj účet napsal: Vyrovnáno. Pak maminku objal a dlouze se k ní tiskl (Ferrero 2000).

Diskuse:

Necháme děti sedět chvíli v klidu, aby mohly příběh vsřebat. Požádáme je, aby vlastními slovy řekly, o čem příběh vyprávěl, jak ho pochopily. Pokud děti neví, můžeme pomoci návodnými otázkami: Proč syn předložil mamince účet? Jak se cítila maminka, když si účet četla? Proč se syn styděl? Proč jsou pro nás rodiče důležití? Jak se cítí děti bez rodiny? Vyzveme žáky, aby vyjádřili, proč je pro ně rodina důležitá a jakou má hodnotu.

Vyzveme děti k vyplnění pracovního listu.

Reflexe:

Poznámky:

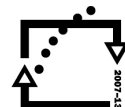
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.18 Moje rodina – pracovní list 1

Moji rodinu tvoří

.....

.....

Rodiče jsou pro mě důležití, protože.....

.....

.....

Vytvoř rodokmen své rodiny.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.18 Moje rodina – pracovní list 2

Kdybys měl/a možnost splnit jakékoli přání, které by udělalo radost členu tvé rodiny, co by to bylo?

Nakresli to.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.19 Lidé kolem nás

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Úcta k handicapovaným

Použité metody: rozhovor v kruhu, samostatná práce, práce ve dvojicích

Pomůcky: pracovní list, tužka, pero, šátky

Průběh lekce:

Rozdáme dětem pracovní list a požádáme je, aby vyplnily první úkol – nakreslit předložené obrázky do tabulky – nejprve rukou, kterou píše, poté druhou rukou.

Zeptáme se dětí, jak se jim pracovalo, jak se cítily při kreslení svou méně šikovnou rukou, jak jsou spokojeni se svým výsledkem.

Požádáme děti o splnění druhého úkolu – poslepu se podepsat na vyznačené místo.

Zeptáme se, jak jsou spokojeni nyní se svým výsledkem, co pro ně bylo jednodušší?

Řekneme si s dětmi, že byly určitým způsobem znevýhodněni. Popíšeme si různé druhy handicapů, se kterými se musejí někteří lidé během svého života vypořádat.

Zeptáme se, jestli neznají nebo se nesetkaly někdy s někým, kdo byl nějakým způsobem znevýhodněn.

Řekneme dětem, že handicapované osoby jsou všude okolo nás – jsou to naši spolužáci, kamarádi, členové rodiny..., protože každý člověk má nějaký svůj handicap – něco, co ho znevýhodňuje, ale on to nemůže nijak ovlivnit. Liší se to pouze mírou závažnosti určitého znevýhodnění.

Požádáme děti, aby se rozdělily do dvojic. Jednomu z dvojice zavážeme šátkem oči (slepec), druhý si zahraje na „vodiče“. Vezme „slepce“ a bude mít za úkol opatrně ho odvést na určité místo a zpět. Děti si pak mohou své role vyměnit.

Vyzveme děti, aby si vzpomněly na své pocity, při plnění různých úkolů, kdy byly znevýhodněni. Měly by si uvědomit, že i handicapovaní lidé se mohou v některých situacích cítit nepříjemně a bezradně, proto bychom se k nim měli chovat s úctou a pomáhat jim.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.19 Lidé kolem nás – pracovní list

1. Do prvního sloupečku zkus překreslit obrázky rukou, kterou normálně píšeš. Do druhého sloupečku zkus překreslit obrázky svou méně šikovnou rukou.

2. Zkus se do rámečku podepsat – se zavřenýma očima.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.20 Umění říct NE!

Třída, časový rozsah, místo: 4. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci se pokusí rozpoznat krizové situace, osvětlí si, jak v nich nejlépe reagovat.

Použité metody: rozhovor v kruhu, dramatizace, samostatná práce

Pomůcky: balicí papír, fixy, pastelky, pracovní list

Průběh lekce:

Sedneme si s dětmi do kruhu na koberec. Řekneme si, že se dnes budeme bavit o nebezpečných situacích, kdy se může přihodit spousta špatných věcí a musíme si na ně dávat pozor. Ostražití musíme být hlavně, když nás osloví cizí lidé. Těžko poznáme, kdo je hodný a kdo nebezpečný.

Můžeme uvést příklad: Po ulici jdou dva muži. První je oblečený ve špinavých montérkách, je zarostlý a mračí se. Druhý je pěkně upravený a usmívá se. Poznáte, který z nich je hodný a který zlý? – Děti většinou odpoví, že mračící muž je zlý, ale mračící muž se vrací z práce, kde celý den opravoval auta, je unavený a těší se domů na odpočinek. Usměvavý muž před chvílí přepadl v parku stařenku a okradl ji.

Děti si musí uvědomit, že nemůžeme posuzovat lidi podle vzhledu, ale musíme je rozdělovat na známé a cizí.

S dětmi si na balicí papír napíšeme zásady, které by měli dodržovat při kontaktu s cizími lidmi: Nevybavuji se!

Nikam s nimi nechodím!

Nic si od nich neberu!

Nenastupuji k nim do auta!

Neotvírám dveře bytu, když nejsou doma rodiče!

Nikdy nikomu neříkej, že jsi doma sám!

Nyní požádáme děti o vyplnění pracovního listu. Ten si poté společně přečteme a diskutujeme o odpovědích.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Nyní si zkusíme zahrát scénky:

Určí se žák, který má za úkol si představit, že jde po ulici. Zbytek skupiny jede v autě a žáka zastaví. Snaží se ho všemožně přemlouvat, aby s nimi jel (třeba na výlet). Ten má za úkol nenastoupit s nimi a musí vymýšlet různé argumenty, proč s nimi nepojede.

– Jak ses cítil, když tě všichni přemlouvali? Bylo jednoduché odmítnout? Jak by ses zachoval, kdyby se to skutečně stalo? Co by se mohlo stát, kdyby sis k nim sedl do auta?

Určíme žáka, který si má představit, že je sám doma. Zbytek skupiny hraje kamarády tvých rodičů, které neznáš, a snaží se ho přemluvit, aby je pustil dovnitř, že chtějí na tvé rodiče počkat.

- Jak ses cítil, když tě přemlouvali? Co bys udělal, kdyby se to stalo doopravdy? Jak se můžeš bránit?

Nakonec dětem můžeme říci, na jaké případy by si měly dávat pozor, aby měly lepší představu:

Posílají mě tvoji rodiče, mám tě za nimi odvézt.

Utekl mi pes, neviděl jsi ho? Pomůžeš mi ho najít?

Mám v autě dobrou čokoládu, pěknou hračku..., pojd' se mnou, dám ti jí.

Udělal se mi špatně, doprovodíš mě k lékaři.

Nesu balík z pošty, potřebuji podpis.

Jsem z plynárny, elektrárny, potřebuji něco zkontrolovat.

Prodávám krásné dárky, udělej mamince radost.

Tatínek ztratil peněženku, já jí našel a chci ti ji dát.

...

Tyto věty si můžeme připsat k zásadám o bezpečném chování a vyvěsit ho ve třídě.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

4.20 Umění říct NE! – pracovní list

1. Zakroužkuj, zda to je nebo není správně:

Prší a cizí člověk ti nabídne, že tě sveze domů. Souhlasíš, protože nechceš zmoknout.

ANO NE

Sousedka se tě ptá, kolik je hodin. Odpovíš jí?

ANO NE

Jsi sám doma a přijde kamarád tvého táty, kterého neznáš. Pustíš ho dovnitř?

ANO NE

Starší pán s holí tě poprosí, abys mu pomohl přejít silnici, pomůžeš mu?

ANO NE

2. Co uděláš, když:

O prázdninách potkáš cizího člověka, který na tebe bude hodný a pozve tě k sobě na návštěvu s tím, že ti dá čokoládu, kterou máš rád a ukáže ti pěkné hračky.

- Půjdeš s ním, protože chceš čokoládu.
- Nepůjdeš nikam, rychle se vrátíš domů nebo ke kamarádům a řekneš to rodičům.
- Utečeš a nikomu to neřekneš.

Cizí člověk tě poprosí, abys mu pomohl s taškou a doprovodil ho domů.

- Pomůžeš mu a doneseš mu tašku domů, protože se má druhým pomáhat.
- Nepomůžu mu, protože je to moc těžká taška.
- Řeknu mu, ať poprosí někoho dospělého, že nesmím s cizími lidmi nikam chodit.

Na chodbě v domě se mnou bude čekat na výtah člověk, kterého neznám.

- Pojedu s ním.
- Pojedu s ním, ale budu stát na druhé straně výtahu.
- Půjdu po schodech.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Použitá literatura:

- ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha, Portál, 2001
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Pozitivní psychologie*. Praha: Portál, 2004
- NOVÁKOVÁ, M. a kolektiv. *Učíme etickou výchovu*. Praha: Luxpress, 2006
- NOVÁKOVÁ, B. *Ovládáme umění soutěžit*. Praha: Projekt Odyssea, 2007.
- PEKÁRKOVÁ, A. *Rozhodujeme se zodpovědně a jednáme eticky*. Praha: Projekt Odyssea, 2007.
- SHAPIRO, S., FLAHERTY-ZONIS, C., LIBAL, J., JANÍKOVÁ, V. a JANÍK, I. *ECOLOGIE. Životní prostředí a naše celosvětová společnost*. New York: Soros Foundations, 1995.
- ŠIMANOVSKÝ, Z. *Hry pro zvládnutí agresivity a neklidu*. Praha: Portál, 2008.
- VACEK, P. *Psychologie morálky a výchova charakteru žáků*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011.
- VAŇKOVÁ, J. *Pečujeme o dobré vztahy*. Praha: Projekt Odyssea, 2007.
- VALIŠOVÁ, A. *Asertivita v rodině a ve škole aneb zásady přímého jednání mezi dětmi, rodiči a učiteli*. Jihlava: H&N, 1998.

Použité internetové zdroje:

Aisis o.s. *Interaktivní hry – komunikace a vytváření skupin (1. část)*.

Dostupný z www:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2442/interaktivni-hry-komunikace-a-vytvareni-skupin/>

DUFKOVÁ, R. *ETICKÁ VÝCHOVA - metodický manuál pro 4. ročník*. Kojetín 2012. [online].

Dostupný z www:

http://www.zssladovni.info/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=25&Itemid=13

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

DUFKOVÁ, R. *ETICKÁ VÝCHOVA - metodický manuál pro 5. ročník*. Kojetín 2012. [online].

Dostupný z www:

http://www.zsslodovni.info/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=27&Itemid=13

LENCZ, L., KRÍŽOVÁ, O. *Metodický materiál k predmetu Etická výchova*.

Dostupný z www:

<http://www.mcpo.sk/downloads/Publikacie/Vychova/VPETV200601.pdf>

MOTYČKA, P. *Etická výchova*.

Dostupný z www:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/2895/ETICKA-VYCHOVA.html/>

Netstory: videopříběhy o nebezpečích internetového světa.

Dostupný z www:

<http://www.bezpecne-online.cz/pro-rodice-a-ucitele/netstory.html>

ORGONÍKOVÁ, L. a kol. *Příručka pro lektory motivačních kurzů a Job kurzů*.

Dostupný z www:

http://www.aklub.org/fota/vymenafota/Prirucka_pro_lektory.pdf

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

OTTA, M. *ETICKÁ VÝCHOVA - metodický manuál pro 6. ročník*. Kojetín 2012. [online].

Dostupný z www:

http://www.zsslodovni.info/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=29&Itemid=13

OTTA, M. a kol. *ETICKÁ VÝCHOVA - metodický manuál pro 8. ročník*. Kojetín 2012.

[online]. Dostupný z www:

http://www.zsslodovni.info/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=33&Itemid=13

OTTOVÁ, V. a kol. *ETICKÁ VÝCHOVA - metodický manuál pro 7. ročník*. Kojetín 2012.

[online]. Dostupný z www:

http://www.zsslodovni.info/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=31&Itemid=13

OTTOVÁ, V. *ETICKÁ VÝCHOVA - metodický manuál pro 9. ročník*. Kojetín 2012. [online].

Dostupný z www:

http://www.zsslodovni.info/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=35&Itemid=13 >.

Popelka – pohádka o Popelce

Dostupná z www:

<http://zdarmaprodeti.topstranky.cz/clanek-popelka-pohadka-o-popelce-2-29>

Povídám, povídám pohádku – Pohádka o Mášence

Dostupná z www:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<http://www.emimino.cz/denicky/povidam-povidam-pohadku-pohadka-o-masence-5854/>

TRČKOVÁ, K., ZEMANOVÁ, R. *Etická výchova – Metodika 4-5.*

Dostupný z www:

http://www.etickavychova.cz/ucebnice/Metodika_4-5_rocnik_w.pdf

TRČKOVÁ, K., ZEMANOVÁ, R. *Etická výchova – Pracovní listy pro 4. ročník základních škol.*

Dostupný z www:

http://www.etickavychova.cz/ucebnice/Pracovni_listy_4_rocnik_w.pdf

TRČKOVÁ, K., ZEMANOVÁ, R. *Etická výchova – Pracovní listy pro 5. ročník základních škol.*

Dostupný z www:

http://www.etickavychova.cz/ucebnice/Pracovni_listy_5_rocnik_w.pdf

TRČKOVÁ, K., ZEMANOVÁ, R. *Etická výchova – Učebnice 4-5.*

Dostupný z www:

http://www.etickavychova.cz/ucebnice/Ucebnice_4-5_rocnik_w.pdf

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Etická výchova pro 5. ročník

Etická výchova pro 5. ročník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Plán práce pro 5. ročník šk. rok 2014 / 2015

září	Úvodní hodina Komunikace
říjen	Rozhovor Asertivita – Umění říci ne
listopad	Vulgární a neslušná slova Tvořivost a umění říci promiň
prosinec	Přátelství Sebehodnocení
leden	Sebepoznání – sebezpozorování Sebeovládání a hněv
únor	Pozitivní hodnocení druhých Narcismus - Samolibost
březen	Úcta k postiženým Empatie Úcta k postiženým
duben	Agresivita a šikana Počítačové hry a jejich vliv
květen	Planeta země a příroda Hygiena
červen	Televize a její vliv Rodina – sourozenecké vztahy

Průběžně:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5.1 Úvodní hodina

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámit se s skupinou. Seznámení skupiny navzájem.

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, toaletní papír

Průběh lekce:

Hra:

S žáky se posadíme do kolečka. Každý člen kruhu postupně řekne své jméno. Po objetí celého kola, pojedeme další ovšem s pár změnami.

1. přidáme ke jménu jedno přídavné jméno které daného člověka charakterizuje (např. „Já jsem Adam a Jsem ukecaný“)

2. našim úkolem tentokrát bude zopakovat vše co bylo řečeno před námi v kruhu. (např. „ To je Tomáš a je pěkný, to je Lukáš a je rozmazlený a já jsem Adam a jsem ukecaný.“)

Pozn.: Ten co začal tak i končí. Jede jako poslední a musí zopakovat celé kolo.

V případě malého počtu členů ve skupině přidáme další kolo, např. s oblíbenýma barvami, bydlištěm, věkem apod... Kolo pošleme v opačném směru, než šlo minulé. Se získanými informacemi můžeme nadále pracovat (psychologie barev, ...)

Hra:

Pošleme toaletní papír po kruhu a každý bude mít za úkol, utrhnout si tolik, potřebuje na běžnou potřebu na WC. Je jedno, kolik si vezme. Jestli 5 nebo 40 útržků....

Poté co si všichni utrnou svůj kus papíru, jim sdělíme, že jejich úkolem je říci o sobě jednu informaci za jeden útržek. (Mám 5 útržků, řeknu o sobě 5 informací :-D) Jede se po kruhu a postupně jeden po druhém vždy odtrhne kousíček a předá ho pedagogovi. Zároveň s tím řekne všem tu informaci. Hra končí, až poslednímu dojdou útržky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.1 Úvodní hodina – pracovní list

Napiš všechna jména, která sis zapamatoval:

Napiš své pocity ze setkání s novou skupinou:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.2 Základy komunikace

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámení se základy komunikace, dělení komunikace na verbální a nonverbální

Použité metody: Rozhovor

Pomůcky: židle, pracovní list

Průběh lekce:

Nejdříve žákům přečteme jeden citát.

„Úsměv je dar.

Nestojí nic a přináší mnoho. Obohacuje toho, kdo ho přináší.

Trvá jen chvíli, ale vzpomínka na něj je někdy věčná.

Nikdo není tak bohatý, aby se bez něj obešel.

Nikdo není tak chudý, aby ho nemohl darovat. „

(neznámý autor)

Dále si s dětmi rozebereme pár informací o komunikaci:

Komunikace otevírá dveře. Komunikace dělá zázraky. Komunikace je velmi důležitá. Má pro náš život zásadní význam. Komunikaci třeba věnovat pozornost. Určitě znáte lidi, kteří umí správně a efektivně komunikovat se svým okolím. Znate jejich pozici v životě. Dosahují více než jiní lidé. Proč? Tajemství spočívá právě v jejich schopnosti komunikovat.

Dělení komunikace:

Komunikace se dělí na verbální a neverbální komunikaci.

Verbální komunikace je slovní komunikace. Týká se toho, co říkáme. Jaká slova používáme.

Neverbální komunikace je to ostatní. Oblečení, vystupování a držení těla. Vaše mimika a gesta. Obě složky jsou důležité. Konečný výsledek závisí na jedné i druhé. Chcete-li vyvolat dobrý dojem a pozitivně zapůsobit na okolí, nestačí jen dobře a rozumně mluvit. Potřebné je i dobře vystupovat. Zanechat dobrý dojem a vyvolat pozitivní ohlas.

Nonverbální komunikace:

Mimika:

Je to citové ztvárnění vnitřních psychických stavů výrazy obličeje.

Mimiku tvoří pohyby a výrazy čela, obočí, očních víček, lícních svalů a úst.

Prostřednictvím výrazů obličeje oznamujeme jiným lidem stav své duše, emoce.

Prostřednictvím mimiky dokážeme v obličeji jiných lidí odečítat 7 základních emocí: štěstí - neštěstí, radost - smutek, strach, klid - rozčilení, spokojenost - nespokojenost, zájem - nezájem, překvapenost.

Gestikulace:

Týká se pohybů rukou.

Pohyby rukou zvýrazňujeme nebo podporujeme to, co člověk právě chce říct slovem.

Gesto je tedy komunikační prvek, je dokonce starší než slovo.

Vzhled a vystupování:

Vhodné a moderní oblečení je namístě. Nesmí nás být cítit! Mnozí to podceňují, hlavně v létě. K dobrému vzhledu patří i stav chrupu. Pěkné a sanované zuby a dobrá komunikace patří k sobě. Člověk odpočínutý, vyspalý a najedený budí jiný dojem. Zdravý a příjemný člověk s dobrou náladou a v dobré fyzické a psychické kondici bývá dobrý partner na komunikaci.

A nezapomeňme na úsměv

Správná a příjemná komunikace a úsměv patří k sobě. Cílem komunikace je zanechat co nejlepší dojem, příjemně působit na posluchače a okolí. Lidé, kteří se hodně a často usmívají, jsou příjemnými společníky. Úsměv bývá zárukou, že komunikace bývá spojena s příjemným pocitem a uvolněním. Úsměv je jednoduchá a účinná metoda na úspěšnou komunikaci. Nic nestojí, usmívat se umí každý.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Verbální komunikace:

Řeč:

Mluvme pomalu, jasně a srozumitelně. Nahlas, aby se posluchač nemusel opakovaně ptát, co jsme právě řekli. Dbejme na slovní projev. Mluvme spisovně a gramaticky správně. Nepoužívejme expresivní a slangové výrazy nebo vulgarismy.

Klíčová je barva hlasu a intonace. Mnozí lidé spíše hučí, když vyprávějí! Mluvme uvolněně a přirozeně. Reagujme pohotově, ale neskačme do řeči. Nepřerušujme při mluvení. Naučme se více poslouchat než mluvit. Mlčeti je zlato!

Cvičení:

Poté co jsme si vysvětlili jak má komunikace vypadat, si to vyzkoušíme. Děti vytvoří dvojce a postupně spolu komunikují na základě získaných informací. Učitel chodí mezi nimi, kontroluje a upozorňuje na chyby v komunikaci.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.2 Základy komunikace – pracovní list

Napiš, jak dělíme komunikaci a popiš toto dělení:

Napiš, co si pamatuješ z neverbální komunikace:

Napiš, co si pamatuješ o verbální komunikaci:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.3 Rozhovor

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámit se se základními pravidly rozhovoru a nácvik jeho správné varianty

Použité metody: Rozhovor, diskuze, dramatizace

Pomůcky: židle, pracovní listy

Průběh lekce:

Obecně znamená komunikace rozhovor. V širším smyslu je komunikace výměna informací mezi jedinci prostřednictvím společného systému znaků. Komunikace souvisí se životem každého člověka, výrazně ho ovlivňuje, obohacuje o nové poznatky a postoje, reguluje naše jednání a chování, pomáhá nám začlenit se do společnosti a vytvořit si sociální kontakty. Při komunikaci dbáme na jasnost, srozumitelnost a přesnost informace.

Cíle komunikace:

INFORMOVAT

POSLOUCHAT

DISKUTOVAT

Při rozhovorech s druhými lidmi nám mohou pomoci následující zásady:

1. učme se kontrolovat své emoce - kontrolujeme své emoce při rozhovoru
2. respektujeme a tolerujeme i práva druhého
3. stručně a upřímně vyjadřujeme své city před sebou i před druhými
4. snažme se vidět sebe i jiné reálně, skutečně takové, jací jsme
5. pokusme se znát názory, stanoviska druhých lidí
6. naslouchejme pozorně, soustředěně, snažme se poslechnout sebe i druhého
7. važme si názorů a přesvědčení druhých, ale rozpoznáme rozdíl mezi racionálními (rozumnými) a iracionálními (nerozumnými) názory a přesvědčením
8. nemějme poslední slovo za každou cenu, přiznat si omyl je vždy více, než v něm setrvat, omyl se snažme napravit
9. učme se nacházet kompromis nejen v rozhovoru s druhými lidmi, ale také v rozhovoru se sebou samým
10. uvědomujeme si stále, co chceme, jaké jsou naše krátkodobé a životní cíle. Cíle jsou jako střelka v kompasu, která by nás měla usměřňovat na cestě Změny.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Tvořivost v rozhovoru se sebou a s druhými se projevuje tím, že rozhovor něco přinese, vyřeší, tedy že je konstruktivní. Znaky konstruktivního rozhovoru jsou:

Jednota - dosáhnout s druhými shodný názor, který je dobře vyargumentovaný

Kooperace - pochopit, že potřeby, zájmy, pocity, myšlenky, emoce druhých jsou důležité, že je třeba vzít je v úvahu a brát na ně ohled

Otevřenost - mluvit upřímně, co si myslíme, nedělat ze sebe někoho, co nejsme, být pravdivý přesto, že si člověk musí přiznat omyl, že změní přesvědčení, když se ukážou nové skutečnosti, fakta

Trpělivost - znamená mít sílu a vůli pracovat na problému, dokud jej nevyřešíme. Překonávat překážky při řešení problému, nevzdávat se, neztrácet naději, nenechat se zklamat a zahnat do beznaděje, smutku, deprese. Nebýt netrpělivý, když se nepodaří hned napoprvé dosáhnout toho, co chceme.

Cvičení:

Rozdělte se do dvojic. Jedna po druhé, se dvojice odeberou za dveře, kde každému z dvojice přiřadíme jednu roli. (Učitel X Žák, Prodavač X Zákazník, Policista X Civilista, Úředník X občan, Nadřízený X Podřízený atd...) Poté se dvojice vrátí doprostřed kruhu. Zde předvedou scénku rozhovoru. Úkolem ostatních je uhodnout, jaké kdo má role a poté říci, co bylo na rozhovoru špatně.

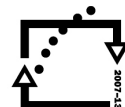
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.3 Rozhovor – pracovní list

Napiš, jak udržovat rozhovor a jak ho zdvořile ukončit?

Napiš, jaké je vhodné a nevhodné chování při rozhovoru?

Napiš, z čeho se skládá konstruktivní rozhovor?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.4 Asertivita – Umění říci ne

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámit se s pojmem asertivita, vyzkoušet si slušné odmítnutí

Použité metody: Rozhovor

Pomůcky: židle, propiska, pracovní list

Průběh lekce:

Proč neřeknete ne?

To, že mnozí lidé prostě nedokážou odmítnout přání a prosby jiných, má různé důvody. Právě jejich poznání je účinným receptem na odbourání strachu a pocitu viny z negativní odpovědi.

Nejčastějším důvodem, proč člověk ve většině případů řekne Ano, je:

- strach z odmítnutí a odvržení - mnozí lidé si z dětství přinesli zkušenost, že je ostatní budou mít rádi pouze tehdy, pokud jim budou užiteční.
- obava z následků - ne každý člověk totiž reaguje na zdvořilé a argumenty podložené odmítnutí klidně a přátelsky. Následkem mohou být konflikty. Uvědomte si, že konflikty patří k životu. Pokud se ohlédnete zpět, určitě si vzpomenete, že jste jich už pár úspěšně zvládli.
- nechcete, aby si jiní o vás mysleli, že jste sobečtí nebo bezohlední - příčina leží v odlišných žebříčcích hodnot. Nemějte strach z toho, že vás někdo označí za egoisty jen proto, že jste okamžitě nevyskočili tak, jak si on přál. Nepřijímejte tuto hru a pokus o manipulaci. Pokud se určitým požadavkem zabýváte a zvažujete všechna pro a proti, nejste egoista ani bezohledný člověk
- pocit být užitečný - tato příčina leží kdesi hluboko v nás a nejednou je těžké ji odhalit. Být na světě pro jiné, být potřebný, moci pomáhat - toto všechno padne lidem dobře. A platí to i v reálném životě: je skutečně hezké udělat něco pro jiné.
- obava, že něco důležitého zmeškají - mnozí lidé prostě mají utkvělou představu, že musí být při všem a na každém setkání, že se musejí zapojit do každého projektu, aby byli v centru dění. Zde pomáhá jedině: učit se postavit priority. Zkuste proto najít činnosti, které vás baví a něco vám dávají a krok po kroku zkoušejte některé věci odmítnout.

Cvičení:

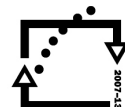
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Slovo NE vyslov potichu, šeptem, oznam ho, vyjádři ho jako otázku, výkřik, nahlas, laskavě, zvědavě, znuděně...

Během následujícího týdne pozoruj, kdy a jak často používají lidé slovo ne.

Všímej si a zapiš si jejich důvody.

Jaký cit v tobě vyvolává slovo ne? Napiš několik situací, ve kterých je to hněv, klid, radost, jiné.

Rozlušti a napiš starověkou moudrost:

Ěndoh ej ev ětěvs ohéncom, ela cin ínén íšjěncóm žen kěvolč.

Sofokles

(Hodně je ve světě mocného, ale nic není mocnější než člověk.)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.4 Asertivita – Umění říci ne – pracovní list

Říci ne je pro mě:

lehké / těžké

Slyšet ne, čili setkat se s odmítnutím, je pro mě:

lehké / těžké

Zamysli se a dopiš větu:

Nejčastěji si udržuji duševní rovnováhu:

Je asertivita někdy na škodu?

Jsi asertivní? Odůvodni svoji odpověď:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.5 Vulgární a neslušná slova

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Uvědomit si, jaká slova používáme a napravit to.

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, papír, pracovní list

Průběh lekce:

Sedneme si do kruhu a popovídáme si trochu o sebehodnocení:

Řeč dnešního člověka má velmi daleko od ideálu. Je plná vulgárních, hrubých, obscénních, násilných a dvojsmyslných slov s narážkou. Je na místě otázka: Proč se v současné době tak velice rozmohlo používání vulgárních slov a stalo se součástí běžného slovníku? Vždyť ještě před několika desetiletími tomu tak nebylo, a vulgarizmus byl projevem asociální a hospodské spodiny.

Dnešní moderní nebo, lépe řečeno, pokřivená doba nutí člověka, aby byl hrubý, drsný, tvrdý a bezcitný. Vulgarismy si člověk zvykl ventilovat své vnitřní napětí, které vzniká z neustálého stresu a tlaku. Mnozí lidé jsou hrubí zase z bezradnosti, neúspěchu, frustrace či zklamání. Nejhorší je, že dospělý člověk se nestydí nadávat už ani před dětmi, které si pak myslí, že jsou hrdinové, když "dospěláky" napodobují. Je to k pláči, když si náhodně vyslechneme rozhovor dnešních mladých lidí, a to dokonce i dívek. Člověk, který má alespoň trochu zdravý úsudek, se musí s hnusem odvrátit. Děti a mladí však vyprávějí pouze to, co se naučí ve svém okolí. Kromě vlivu rodičů a lidí z nejbližšího okolí jsou to zejména masmédia (internet, televize, filmy, noviny, časopisy atd...), která výrazně ovlivňují výchovu mladých.

Nejhlavnější příčinou, proč člověk používá vulgarismy, je však odstranění přirozeného studu. A to často pod záminkou pokroku - jako odstranění něčeho nepotřebného, co se v dnešním světě již nenosí a je dokonce na škodu! Proto, pokud chceme z řeči lidí odstranit používání vulgarismů, měli bychom se zaměřit na obnovení přirozeného studu.

Mnoho mladých lidí, zejména v období puberty, používá neslušné až "sprostá" slova. Mladý člověk tím chce ukázat svou odvalu, smělost, zapadnout mezi své vrstevníky. Umocňuje tím svůj projev, jeho vyjadřování ostatní vrstevníci přijímají jako hrdinství, znak dospělosti, nezávislosti a odvahy. Mnohokrát ti, co takhle povídají, ani pořádně nerozumí výrazům, které používají. Vulgární slova se běžně používají nejen na veřejnosti, mezi kamarády, ale i ve škole a doma. Hodně záleží na tom, zda rodiče také používají podobné výrazy a zda tolerují takovéto projevy. Je to projev, který mluví o osobnosti toho, kdo takto mluví. Vulgární a neslušná slova svědčí o nekulturnosti, nevychovanosti a neslušnosti jejich uživatele.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.5 Vulgární a neslušná slova – pracovní list

1. Napište si neslušná slova, nevhodná slova, která používáte. Od nejošklivějších slov po takové, nad kterými váháte, zda jsou neslušné.
2. Zamyslete se nad tím, jestli víte, co které slovo znamená a kdy je vůbec používáme.
3. Předějte svůj seznam sousedovi po pravici. Ten dopíše výrazy, které na seznamu nejsou, a vy je často používáte.
4. Zakroužkujte slova, která budete používat i dál, a které byste nejraději ze svého slovníku vypustili. Každé slovo, které byste chtěli vyřadit, nahrad'te vhodným výrazem (škrtněte staré slovo a jinou barvou si k němu dopište nové)
5. Na další papír vytvořte seznam se zakázanými slovy, roztrhejte ho na drobné kousky, spláchněte v záchodě a více je nepoužívejte.
6. Podělte se s ostatními o slova, která jste si zakázali.
7. Pouze pro dobrovolníky: Dohodněte si trest za to, když své zakázané slovo použijete.
8. Po následující měsíc si zaznamenávejte, kolikrát jste tyto slova použili. Po měsíci to společně vyhodno'te.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.6 Tvořivost a umění říci - promiň

Třída, časový rozsah, místo: 5.ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámit se s pojmem tvořivost a procvičit používání slova promiň

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, pracovní list

Průběh lekce:

Sedneme si do kruhu a probereme si trochu „teorie“:

Tvořivostí rozumíme produkci nových a současně užitečných řešení, nápadů, myšlenek, činů, chování. Tvořivost je vnitřní síla člověka, která ho pohání dělat všechno co nejlépe a po novém, a to nejen pro sebe, ale i pro své okolí av konečném důsledku pro celé lidstvo.

Mezi základní faktory tvořivosti patří fluence, flexibilita, originalita, senzitivita a redefinování.

Fluence - schopnost pohotově, lehce utvořit co nejvíce psychických produktů určitého druhu (slov, myšlenek, obrázků...) ve stanoveném čase.

Flexibilita - schopnost pružně utvářet různorodé řešení problémů a překonat myšlenkovou zaměřenost.

Originalita - schopnost utvářet bystré, důvtipné, neobvyklé produkty, které odhalují vzdálené souvislosti. Je to jeden z nejzákladnějších faktorů kreativity, neboť se zde vytvářejí originální produkty pomocí originálního tvůrčího procesu řešení.

Senzitivita (citlivost na problémy) - schopnost všimnout, vystihnout, postřehnout problém tam, kde si ho jiní běžně nevšimnou, nevidí.

Redefinování - schopnost změnit význam a použití předmětů nebo jejich částí, použít je novým způsobem, osvobodit se od zažitých způsobů řešení daného problému.

Výborným prostředkem k tomu, jak se naučit řešit různé situace a úkoly, jsou hry a jiné cvičení podporující tvořivost. Hra umožňuje učení, jehož ústředním bodem je poznávání, objevování. Učení podle pravidel se při ní spojuje s učením plným fantazie. Při hře bychom měli klást důraz na tvořivost, na kterou se někdy zapomíná.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Cvičení:

Zopakujte si základní pojmy a dejte prostory pro dotazy.

Položte a hromadně odpovzte na tyto otázky:

1. Znáte některou z definic tvořivosti?
2. Dovedli byste vlastními slovy říci, co je tvořivost?
3. Myslíte si, že je třeba, abychom rozvíjeli svou tvořivost?

Vypracujte pracovní list.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.6 Tvořivost a umění říci – promiň – pracovní list

Vylušti větu:

.mýkcitapmys akěvolč íjalěd ybyhC

(Johan Wolfgang Goethe)

Jistě se ti stalo, že jsi udělal něco, co tě mrzelo. Podtrhni, kterou z omluv si použil.

Odpusť mi.

Vynahradím ti to.

Pardon.

Promiň.

Bylo to hloupé.

Promiň, že jsem to udělal.

Sorry.

Mrzí mě to.

Nechtěl jsem, je mi líto.

Omlouvám se ti.

Nezlob se na mě.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Napiš, co při omlouvání nemáš rád.

Vymysli další omluvy.

Napiš, kdo se ti naposledy omluvil a proč.

Jak těžké je pro tebe přiznat před ostatními, že jsi udělal chybu? Označ na škále.

Lehké --1--2-- 3 – 4 –5-- 6 – 7-- 8 -- 9 -- 10-- těžké

Jak těžké je pro tebe přiznat si, že jsi něco pokazil?

Lehké --1--2-- 3 – 4 –5-- 6 – 7-- 8 -- 9 -- 10-- těžké

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.7 Přátelství

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Uvědomit si důležitost přátelství

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska

Průběh lekce:

Přátelství je vzácný dar. Nemůžeš si ho koupit. No můžeš si ho zasloužit.

(Thomas Large)

Kdo je přítel?: člověk, kterého dobře známe a máme k němu hezký vztah; spojenec, podporovatel nebo sympatizant

Přátelství: získat si přátele a udržet si je vzájemnou důvěrou a péčí

CO JE PŘÁTELSTVÍ?

Přátelstvím označujeme pečlivý, láskyplný, hravý a obvykle silný emocionální vztah, který zažíváme během různých období svého života. Je to vztah, ve kterém naplno projevujeme, jací jsme a jací bychom chtěli být, svěřujeme si navzájem své naděje a obavy.

Přátelství jsou jako duha - přicházejí v celém spektru barev. Některá přátelství jsou důvěrná a mohou mít obrovský vliv na náš život. Některá jsou skromnější, dokonce i ty, která trvají dlouho, v nichž jen tak mluvíme o počasí a o méně závažných věcech. Některá jsou nová, s lidmi, které málo známe, ale u kterých cítíme spřízněnou duši.

Přátelství může vyžadovat naši bezvýhradnou důvěru a náklonnost. Po nějakém čase se může vyvinout ve velmi důvěrný vztah. Na rozdíl od rodinných pout, tyto druhy vztahů si vybíráme a musíme se stále snažit, abychom si je zasloužili.

Někteří přátelé znají naši vnitřní i vnější stránku, naše pravé já, i naši tvář navenek. Jejich vliv na náš život je obrovský, protože nás znají ve všech našich životních úkolech, i to, jak se s těmito úkoly vyrovnáváme. Některá přátelství se omezují na určité prostředí, například práci, partu, církev, rodiče dětí z mateřské školky, sousedy, politické organizace, sporty.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

JAK VYPADÁ PŘÁTELSTVÍ VE ŠKOLE?

Spolužákům, kteří to potřebují, nabízejí jakoukoli pomoc, která je v jejich silách,
ignorují nebo se postaví proti spolužákům šířícím klepy, které ubližují,
snaží se dozvědět více o životě spolužáků a o jejich zájmech,
pravdu říkají taktně,
tajemství vyradí pouze v případě, pokud je někdo ohrožen,
chovají se přátelsky ke všem spolužákům,
dělí se o materiály.

Za projevy důvěryhodnosti u žáků pokládáme toto:

přátelsky zdraví lidi každý den,
nabízejí, že se podělí o něco výjimečného,
poskytnou podporu příteli, který je nervózní, bojí se, nebo je smutný,
snaží se, aby se na každodenních školních i mimoškolních aktivitách zúčastnilo co nejvíce spolužáků,
hovoří s novým nebo osamělým spolužákům během oběda nebo přestávky,
dávají příteli vlastnoručně vyrobený dárek,
pomáhají spolužákovi, který několik dní chyběl, aby dohnal učivo,
dávají pozor, aby každý z týmu měl stejnou šanci zúčastnit se hry,
plní sliby dané příteli,
respektují to, v čem se jiný člověk odlišuje od nich samých,
zůstávají věrnými přáteli, i když se zdá, že další přátelé si ho velmi neváží,
vyhotovují a odešlou pozdrav s přáním brzkého uzdravení nemocnému příteli.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.7 Přátelství – pracovní list

Napiš, co upevňuje přátelství a co přátelství ničí.

Napiš co nejvíce pozitivních vlastností začínajících na písmena P, Ř, Á, T, E, L, S, T, V, Í

Máš nějaké kamarády, se kterými se nepotkáváš, ale chtěl bys?

Napiš, proč se s nimi nestýkáš.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.8 Sebehodnocení

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Objasnit si pojem sebehodnocení a zamyslet se nad ním.

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, pracovní list

Průběh lekce:

Sedneme si do kruhu a popovídáme si trochu o sebehodnocení:

Co je hodnocení?

Hodnocení je porovnávání něčeho s něčím, při kterém rozlišujeme lepší od horšího a vybíráme lepší, nebo se snažíme najít cestu k nápravě či alespoň zlepšení horšího.

(Jana Slavík)

Učitel musí zvažovat například tyto otázky: Co je třeba při školním hodnocení porovnávat? Co je třeba vybírat ke zlepšení nebo nápravě? Jak rozlišovat "lepší" od "horšího"? Jak naučit žáky rozlišovat "lepší" od "horšího"?

Základem sebehodnocení je vnitřní přijetí hodnocení.

Sebehodnocení se stává zdrojem autoregulace tehdy, když si žák začne stanovovat reálné cíle, vynakládá úsilí na jejich zvládnutí a po splnění si stanovuje další. Při sebehodnocení žák potřebuje zákonitě zpětnou vazbu. Pro fungování sebehodnocení musí být splněny určité požadavky (žáci musí znát cíle vyučování a na ně kladeny požadavky, učební metody musí odpovídat dosahovaným cílům, musí být známy směrnice pro hodnocení).

Sebehodnocení vede každého ke schopnosti posuzovat kvalitu vlastní práce a na jejím základě ke schopnosti plánovat si cesty vlastního zlepšení. Vede k samostatnosti a nezávislosti jedince, dává mu šanci uvědomit si vlastní kvality, silné a slabé stránky, poskytuje prostor pro vytvoření reálného obrazu o sobě samém.

Rozvíjení sebepoznávání a pozitivního sebehodnocení:

Pozitivní sebehodnocení patří mezi ty vlastnosti člověka, které se podílejí na vývoji osobnosti a na jejím motivačním a hodnotovém systému.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Lidé s negativním sebehodnocením mají negativní pohled na svět a na své schopnosti využít co nejlepší možnosti, které nám nabízí. Nečekané a nové situace vidí jako hrozbu osobního štěstí. Podněty z okolního světa přijímají pasivně a vlastně se ani nepokusí změnit.

Lidé s nízkým sebehodnocením většinou (ne ovšem vždy) jednají některým, možná i více z těchto způsobů:

1. Pesimistický přístup k životu.
2. Nedostatečná důvěra ve schopnost komunikovat.
3. Mimořádná závislost na názorech jiných lidí.
4. Nadměrné starosti ohledně svého vzezření, chování, či postavení.
5. Druhé lidi vidí jako soupeře, které musí porazit.
6. Zápasí o to, aby se stali „někým“.
7. Nezajímají se o přítomnost, žijí minulými úspěchy nebo budoucími sny.
8. Kritizují jiné lidi.
9. Bojí se samoty.
10. Jsou závislí na hmotném zabezpečení.
11. Nejsou schopni vyjádřit své city.
12. V životě potřebují, aby je někdo vedl.
13. Očekávají jen to nejhorší.
14. Nedovedou prosadit svůj názor.
15. Odpovědnost přesouvají na jiné lidi.

Lidé s pozitivním sebehodnocením vnímají svět jako šanci, která jim byla nabídnuta a oni ji mají využít a tím prověřit vlastní schopnosti. Důvěřují si, že dokážou vykonat velké věci. Je dost obtížné změnit negativní pohled na sebe sama, protože to, jak se vnímáme, je zkrslé názory, které přijímáme od druhých a také tím, jak chápeme různé životní události. Je zajímavé pozorovat, kolik lidí odmítá pochvalu nebo jakýkoli projev uznání.

Sebehodnocení představuje individuální hodnocení vlastních schopností a kompetencí v oblasti tělesné, sociální, emocionální. Řídí naše myšlení i chování. Vztahuje se k tomu, jak osoba vnímá hodnocení jiných. Představuje alternativní metodu posouzení výkonů.

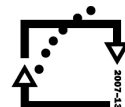
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.8 Sebehodnocení – pracovní list

1. Co je sebehodnocení?

2. K čemu je dobré sebehodnocení?

3. Zamyslete se, jaké máte sebehodnocení?

4. Popřemýšlejte, jestli by se váš obraz sebe sama nedal zlepšit. Jestli ano? Jak?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.9 Sebepoznání - sebepozorování

Třída, časový rozsah, místo: 5.ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Vytvořit kladný vztah k sebepoznání a vyzkoušet si jej.

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, papír, pracovní list

Průběh lekce:

Člověk by nebyl člověkem, kdyby něco nechtěl. Kdyby neměl nějaké cíle. Jeden může hrát lépe fotbal, dívka chce být krásnější, další se chce lépe učit a další by si rád lépe rozuměl s rodiči.

Každou potřebu, touhu, provází snaha dosáhnout cíle. Na cestě ke splnění našich cílů jsou překážky. Každou překážku lze nazvat problémem. Každý problém lze řešit líp a hůř.

Vypracujte pracovní list

Jak se vidíš a cítíš ty sám? Není snad člověka, který by neměl problém. Odpovědi ti mohou ukázat, že máš nějaký problém, utvořit představu jak je odstranit, jejich závažnost. Které problémy jsou nejdůležitější, které cítíš jako nejtěžší, nemusí to být jen problémy, ale i momentální potřeby, životní cíle.

Sebepozorování, aneb jak se poznat

Sebepozorování znamená, že člověk si dělá záznamy o svém chování. Pokud je dělá pečlivě, přináší to mnohé výhody, lépe se zná, umí posoudit, jak se chová, co udělal dobře a co špatně.

Role

Vyberte si jeden až tři problémy, které budete sledovat, při kterých se chcete zlepšit, změnit své chování.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Například:

Lépe se učit

- Méně sledovat televizi
- Méně času věnovat počítači
- Zhubnout
- Mít lepší vztahy s rodiči, v rodině, konkrétně s kým
- Více, důsledněji se věnovat sportu, tréninku,
- Jíst zdravěji
- Lépe vypadat
- a jiné

Když jste si vybrali problémy, dělejte si záznamy, pište si deník, zápisník sebezpozorování.

Hra na sebezpoznání:

Udělejte si jednoduché cvičení. Na papír si obkreslete obrys své ruky a do každého prstu napište, v čem jste dobří, v čem vynikáte, za co byste se mohli pochlubit.

Požádejte kamaráda, který vás zná, aby vyplnil další obrys vaší ruky, vašimi dobrými vlastnostmi, schopnostmi či dovednostmi.

Můžete porovnat to, jak se vidíte vy sami s tím, jak vás vidí jiní.

Je důležité dokázat ocenit sám sebe a je stejně důležité umět ocenit druhé.

Stává se, že se nám snáze na adresu svých spolužáků nebo kamarádů říká něco hanlivého, kritického, to co nám na nich vadí. Hůře se nám hledá to, co se nám na nich líbí, co je pozitivní nebo čím nám udělali radost.

- Mluvte o pozitivních vlastnostech, které si u lidí ceníte.

Utvořte skupinu po 5, aby ve skupině byly žáci, co se dobře znají. Skupina se zaměří na jednoho žáka a toho po dobu 30 vteřin "bombarduje" všemi pozitivními vlastnostmi, které na něm vidí. Žák poslouchá a nic neříká. Jeden ze skupiny dělá zapisovatele a udělá seznam všech pozitivních vlastností. Poté se vybere další žák a tak dále než vystřídáme všechny.

(U každého byste měli společně najít alespoň deset pozitivních vlastností.)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.9 Sebezpoznání– sebezpozorování – pracovní list

Co by sis přál teď od života?

Co tě dělá šťastným?

Co ti přináší smutek, co tě umí naštvat?

Čeho chceš v životě dosáhnout?

Na jaké otázky bys rád dostal odpověď??

Kdyby si mohl změnit něco ve své minulosti, co by to bylo?

Jak bys chtěl strávit svůj poslední den života?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.10 Sebeovládání a hněv

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámit se s rolí sebeovládání a hněvu v životě

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, pracovní list

Průběh lekce:

Sebeovládání, sebekontrola je dalším krokem při odolávání negativních vlivů, například kouřit, užívat drogy nebo alkohol. Zde jde o dvě věci: odolnost proti podnětům, impulsům z nitra osobnosti a o odolnost proti vnějším tlakům, tlakem ze strany kamarádů, prostředí.

V prvním případě jde například o to, aby obézní člověk odolal volání chladničky, kde je dobré jídlo, nebo kuřák cigaretě, kterou má na stole, narkoman droze, kterou má v kapse, nebo koprofalk vynadání někomu, komu má chuť vynadat. Jde o ovládání svých pudů, instinktů, emocí - zlosti, roztrpčenosti, našťvanosti. V druhém případě jde o odmítnutí nabídnuté cigarety v kavárně, o obranu proti pokušení dát si skleničku, o sebekontrolu v situaci, kdy mě někdo našťve a mám chuť mu pořádně vynadat nebo jej udeřit.

Sebeovládání:

Lidé, kteří touto kvalitou emoční inteligence disponují:

bez problémů zvládají vnitřní impulsy k neuváženému jednání;

- zůstávají klidní a pozitivně naladěni a ani v náročných situacích neztrácejí hlavu;
- i pod tlakem dokáží uvažovat jasně a zůstat zaměřeni na podstatu problému,
- jsou odolní vůči "poblouznění" při vidině nadměrného zisku, ale i zastrašování - proto mají předpoklad konat svědomitě, eticky a zásadově.

Důležité je uvědomit si ještě dvě důležité věci:

- **OHROŽENÍ** v dnešní době nemusí znamenat jen fyzické ohrožení majetku, zdraví a života. Jako ohrožení dnes chápeme a vnímáme například i to, když někdo ohrožuje naše postavení, důstojnost, pocit hodnoty ...
- **STRES**, i když je v malých množstvích, se cítá. Malé ústrky, malé ponížení, ironie okolí, podrazy, neúspěchy, tlak, ... to všechno teče po kapkách do pomyslné nádoby kdesi v našem nitru - a když pak přijde človíček a udělá něco samo o sobě nevinné, tak tato "poslední kapka" způsobí, že najednou na něj křičíme.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Co můžeme v této situaci udělat? Teoreticky máme čtyři možnosti, jak věci zvládat:

- Vyhnout se stresu a tomu, co vnímáme od svého okolí jako ohrožení
- Ovládat výbuchy citů, když nastanou
- Utlumovat citový (emoční) výkonný okruh

Umění uklidnit se a utěšit patří k základním emočním uměním. Citově zdravé děti se od malička učí utěšovat sami sebe podobně, jako by to dělali jejich starostliví rodiče.

Ze všech emocí se nejhůře ovládá hněv. Existují o něm různé mýty: že je neovladatelný, že pokud vybuchneme a vyzuříme se, projdeme jakousi vnitřní očišťovnou apod.

Hněv:

- zpochybnit příčinu hněvu

Čím více například dumáme nad tím, jak nás učitel ve škole poškozuje, jak na nás "sedí" a jací jsme my chudáčci a nevinné oběti jeho sadistických choutek, tím více v nás roste hněv, vyvolávaný pocitem bezmocnosti, až nakonec vybuchne - v síle, která už nejednoho studenta přivedla na pár let za mříže ...

Technika spočívá v tom, že příčinu hněvu přehodnotíme z pozitivního hlediska: nakonec, učitel sice má tvrdé nároky, ale zřejmě proto, že mě považuje za někoho, kdo je zvládne (fíha, to zní) a zřejmě mu skutečně záleží na mém osudu (jinak by ťhrdě na nás kašlal, nic by od nás nevyžadoval a byl by nejoblíbenějším učitelem na celé naší mizerné škole), vlastně mi důvěřuje ... a to je pozitivní! Nejsem mu lhostejný. No, vlastně to není až tak zlé ...

A hněv se pomalu rozplyne. Samozřejmě, tato technika funguje pouze tehdy, když se hněv teprve rodí, nikoli tehdy, když už jsme zlostí bez sebe.

Je proto důležité vědět jak již předem tlumit vznikající hněv. Pokud to neuděláme, hněv se v nás pomalu hromadí ... přijde "poslední kapka" ... a po ní VÝBUCH, který nás úplně pohltí, během kterého křičíme, rozbíjíme, nadáváme, během kterého s námi není rozumná řeč, žádné argumenty a ohledy neplatí ... a občas si nenapravitelně pokazíme celý další život během pouhých pár minut či dokonce sekund

- zklidnění

Pokud již hněv propukne, začíná se náš organismus připravovat na boj: stoupá hladina adrenalinu v krvi, zvyšuje se svalový tonus, stoupá agresivita ... Co v takové situaci?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Způsob, jakým to uděláme, může být:

Vědomě někam odejít do samoty a tam počkat, než se zklidníme - a rovnou hned tam na místě i přehodnotit situaci a zpochybnit příčinu hněvu. Taková "přestávka" je samozřejmě nesmyslná, pokud ji namísto přehodnocení vyplníme neustálým promítáním o příčině hněvu, o křivdě, která se nám děje, o tom, jak nás jiní podceňují a shazují a utlačují, atd.

Relaxační techniky - pokud nelze nikam odejít, tak alespoň na okamžik zavřít oči, několikrát se zhluboka nadechnout, uvolnit stažené svaly - a pak začít mluvit pomalým, tichým hlasem o něčem jiném.

Jednoduchá relaxační technika je například tato: když vás zmáhá hněv, na okamžik úplně napněte, zatněte svaly v celém těle, zadržte dech - a pak se náhle uvolněte, vydechněte a párkrát se zhluboka nadechněte.

Aktivní pohyb - Hněv hromadí adrenalin pro boj - tak proč ho nevyužít na perfektní trénink svalů, nebo na zaběhání si? Nebo na štípání dřeva? Námaha nás vyčerpá a hněv odezní ... A zase je ještě třeba přehodnotit příčinu hněvu a utěšit se.

Všechny tyto techniky jsou účinné, protože rozptylují příčinu hněvu.

Naopak zcela NEÚČINNÁ jsou:

- Přejídání - jídlo sice působí ve velkém množství jako sedativum (tlumící lék), ale nepřerušuje kolotoč myšlenek, které hněvy vyvolávají. Podobně odreagování se nakupováním, a jiné.
- "Katarze" - vybití hněvu. Již od roku 1950 je známo, že pokud necháme hněvu volný průběh, zmenšíme ho tím jen málo, nebo vůbec. I když hněv přímo směřuje proti tomu, kdo nám ublížil, výsledkem je častěji to, že hněv nakonec trvá déle, než jeho ukončení.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.10 Sebeovládání a hněv pracovní list

Zhodnoťte, na kolik ve Vašem životě představují problém:

Hněv, vztek a podobné projevy:

STRACH, úzkost, obavy a podobně:

Stalo se ti, že jsi neudržel hněv a „vybuchnul“ jsi?

Pamatuješ si, proč jsi posledně „vybuchnul“?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.11 Pozitivní hodnocení druhých

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Vytvořit kladný vztah k pozitivnímu hodnocení a vyzkoušet si jej.

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, pracovní list

Průběh lekce:

Sedneme si do kruhu a probereme si trochu „teorie“:

Přátelé jsou ti báječní, nesobeční lidé, kteří dávají svůj čas, svou sílu a své srdce druhým ...

(Shirley Harveyová)

Umět projevit pozornost druhým, a tím podpořit jejich sebevědomí.

V každém člověku je něco pozitivního. V životě je třeba soustředit se na pozitivní stránku událostí a lidí. Pozitivně hodnotit druhé v běžných podmínkách, ale také ve "ztížených" podmínkách. Negativní vliv na tento fakt má nízké nebo příliš vysoké sebehodnocení jedince. Pozitivní hodnocení sebe a pozitivní hodnocení druhých velmi úzce souvisí, jsou vzájemně neoddělitelné.

Pozitivní hodnocení druhých

Pozitivní hodnocení druhých je významným prvkem duševní hygieny.

Vyúsťuje do pocitu vděčnosti, který je důležitým momentem vývinu pozitivní osobnosti.

- Upevňuje mezilidské vztahy.
- Dává člověku radost z přijetí svým okolím.

Podstatné je naučit se:

- Pozitivně hodnotit druhé v běžných podmínkách.
- Pozitivně hodnotit druhé ve ztížených podmínkách.
- Pozitivně hodnotit situace a události.
- Umět vyjádřit a přijmout kritiku a důvěru.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.11 Pozitivní hodnocení druhých – pracovní list (1)

Napiš, jak se cítíš pokud:

A) Pokud k tobě někdo přistupuje pozitivně (pomáhá ti).

B) Pokud tě někdo "shazuje" (podráží ti nohy, ignoruje, vysmívá, uráží).

Odpověz na otázky:

Pozitivní hodnocení druhých má velký význam pro mezilidské vztahy. Jaký?

Čeho si ceníš u svého kamaráda, ale i u toho, koho jako kamaráda odmítáš.

Chválit i kárat

Nesmírně důležitou součástí mezilidských vztahů je pochvala a schopnost přijmout pochvalu.

Jaké pocity v nás vyvolává pokárání a pochvala?

Jaká by měla být pochvala?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Jaký má na mě vliv?

Za jakých podmínek mi pomáhá kritika?

Kdy mi naopak ubližuje?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.11 Pozitivní hodnocení druhých – pracovní list (2)

Přemýšlejme společně:

1. Můžeme s každým člověkem mluvit důvěrně?
2. Kdo si nejvíce zaslouhuje naši důvěru? (rodiče, prarodiče, vychovatelé, přátelé).
3. Jaké vlastnosti má mít podle vás dobrý přítel?

Napište recept, ve kterém budou uvedeny všechny přísady, které jsou potřebné, aby vznikl přítel podle vašich představ.

Pokus se každému tvému spolužákovi připsat jednu pozitivní vlastnost.

Jak rychle si uměl napsat zadaný úkol?

Co ti dělalo největší problém?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.12 Narcismus – Samolibost

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámit se s pojmem narcismus

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, pracovní list

Průběh lekce:

Sedneme si do kruhu a probereme si trochu „teorie“:

Samolibost je žalář duše,

který nás zbaví štěstí stejně

jako vězení fyzické svobody. "

(Mallory)

Není člověka, který by na sobě něco nemohl změnit k lepšímu. Pokud někdo o sobě říká, že je dokonalý, lze říci, že je to nesebekritický člověk.

Člověku, který je zamilovaný do sebe, říkáme, že je samolibý (narcista). Takový člověk například řekne: "No hodně jsme už mluvili o mně, pojďme se nyní bavit o tobě. Co říkáš na můj nový mobil?".

Narcismus je vlastnost, která nemá přízeň u jiných lidí. Projevuje se nadřazeností, ztrátou sebekritiky, namyšleností, ješitností a závistí vůči druhým.

Narcista není schopen naslouchat a přijímat názory jiných lidí. Považuje se za dokonalého a bezchybného. Jeho zrcadlo je špatně nastaveno, je křivé, je to zrcadlo - klamadlo. Samolibý člověk se předvádí sám před sebou i před jinými lidmi.

Opačná krajnost sebepoznání je také škodlivá. Máme na mysli takové sebepoznání, když člověk na sobě vidí jen špatné vlastnosti, sám sebe nenávidí. Všechno mu na sobě vadí. Není spokojen se svým vzezřením, tělem, zdravím, schopnostmi, myšlením, cítěním, vůlí. Nadává si, nenávidí zrcadlo, vyhýbá se mu, nerad se fotografuje, nerad se ukazuje na veřejnosti, vyhýbá se jiným lidem.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.12 Narcismus – Samolibost – pracovní list

1. Jak vypadám? Dobře - průměrně - špatně?

2. Jsem pyšný / á na svůj vzhled, na sebe?

3. Nenávidím se? (Velmi - trochu - jsem se sebou spokojený / á.)

4. Jsem se svým vzhledem spokojený / á nebo spíše nespokojený / á?

5. Co se mi na mém vzhledu, na těle nelíbí?

6. Které své vlastnosti hodnotíš jako pozitivní (kladné)?

7. Které své vlastnosti hodnotíš jako negativní (záporné)?

8. Znáte někoho, kdo by se dal označit jako narcista?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.13 Empatie

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámit se s pojmem empatie

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, pracovní list

Průběh lekce:

Empatie je schopnost vcítit se do vnitřního citového a zážitkového světa jiných lidí. Empatie velmi souvisí se schopností naslouchat. Je to velmi cenná vlastnost. Podobně jako vztek, hrůza a smutek, i empatie patří do našeho základního biologického vybavení.

Empatie je schopnost pochopit druhého jako sebe samého, vcítit se do jeho kůže, vidět jeho očima, poslouchat bez předsudků, umět se vcítit do postavení druhého, umět odhadnout jeho potřeby, nedělat soudy - ale zůstat sebou samým.

Empatie stojí mezi apatií a sympatií.

Empatie je jeden z 5 aspektů tzv. emoční inteligence (EI). EI zahrnuje takové kvality jako chápání vlastních citů, schopnost vcítit se do jiných lidí a řídit city tak, aby se zlepšila kvalita života. EI je vrozená, přestože ani jeden z rodičů jí nemusí oplývat - jednoduše se tak geny otce a matky pomíchaly. Proto jsou sourozenci často velmi rozdílní.

Emoční inteligence:

1. Znat vlastní city - sebevědomí
2. Zacházet s vlastními city - sebeřízení
3. Využívat dané možnosti - sebemotivace
4. Vcítit se do jiných lidí - empatie
5. Vytvářet sociální vztahy - angažovanost

Empatie pramení ze sebeuvědomění: čím otevřenější jsme k vlastním emocím, tím dokážeme lépe rozeznávat a rozumět citům jiných lidí. Klíčem k pochopení citů druhého člověka je schopnost rozumět neverbálním projevům: výrazu obličeje, gestům, tónu hlasu a podobně.

Když se nám někdo svěří se svými starostmi nebo obavami, většinou odpovídáme vlastním podobným zážitkem nebo dobře míněnými radami. Při každodenních rozhodnutích nebo

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

krizových situacích je nejvhodnější "aktivní naslouchání", čili vcítění se do jeho citového a myšlenkového světa bez toho, abychom ho hodnotili.

Jaké výhody má schopnost vnímat pocity druhých lidí?

- Může pomoci oběma cítit se lépe
- Pomáhá to pochopit druhé
- Pomáhá učit se ze zkušenosti a prožívání druhých
- Usnadňuje vytváření přátelství, protože máte společné to, co jste si řekli

Jaké jsou nevýhody, pokud nejsme empatičtí?

- Lidé se s námi nebudou dělit o své pocity a myšlenky
- Pravděpodobně budou méně ochotni si poslechnout naše a pochopit nás
- Hůře se budují přátelství
- Nebudeme umět vnímat pocity druhých

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.13 Empatie – pracovní list

1. Nejlepší přítel tvého bratra se stěhuje do jiného města. Bratrovi je to líto a postěžuje se ti. Jak zareaguješ?

2. Mladší spolužák pláče na ulici jako zareaguješ?

3. Spolužák křivě obvinil tvého přítele ve třídě. Co ty na to?

4. Znáte nějaké empatické lidi? Napiš, podle čeho jsi poznal, že jsou empatictí.

5. Znáte nějaké neempatické lidi? Napiš, podle čeho jsi poznal, že jsou neempatictí.

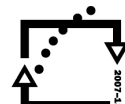
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.14 Úcta k postiženým

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: utvoření kladného vztahu k hendikepovaným jedincům

Použité metody: Rozhovor, diskuze, dramatizace

Pomůcky: židle, pracovní list

Průběh lekce:

"Pouze srdcem vidíme podstatu".

(A. Saint Exupéry)

Má život postiženého člověka smysl?

Většina lidí si myslí, že život postiženého člověka nemá smysl. Že je neužitečný pro společnost, která na něj jen doplácí. Avšak mnozí tělesně postižení se dokáží uplatnit v životě a být prospěšní společnosti. Postižení naší společnosti tvrdě nastolují otázku: „Co je to úspěch? Co je to prohra? Co znamená uspět v životě?“

Není právě toto tajemné poslání a smysl života hendikepovaných lidí? V dnešní společnosti, která oceňuje jen úspěch, moc, dokonalost, lidské kvality, a není ochotna přijmout a milovat neúplné, nedokonalé a slabé? Dnes, kdy se staly kritérii kvality života peníze, bohatství, zdraví a úspěch? Dnes, kdy se stala měřítkem hodnoty člověka jen inteligence, vzdělání, fyzická krása a jeho ekonomická užitečnost pro společnost?

Naučit se vidět neviditelné

"Nejkrásnější věci jsou nehmotné a ty jsou viditelné jen intelektem."

(Platón)

Platí to zvláště pro naše vnímání postižených. Hlubokým pohledem srdce odhalujeme za nehezským vzezřením a postižením vnitřní krásu člověka. Musíme se naučit vidět srdcem, naučit se vidět v tomto člověku neviditelné - jeho jedinečnou duši.

Každý člověk je jedinečnou osobností, lišící se od druhých lidí v jednotlivých charakteristikách, stránkách, složkách i strukturách své osobnosti. Ve své podstatě je každý jiný. Rozdíly mezi lidmi jsou různě velké; někdy jde jen o nepatrné odlišnosti, jindy jsou odlišnosti výraznější a hlubší.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.14 Úcta k postiženým – pracovní list

Co znamená výraz: "člověk s velkým srdcem"?

Je vaše třída místem, kde si pomáháte, kde se dobře cítíte?

Znáš ve svém okolí dítě nebo dospělého člověka, kteří je postižený?

Jak se k němu chovají jeho nejbližší? (rodina)

Jak se k němu chová okolí?

Napadá tě nyní něco, čím bys mu mohl pomoci?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.15 Agresivita a šikana

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámit se s pojmem agresivita a šikana

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, pracovní list

Průběh lekce:

Agresivita je sklon k útočnému jednání vůči věcem, zvířatům a lidem.

Určitá míra agrese v rámci pravidel je nutná pro úspěch např. ve sportu i pro normální fungování člověka. Podstatné je, zda jsou respektovány nebo překračovány meze morálky, např. ve sportu fair - play. Agresivita většinou souvisí s vnitřní nepohodou a rozpory mezi prožíváním a jednáním.

Zdroj: <http://prozeny.blesk.cz/clanek/pro-zeny-rodina-deti/166978/sok-ceske-deti-ve-skolkach-kouri-fetuji-a-sikanuji-ucitelky.html>

Agresivita může být:

- Útočnost
- Výbojnost
- Dobyvačnost

Druhy agresivity:

- verbální - hádky, nadávky, vyhrožování, ironie, strach, výsměch
- fyzická - násilí, bitva, poškozování jiných, krutost
- destruktivní - ničení, poškozování předmětů, rozbíjení oken
- Autoagrese - záměrná proti vlastní osobě - rozdírání ran, vytrhávání vlasů

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Kombinací jednotlivých rozměrů získáme osm druhů šikany:

přímá fyzická aktivní - bití, třesení, škracení

přímá fyzická pasivní - bránění oběti v dosažení cíle, agresor nedovolí oběti sednout si do lavice

přímá verbální aktivní - urážky, nadávky

přímá verbální pasivní - odmítání odpovědi na otázky

nepřímá fyzická aktivní - ničení majetku oběti

nepřímá fyzická pasivní - agresor odmítá plnit požadavky oběti, např. ji nechce pustit ven ze třídy

nepřímá verbální aktivní - rozšiřování pomluv

nepřímá verbální pasivní - nezastal se někoho

Zdroj: <http://prozeny.blesk.cz/clanek/pro-zeny-rodina-deti/166978/sok-ceske-deti-ve-skolkach-kouri-fetuji-a-sikanuji-ucitelky.html>

Učitelé mnoha škol, ba dokonce i mateřských škol postřehli větší nárůst neklidu a agrese u dětí. Jejich vnitřní neklid se navenek projevuje stereotypními tiky a jinými úkony, v době, kdy dotyčný cítí úzkost a nespokojenost. Neklid je doprovázen výraznými gesty, pohyby a sníženou kontrolou emocí. Násilí většinou předchází symbolická - slovní agresivita, ve formě nadávek, výhružek a ukázek své odvahy.

Děti a mládež se chovají agresivně často i proto, že mají narušené vnímání tělesnosti a nejsou schopny přijímat "pozitivní" tělesné kontakty.

Příčiny agresivity

Příčin agresivity existuje mnoho, ale nejčastěji se uvádí frustrace (frustrující situace). Frustrující situace patří do skupiny situací psychické zátěže. Za nejčastější důsledky a reakce na zátěžové situace lze považovat tělesné a fyziologické změny v organismu člověka, zvýšená citová a emocionální aktivita vyúsťující do afektů, stísněnost, úzkost, beznaděj ap. Frustrující situace je třeba řešit a to buď zvýšením úsilí pro dosažení cíle prosazením svých schopností, či

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

obejití překážek stojících v cestě. Člověk často podlehne frustrujícím situacím, uniká jim nebo prostě přijme ztrátu.

Mentální postižení představuje mezi postiženými jednu z nejpočetnějších skupin, a přece o mentálně postižených víme poměrně málo. Představy "normálních" lidí o mentálně postižených bývají doprovázeny mnohými nejasnostmi, záhadami a často i neodůvodněných obavami. Z toho vyplývá rozpačitý, někdy dokonce nepřátelský postoj společnosti k lidem s mentálním postižením. Mentálně postižení s lehkou mentální retardací často dokončí školu, vyučí se v oboru a někdy si založí i vlastní rodinu. Na druhé straně tohoto spektra jsou lidé s těžkou a hlubokou mentální retardací, kteří jsou prakticky ve všech svých potřebách odkázáni na cizí pomoc. Nejsou schopni se sami najít, nejsou schopni samostatného pohybu ani komunikace s okolím.

Vypracujte pracovní list

Cvičení:

Utvořte dvojce. Jeden bude hrát hendikepovaného a druhý zdravého jedince. Každá dvojce předvede scénku, kdy zdravý jedinec pomůže hendikepovanému. Postupně se vystřídají všechny dvojce.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.15 Agresivita a šikana – pracovní list

Byl jsi už svědkem šikany?

Má některý z tvých přátel sklony k agresivitě?

Jak zareaguješ na šikanu svého přítele?

Jak se zachováš, když se staneš obětí šikany?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.16 Počítačové hry a jejich vliv

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámit se s rolí počítačových her a jejich vlivem na jedince

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, pracovní list

Průběh lekce:

Do téměř všech oblastí našeho života pronikly nové informační technologie, včetně počítačů. Většina lidí už musí, i kvůli možnosti uplatnění se na trhu práce, umět používat různé programy, aplikace počítače. Není proto překvapením, že se počítač dostal i do života dětí a žáků, přičemž první setkání se uskutečňují prostřednictvím PC her.

PC hry bychom mohli definovat jako interaktivní programy, vytvořené pro zábavu, distribuované převážně na DVD nosičích.

Zdroj: <http://www.novinky.cz/zena/deti/218535-jak-nasili-v-televizi-a-pocitacovych-hrach-ovlivnuje-psychiku.html>

Přitažlivost PC her můžeme vidět v několika ohledech:

- Vyžadování různých a odlišných schopností (manuální zručnost, rychlé reflexy, taktická obratnost, prostorová představivost, hospodaření a plánování ...)
- Kombinace vlastností různých médií (komiksy, filmy, televize, stolní hry ...)
- Možnost věnovat se svému hobby, splnit si sny ve virtuálním světě
- V uspokojování potřeb (soutěživost ...)

Typy PC her

Virtuální svět je velmi bohatý a pestrý. Právě jeho rozmanitost je také lákadlem pro žáky a mládež. PC hry nabízejí náplň k různým, nesčetným zájmům žáků. V PC hrách se simulují různé sportovní akce, nebo vedou vojenské bitvy. Někde stojí v popředí takových her strategie a taktika, jindy hrubá síla a násilí.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PC hry bychom mohli podle jejich zaměření rozdělit následovně:

- dobrodružné hry / Adventures - obsahem těchto her jsou hádanky, tajemné příběhy,
- akční hry / Ego-Shooter / First-Person-Shooter - v tomto žánru jde hlavně o zneškodnění nepřítele. Jsou to hry v já - perspektivě, často s násilným a agresivním obsahem. V médiích mají přívlástek - Killerspiele.
- strategické hry / Strategies - RTS, RPG - příběh v těchto hrách se odehrává většinou v minulosti, vyžadují logické a strategické myšlení hráčů.
- rolové hry / MMORPG hry - hrají se prostřednictvím internetu, hráč si vytvoří avatara, jehož prostřednictvím zažívá spolu s dalšími hráči dobrodružství.
- sportovní hry
- didaktické hry - odlišují se od ostatních druhů her zejména svým obsahem, jelikož do nich byly vneseny naučné prvky. Cílem těchto her je žákům pomoci při vzdělávání a učení v různých oblastech, jako je např. matematika, cizí jazyky, přírodovědné předměty.
- jiné ...

Pozitivní a negativní stránky PC her

Za pozitiva hraní her můžeme považovat:

- PC hry naučí dítě, žáka spustit počítač, spustit program, poradit si pokud něco nefunguje, vyznat se i bez školení, či manuálu
- PC hry rozvíjejí jazykové a komunikační dovednosti žáků. Většina PC her vychází v cizím jazyce (anglický, německý...), takže rozumět cizí řeči je podmínkou, aby hráč porozuměl ději hry a uměl v ní interagovat, což žáky může motivovat ke zdokonalování se v cizím jazyce.
- Hry rozvíjejí různé schopnosti jako je paměť, pohotovost, schopnost rychle se rozhodnout, prostorové vidění.
- Často vzrůstá sebevědomí u dětí, které úspěšně překonaly nějakou překážku ve hře. U dětí se také posiluje logické a strategické myšlení, jakož i koncentrace během hraní.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

- PC hry pomáhají odbourávat stres z vyučování, zapomenout na problém, odpočinout si.
- PC hry umožňují žákům vytvořit si morální kompas, osvojit si hodnotový žebříček, učí je rozeznávat mezi dobrem a zlem, protože děj mnoha her již není lineární - poskytují v mnoha případech možnost volby, rozhodnout se zda budou v průběhu hry vystupovat přátelsky, nebo si zvolí cestu zla.

Negativní stránky jsou následující:

- Násilné PC hry zvyšují tep, krevní tlak, hladiny adrenalinu a testosteronu. Během hry je fyziologický stav hráče podobný stavu osoby během boje.
- Hraní takových her zvyšuje hráčovo vnímání nepřátelství ze strany jeho blízkých. Názor, že okolní svět je nepřátelštější, vyúsťuje do agresivnějšího chování dětí, deprese, negativního sebevnímání a odmítání společnosti.
- Dalším negativem je sociální riziko počítače. Dítě, žák odkázán pouze na počítač, může být ochuzen o životně důležité zkušenosti.
- Časté a pravidelné hraní může vést k vytvoření závislosti. V ojedinělých případech pravidelné hraní - bez přestávek může vést dokonce ke smrti.

Negativní důsledky pedagogicky neřízeného hraní počítačových her:

- ubývání řeči a její vulgarizaci (hlavně počítačové herny),
- neurotismus,
- propagace násilí,
- utváření předsudků,
- dočasná (úplná) ztráta zájmu o okolní svět,
- dočasná (úplná) ztráta kontaktu s okolním světem,
- oslabení volných schopností,
- oslabení schopnosti empatie,
- rozvoj komplexu moci,
- ztráta objektivního posuzování reality,
- ztráta sociálnosti

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.16 Počítačové hry a jejich vliv – pracovní list

Máš doma počítač?

Hraješ hry každý den?

Kolik minut, kolik hodin denně?

Kolik přes víkend?

Upřednostňuješ hraní před přáteli?

Když hraješ, cítíš nějaké zdravotní problémy?

Způsobuje ti hraní problémy se spánkem? Jaké?

Když prohraješ, máš pocit, že se musíš vrátit ke hře?

Zanedbáváš kvůli hře své povinnosti ve škole, doma?

Umíš si představit svůj volný čas bez počítačových her?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.17 Planeta země a příroda

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Rozšířit množství informací ohledně planety Země a přírody

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, pracovní list

Průběh lekce:

O přírodních hodnotách člověk neuvažoval, dokud byl dostatek přírodních zdrojů. Hodnota přírodních objektů nabyla společenský smysl poté, kdy vznikla tzv. druhá příroda, která se od první přírody začala odlišovat. Narůstající civilizační tlak postupně vtělil hodnotu nejprve chráněným částem přírody, které se chápali nejen jako dar přírody, ale i jako výdobytek lidské kultury. Přírodní hodnoty se stávají východiskem skutečných postojů člověka a základem jeho řízení tehdy, když si člověk uvědomí reálný význam přírody pro své potřeby a zájmy.

Bez jídla vydrží člověk 40 dnů, bez vzduchu 4 minuty, bez vody 4 dny. Pitná voda je pro lidi jedním z nejdůležitějších předpokladů přežití. Lidské tělo obsahuje asi 70% vody a lidský mozek až 80%. Nedostatek vody v organismu ovlivňuje schopnost myslet a řešit problémy. Denně bychom měli vypít 1 a půl až 2 litry tekutin.

Položte si tyto otázky a odpovězte na ně:

1. Co je to příroda?
2. Jak dělíme přírodu?
3. Vyjmenuj zvířata, které žijí na našem území
4. Co ovlivňuje nedostatek vody v organismu?
5. Jaká je doporučená denní dávka tekutin?
6. Kolik vody vypiješ během dne?
7. Co je pro lidi nejdůležitější předpoklad přežití?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.17 Planeta země a příroda – pracovní list (1)

Doplň slova (páry, vody, života)

Naše Země se od ostatních planet odlišuje množstvím

Voda tvoří většinu jejího povrchu. Proto se při pohledu z vesmíru jeví jako modro - bílá. Modrá od, bílá od vodní

Voda je základním předpokladem života. Moře a oceány - symbol, jsou ze dne na den znečištěnější. 73% povrchu Země tvoří voda, z toho 0,6% pitná. 27% tvoří pevnina.

Najděte co nejvíce slov, které mají souvislost s vodou. Např. (život, potok, minerálka)

Napiš, kdo v tvém okolí by dovedl odborně vyprávět o ochraně životního prostředí?

Které organizace v tvém okolí se zabývají ochranou životního prostředí?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.17 Planeta země a příroda – pracovní list (2)

Roztříd' slova do dvou skupin podle toho, co mají společného. Dopln', ve které je voda, která je životodárná a kdy je ničivý živel. Podle toho dopln' věty:

- Čistota

- Mořská bouře

- Zavlažování

- Záplava

- Léčivý pramen

- Silný přívalový déšť

- Koupel

- Ničivý vodní živel

1. skupina

2. skupina.

Voda je

Voda je

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.18 Hygiena

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: utvoření kladného vztahu k hygieně

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, pracovní list

Průběh lekce:

Hodnota našeho života závisí také na kulturnosti každodenního života.

Kulturnost každodenního života se mimo jiné projevuje:

- dodržováním hygieny,
- dodržováním péče o svůj vzhled, svůj zevnějšek,
- dodržováním péče o prostředí, ve kterém žijeme, pracujeme, ve kterém se pohybujeme.

Dodržování uvedených zásad je projevem naší vyspělosti, projevem naší slušnosti k jiným lidem, s nimiž se setkáváme, důležitým předpokladem lidského soužití. Celková zanedbanost a neupravenost je výrazem neúcty k okolí, k lidem, s nimiž přicházíme do kontaktu.

Nedílnou součástí našeho života je hygiena

K hygieně člověka patří:

- čistota těla,
- čistota oděvu,
- vhodné oblékání,
- správná výživa,
- vyvážený duševní život,
- upravenost prostředí.

Tělesná hygiena patří mezi důležité projevy osobnosti. Není důležitá jen kvůli čistotě pro oko a čich, ale pomáhá i odstraňovat únavu, zábrany při společenské činnosti, vyvolává dobrou náladu, která se pak může přenést i na ostatní v naší blízkosti.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Již v dávných časech lidé znali veřejné lázně, vodovod či kanalizaci. Ve 2. tisíciletí před naším letopočtem byli známé koupelny např. na Krétě, v Mezopotámii a v celé Přední Asii. Ve starověkém Řecku bylo zcela přirozené, že se lidé myli a koupali před jídlem a ještě více po boji. Řekové využívali zejména studenou vodu, ale např. Římané zavedli topení, teplou vodu, páru, bazény, tělocvičny a odpočívárny s knihovnami. I u starých Slovanů byly parní lázně běžné. Samozřejmě, že v dějinách známe i období, kdy se tělesné hygieně velká pozornost nevěnovala - např. v 16. století byla v Evropě zrušena většina lázní, anglická královna Alžběta I. se koupala jednou za měsíc, francouzský král Ludvík XIV. měl sice koupelnu, ale nekoupal se v ní, Ludvík XVI. se koupal jednou za rok, na začátku minulého století si např. neumývali ani chirurgové ruce před operací.

Tělesná hygiena je mimořádně důležitá nejen z estetického hlediska, ale i ze zdravotního. Čistota těla mnohdy omezuje, dokonce zamezuje výskytu mnoha onemocnění. V minulosti se mnoho onemocnění a epidemie šířily právě kvůli nečistotám. Zásady hygieny dětem rodiče vštěpují už od narození: učí nás mýt si ruce před jídlem, po jídle, po návratu z WC, učí je mýt si zuby, uši, tělo, měnit si oblečení ...

Nesmíme zapomínat na čisté nehty, upravené a čisté vlasy, odstranění jakéhokoliv potu. Je třeba vědět, že nestačí se jen umývat, ale je třeba používat čisté prádlo, různé krémy, kolínské vody, líčidla...

Na všechno s mírou:

Ale je třeba zachovávat jistou míru, přehánět se nesmí. Je třeba, aby vše vytvářelo přirozenou vůni čistého těla, aby neuráželi okolí křiklavostí, nevkusností nebo až nesnesitelným a pronikavým aroma. Nepřiměřené používání "krášlících" prostředků nepůsobí vkusně a esteticky.

Zásady tělesné hygieny u mužů:

- muž by se měl holit každý den,
- sprchovat se každý den,
- pravidelně si stříhat nehty,
- pravidelně si čistit uši,
- odstraňovat si chloupky v nose a v uších,
- pravidelně se starat o zuby,
- starat se o čistotu a úpravu svých vlasů, ...

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Zásady tělesné hygieny u žen:

- každodenní mytí, sprchování,
- úprava a čistota vlasů,
- péče o zuby,
- čistota nehtů, uší,
- pěstování rukou,
- depilace podpaží a nohou,
- decentní úprava obličeje, ...

Péče o uši - zajímavosti:

Většina lidí si dlouhou dobu čistili uši jednoduše pouze prstem. Staří Řekové používali k čištění uší zvláštní lžičku nazývanou ótoglyfis. Kostěné nebo kovové lžičky (auriscalpium) byly běžné v prostředí vznešených Římanů. České renesanční spisy se zmiňují o speciální lžičce, které se říkalo „ušipar“.

Mýdlo - zajímavosti:

O tom, kdo první a kde objevil mýdlo, vedou historikové různé diskuse a v téměř každé literatuře najdeme jiné údaje. S jistotou můžeme konstatovat jen to, že mýdlo jako prací prostředek se používalo mnohem dříve než mýdlo na mytí. Ve starověkém Egyptě lidé velmi často prali své oblečení, věnovali tomu velkou pozornost. Doklady o výrobě mýdla pocházejí přibližně z roku 2800 p. n. l. z Babylonu. Ve starém Babylóně však mýdlo nesloužilo k mytí, ale na léčení ran.

Mýdlo znali i lidé ve starověké Palestině, i Féničané, Řekové, známé bylo i ve starověkém Římě. Do západní Evropy se výroba toaletního mýdla dostala ze severní Afriky, odkud se stěhovali Arabové na dobyté španělské území.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.18 Hygiena – pracovní list

1. Vysvětlete pojem hygiena.

2. Jaký význam má tělesná hygiena pro člověka?

3. Uved'te negativa nedodržování péče o tělo.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.19 Televize a její vliv

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Seznámit se s rolí televize a jejím vlivem na jedince

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, propiska, pracovní list

Průběh lekce:

Dnešní svět je až příliš přetechnizovaný, vždyť skoro všechno řídí stroje. Bez elektroniky, zemního plynu, elektřiny či ropy si snad nikdo neumí představit svůj život.

Mobily, televize, počítače, různé přehrávače, mikrovlnné trouby, internet, auta ... To vše patří k životu. Co nás nejvíce z toho ovlivňuje? Určitě televize. Proč? Pochybujete o tom, že by dnes v nějaké domácnosti chyběla, to je první z důvodů. Z televize se dozvídáme mnohemu. Novým, užitečným, zajímavým informacím ať už z dokumentárních pořadů nebo kvízů či soutěží. Jsme vždy v obraze. Pokud sledujeme televizní noviny, víme co se děje doma i ve světě. Je fajn prohlédnout si komedii, romantický film, pohádku, rodinné seriály ... Při televizi člověk odpočívá, odreagovává se od běžných starostí a snaží se na ně nemyslet.

Ale má na nás televize jen pozitivní vliv?

Dnes je ve filmech až příliš mnoho násilí, kriminality. Objevuje se alkohol, drogy, cigarety a jiné. Čím dál tím více mladších lidí sahá právě po takových věcech. Proč? Pokud by to neviděli, ani by je to nenapadlo dělat. Každý rodič, pokud má doma menší děti, by měl mít po 22. hodině (ne-li ještě dříve) zakódovanou televizi. Ale podívejte se! Někteří rodiče svým dětem dokonce dovolí se dívat. Prý ať vidí, jaký je život ve skutečnosti. Ale představují si rodiče, jaký hrozný vliv to může mít právě na jejich potomstvo? Že právě z takových dětí se později vyklubou násilníci?

Televize má své místo ve volném čase dítěte, respektive v době po příchodu ze školy. Televizní vysílání může vhodně doplnit volný čas dítěte - ať už ve formě zábavné nebo informačně - naučné relace. Podle výzkumu Ústavu teorie a praxe žurnalistiky při Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovi v Praze v letech 1978-1980 celých 94,3% rodičů se domnívá, že pravidelné sledování televize přispívá k rozvoji rozumových schopností, fantazie a estetického a mravního cítění jejich dítěte. Z toho vyplývá, že televize má u rodičů velmi vysoký kredit. Potvrzuje to i další výsledek tohoto výzkumu, podle kterého až 71,4% rodičů sleduje televizi denně nebo alespoň čtyřikrát týdně a v tom smyslu působí i na své děti.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Vztah dětí k televizi je velmi kladný. Vyplývá to z toho, že dětská psychika je schopna přijímat spíše obraz jako abstraktní pojmy a také z toho, že dítě napodobuje chování dospělého i ve vztahu k televizi.

Televizní vysílání pro děti nachází své uplatnění i ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole, hlavně školní filmy a také ostatní filmy a pořady využitelné ve výuce. Školní filmy a pořady vysílané pod názvem "Televizní vysílání pro školy" už ale neexistuje, ačkoli vysílání těchto vzdělávacích programů mělo téměř třicetiletou tradici. Důvody pro zrušení tohoto vysílání byly pravděpodobně změny v učebních osnovách a ideologií prosycené některé pořady a v neposlední řadě i finanční důvody. Děti však v mnoha případech nesledují pouze programy pro ně určené. Zbývá zde stále možnost výběru, která není v mnoha případech na rodičích, kteří jsou mimo domácnost, ale na samotných dětech, které ovlivněny světem, ve kterém žijeme - světem plného násilí, stresu a nervozity se přestávají zajímat o pořady pro ně určené a stále ve větším množství sledují filmy pro dospělé.

Negativní vliv na chování dítěte může mít také množství reklam.

Zadavatelé reklam utratí ročně stovky miliard dolarů v celosvětovém měřítku na podporu konzumního způsobu života. Reklama se nás snaží ovlivnit a přinutit nás koupit si produkt, který nemusí být kvalitní, nebo ho právě nepotřebujeme. Do skupiny snadno ovlivnitelných patří hlavně děti. Zadavatelé mají dvě možnosti jak získat nové zákazníky pro značku. Jedním způsobem je, že přemlouvají kupující, aby přešli na jinou, jimi reklamovanou značku. Druhou možností je oslovení malých dětí. Zadavatelé pochopili, že příslušnost k určité značce, která se vytváří, když je dítě malé a snadno ovlivnitelné, jednoduše přetrvává až do dospělosti. Tedy vštěpování určitých značek dětem jim zaručí v budoucnu stálých zákazníků. Je totiž známým faktem, že spotřebitelé jsou loajálnější ke značce, kterou znají od narození a je velmi těžké je později přesvědčovat o tom, aby se přeorientovali na jiné zboží.

V poslední době se televizní reklama stala nejčastěji používaným prostředkem oslovení dětského diváka. I proto, že při sledování televize děti prožívají množství času a jsou velmi vnímavé. Výrobci si uvědomili, že děti jako spotřebitelé hrají na trhu důležitou roli. Nejenže utrácejí kapesné, ale často mají vliv i na rozhodnutí rodičů při nákupu. To vše inzerenti dobře vědí a proto usilují u dětí, než u svých budoucích zákazníků, vytvořit lojalitu ke značce či produktu, který nabízejí.

Televize a elektronická reklama nepřinesly do 20. a 21. století realitu jen k nám domů, ale pozměnili i její subjektivní vnímání. V současnosti se dozvídáme, že ne my ovládáme televizi, ale ona ovládá některé z nás ... převrácené žebříčky hodnot, psychické poruchy, degradace úsudku, neschopnost oddělit realitu od virtuálního světa.

Hodnota informace v současnosti v některých případech přesahuje lidské hodnoty - mravnost, etiku ba někdy i zdraví nebo život. Dostat se k informaci co nejdříve a být informován je krédem současné doby.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.19 Televize a její vliv – pracovní list

1. Kolik času denně trávíte před televizí?

2. Jaké televizní pořady sledujete?

3. Chtěli byste zpátky projekt „Televizní vysílání do škol“?

4. Jak by vypadal program, který bys mohl vymyslet?

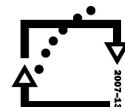
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

5.20 Rodina – sourozenecké vztahy

Třída, časový rozsah, místo: 5. ročník, Učebna, 1 hodina

Cíle: Rozebrat sourozenecké vztahy

Použité metody: Rozhovor, diskuze

Pomůcky: židle, pracovní list

Průběh lekce:

Nejdřív si řekneme něco o rodině a sourozencích:

Sourozenecké vztahy

Sourozenectví je jedním z nejbližších životních vztahů. Jde o vztah, který dennodenně přináší pozitiva i negativa. Jde o vztah, na kterém je nezbytné pracovat a kultivovat ho, za vydatné podpory dospělých, především rodičů.

Na rodičích spočívá úkol naučit sourozence mezi sebou vycházet, najít k sobě cestu, mít se rádi, sdílet radosti i trápení, navzájem se podporovat a umět vyřešit i případně sourozenecké konflikty či obyčejné žabomyší války.

Specifikace věkových rozdílů:

Věkový rozdíl 2 až 3 roky

Věkový rozdíl mezi sourozenci má rozhodující vliv na to, jaký budou mít mezi sebou vztah už od začátku. Pokud se pohybuje kolem 2 až 3 let, tak jsou pro sebe rovnocennými partnery, ale ani oni se nevyhnou hádkám, jejichž význam tkví v tom, že se snaží prosadit a najít si své místo mezi sobě rovnými. Tomu se naučí právě ve vzájemném vztahu a ne od rodičů. Na druhé straně, věkově blízcí sourozenci mívají podobné zájmy, proto existuje reálná šance, že se jejich vztah časem zlepší.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Věkový rozdíl 4 a více let

Věkový rozdíl 4 a více let vytváří u sourozenců specifické role. Starší se zvykne stylizovat do postavení rodiče a ochránce a mladší do role vzdorujícího. Mezi sourozenci s větším věkovým rozdílem tak nikdy nebude úplně rovnocenný vztah. Výhodou však je, že výrazně starší sourozenec může své zkušenosti předávat mladšímu a naučit ho množství užitečných věcí. Ale tuto ideální výhodu nemusí mladší dítě akceptovat a spíše ji může vnímat i negativně a považovat ho za "poučování", na které zejména v dospívajícím věku bude reagovat odmítavě.

V období dospívání dochází při větším věkovém rozdílu nad 5 let k nedorozuměním, které řeší již mezilidské vztahy a při kterých může dojít k vzájemnému obviňování. V dospělosti se vztah dále rozvíjí a mění k lepšímu, resp. horšímu, nebo končí v neutrální rovině.

Žárlivost a rivalita:

Přesto, že rodiče se snaží starší dítě připravit na příchod sourozence na svět, přece se setkají s jeho projevy žárlivosti. Mají však několik možností, aby podpořily dobré vztahy sourozenců. Každý z rodičů by si měl najít chvilku času, kterou bude spravedlivě věnovat každému dítěti zvláště, např. jít na procházku, dělat oblíbenou činnost svého potomka, vyprávět mu pohádku podle jeho přání a také se s ním trochu pomazlit, aby mu projevili svou lásku. Důležité je také respektování odlišností dětí, což platí pro volný čas, přístup ke komunikaci s dítětem apod. Netřeba se za každou cenu snažit vyřešit všechny spory dětí a raději jim dát čas, který jim pomůže vyřešit mezi sebou spoustu věcí. Nezapomínat na spravedlnost nadevše, protože nespravedlivé rozhodnutí rodičů si dítě pak delší dobu s sebou nese. Rozhodně by neměli stavět jedno dítě do pozice černé ovce nebo naopak zdůrazňovat "dokonalost" toho druhého. Podpořila by se tím jejich vzájemná nevraživost a rivalita. A soupeření mezi sourozenci je něco, s čím se určitě setká každý rodič, který má alespoň dvě děti.

Z pozice rodiče se často ocitne v roli soudce a tak je důležité vědět, o co se jeho dítě hádá a bojuje. Na začátku sourozeneckého vztahu jde nejčastěji o přízeň rodičů, když starší z nich narozením mladšího ztrácí svou výsostnou pozici. Záminkou pro "souboj" sourozenců pak může být cokoli. Někdy je těžké v křiku a postrkování dětí v daném okamžiku uhodnout, že jde o to, že jeden nedostává tolik pozornosti, kterou potřebuje a závidí ji sourozenci. Navíc, děti si uvědomují, že "soudcem" jejich roztržky je osoba, kterou milují a často jde právě o to, aby si ji naklonili na svou stranu. Inu, konflikty mezi sourozenci tu byly, jsou i budou a patří již k přirozeným jevům dětství. V každém případě se však mohou stát dobrým tréninkem pro další uplatnění dětí v životě.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Jak zlepšit sourozenecké vztahy:

Pouvažuj nad tím, co nejčastěji vede k hádce mezi tebou a bratrem nebo sestrou. Podívej se na následující důvody a zaškrtni, čím tě umí sourozenec rozcílit nejvíce, případně uveď nějaký další důvod.

Půjčuje si bez zeptání moje věci.

Chová se sobecky, nedá mi chvíli klidu.

Vejde do pokoje bez zaklepání nebo bez zeptání čte moje e-maily či esemesky.

Nauč se řešit konflikty a předcházet jim:

Zjistit, co je skutečným problémem, je samozřejmě jen prvním krokem. Co můžeš dělat, aby si problém vyřešil a aby se to už neopakovalo? Zkus uplatnit těchto šest rad.

Dohodněte se na základních pravidlech.

Aby ses vyhnul neúspěchu, podívej se, co jsi napsal jako důvod vašich neshod. Pak se zkus se sourozencem dohodnout na nějakých pravidlech, se kterými budete souhlasit oba a které budou řešit podstatu problému. Například pokud se hádáte pro věci, pravidlo číslo 1 by mohlo být: "Než si něco půjčíš, zeptej se." Pravidlo číslo 2 by mohlo znít: "Respektuj právo toho druhého říci: Ne, nemůžeš si to půjčit. "

Dodržuj pravidla, na kterých jste se dohodli.

Jak můžeš uplatnit tuto zásadu? Pokud například chceš, aby sourozenec respektoval tvé soukromí, pak i ty budeš muset zaklepat před tím, než vstoupíš do jeho pokoje, nebo se zeptat, zda si můžeš přečíst jeho e-maily či esemesky.

Neurážej se hned.

Pokud se hned urazíš pro každou maličkost, budeš to mít v životě těžké. Je pravda, že sourozenec někdy udělá nebo řekne něco, co tě rozzlobí, ale polož si otázku: "Neudělal jsem i já jemu něco podobného?" .

Odpusť a zapomeň.

O vážných problémech je třeba si popovídat a pak je řešit.

5.20 Rodina – sourozenecké vztahy – pracovní list

1. Jakou roli hraje v životě sourozenec?

2. Jak se naučit dobře vycházet se sourozencem?

3. Kdo mi může pomoci naučit se vycházet se sourozencem?

4. Potichu se každý zamyslete, jaký máte vztah se svým sourozencem/ci.

5. Popovídejte si o tom, jaké máte vztahy vy se svými sourozenci – samozřejmě dobrovolně.

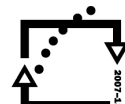
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Etická výchova pro 6. ročník

Etická výchova pro 6. ročník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Plán práce pro 6. ročník

šk. rok 2014 / 2015

září	Verbální komunikace
	Neverbální komunikace
říjen	Příběhy z fotografií
	Storytelling
listopad	Televizní show
	Vlastní jedinečnost
prosinec	Kyberšikana
	Kyberšikana II.
leden	Kybergrooming
	Online identita
únor	Kyberšikana učitele
	Úcta k člověku
březen	NE
	Ne nechci!
duben	Hádka, křik, agrese
	Provokace
květen	Fyzické projevy emocí
	Cesta kolem světa
červen	Příběhy našich blízkých I.
	Příběhy našich blízkých II.

Průběžně:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6.1 Verbální komunikace

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj verbální komunikace, zamyšlení se nad komunikací jako takovou, uvědomění si zásad vedení dialogu a jeho praktické využití

Použité metody: diskuze, brainstorming, improvizace

Pomůcky: pracovní listy, tabule, křída

Průběh lekce:

Zeptáme se žáků, co znamená komunikace (*předávání a přijímání informací*). Zeptáme se, jak tedy můžeme komunikovat. Návrhy žáků se snažíme kontrolovat a upřesňovat je. Další otázka se bude týkat verbální a neverbální komunikace. Vysvětlíme žákům, že verbální je za pomoci slov a neverbální jsou jiné způsoby. Na tabuli napíšeme VERBÁLNÍ KOMUNIKACE a pod nadpis píšeme návrhy žáků a pak je doplňujeme: *mluvení, psaní, zprostředkovaná – PC, telefon*. Když komunikujeme s jedním člověkem, je to dialog. Ptáme se dětí, kdy a kde je dialog využíván a podněcujeme žáky, aby vymýšleli další a další situace. Zeptáme se, jestli žáci tuší, jakou mohou mít slova sílu a moc a jestli je možné je vzít zpátky. Navážeme tím, že si všichni musí dávat pozor na to, co komu říkají. Slova mohou člověku ublížit, ale i podpořit a udělat radost. Předtím, než je řekneme nahlas, tak si můžeme vybrat, jaká slova použijeme v dané situaci. Ukážeme si na příkladu dvou žáků, jak se dá slovy ublížit a jak udělat radost. Žáci před ostatními zahrají nějakou situaci, kterou si vymyslí a ostatní žáci pak situaci rozebírají. Situace porovnáváme. Postupně se dostaneme k tomu, jak by měl rozhovor vypadat, tedy k hlavním zásadám dialogu: *mluvit srozumitelně, slušně, naslouchat druhému, zajímat se o druhého, respektovat partnera, neskákat do řeči, nenadávat*.

Necháme žáky, aby si vyzkoušeli dialog se svým spolužákem.

Je třeba, aby nad pravidly komunikace žáci přemýšleli, sami našli důvod těchto pravidel a pochopili je.

Nakonec žáky poprosíme o vyplnění pracovních listů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.1 Pracovní list – Verbální komunikace

Odpovězte na otázky:

1. Co je to komunikace?

2. Co využíváme při verbální komunikaci?

3. Jaké jsou hlavní zásady vedení dialogu?

4. Vyber si jednu zásadu vedení dialogu a popiš proč je důležitá.

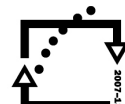
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.2 Neverbální komunikace

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj neverbální komunikace, uvědomění si způsobu komunikace tělem a její důležitosti

Použité metody: diskuze, předvádění, brainstorming

Pomůcky: pracovní listy, tabule, křída

Průběh lekce:

Navazujeme na předchozí hodinu o verbální komunikaci. Zeptáme se, co si pamatují z předešlé hodiny a informace správně doplňujeme. Zeptáme se žáků, co je to NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE (*souhrn mimoslovních sdělení, vědomě či nevědomě*). Ptáme se žáků, co by sem asi mohlo patřit, podněcujeme žáky v dalších nápadech. Čím může člověk něco sdělit, aby nepoužil slova? Pak na tabuli napíšeme druhy mimoslovních komunikací. Vždy se zeptáme, co to asi je, pak si výraz vysvětlíme a ukážeme si jej v praxi.

Mimika – výraz obličeje

Haptika – doteky

Gestika – pohyby celého těla a rukou

Posturika – postoj celého těla

Proxemika – vzdálenost komunikujícího

U každého druhu neverbální komunikace si ukážeme několik příkladů. Žáci chodí před ostatní a zkouší při mimice různé výrazy obličeje a ostatní hádají, co jim chce říct, jaký má asi pocit, při haptice komunikují pomocí dotyků apod.

Povídáme si s žáky o tom, že tuto komunikaci využíváme, i když o tom nepřemýšlíme a doplňujeme tím komunikaci verbální. Pak si vysvětlíme, že neverbální komunikaci se někdy říká i NONVERBÁLNÍ.

Povíme si o tom, že komunikujeme i prostřednictvím například oblečení atd.

Nakonec žáky poprosíme o vyplnění pracovních listů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.2 Pracovní list – Neverbální komunikace

Odpovězte na otázky:

1. Co je neverbální komunikace?

2. Jaké si pamatuješ druhy neverbální komunikace?

3. Co je to gestika a jaká používáš gesta?

4. Jakým způsobem nejčastěji komunikuješ ty?

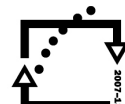
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.3 Příběhy z fotografií

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj empatie, verbální i neverbální komunikace, rozvoj tolerance, uvědomění si lidí kolem nás a jejich pocitů a problémů

Použité metody: vymýšlení a psaní příběhů, diskuze

Pomůcky: papíry, psací potřeby, pracovní listy

Průběh lekce:

Žákům rozdáme pracovní listy s fotografiemi 6 lidí, kteří prožívají nějaké emoce. Podíváme se na první fotografii a ptáme se žáků, kolik je asi ženě na obrázku let, jaký může být její život a jak se tváří. Co je to za emoci? Co mohla právě prožít? Nezůstaneme u jedné situace, snažíme se, aby žáci přesně popsali emoce a hledali další možnosti jejich příběhu. Chceme, aby žáci přemýšleli, co se lidem z fotografií mohlo stát a dáváme žákům další a další otázky, které povedou k hlubšímu zamyšlení nad emocemi a různými životními příběhy. Žáci napíší pod fotografií, co si myslí, že právě prožívají lidé na fotografii za pocity. Pak se zeptáme na další obrázek, až si postupně prohlédneme všechny fotografie a projdeme si příběhy všech lidí.

Nakonec necháme, aby žáci na nový list napsali příběh vybraného člověka z fotografie. Kdo to je, kolik je mu let, kde pracuje, jakou má rodinu a co se mu přihodilo. Žáci budou psát důležité informace z jejich života až do okamžiku, kdy se pořídila tato fotografie. Pak si příběhy povypráví navzájem.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.3 Pracovní list 1 – Příběhy z fotografií

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

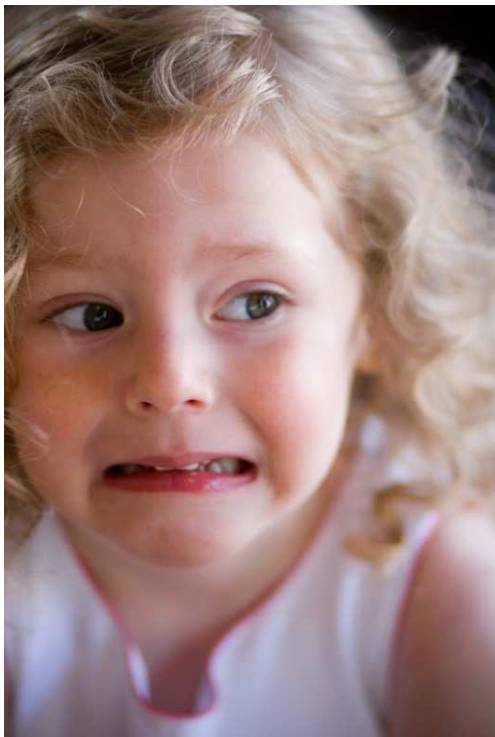
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6.3 Pracovní list 2 – Příběhy z fotografií

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6.4 Storytelling

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 2 vyučovací hodiny, třída

Cíle: rozvoj fantazie, rozvoj verbální komunikace, rozvoj kritického myšlení, náhled na příběh z jiné perspektivy

Použité metody: vyprávění a vymýšlení příběhů, strukturování příběhů

Pomůcky: papíry, psací potřeby, pracovní listy

Průběh lekce:

Zeptáme se žáků, co si myslí, že je STORYTELLIN (*vyprávění příběhů*). Zadáme žákům úkol, aby si promysleli jejich nejoblíbenější pohádku z dětství, dáme jim papíry a žáci si zapíší hlavní body příběhu hlavního hrdiny.

Např.

Popelka

- *úmrtí matky*
- *otcova svatba – stěhování macechy a nevlastních sester*
- *královský ples – setkání s princem*
- *svatba*

To jsou hlavní body, kdy u hlavního hrdiny dochází k nějaké změně. Necháme žáky napsat životopis jejich hlavního hrdiny. Ale vymyslí jej až do jejich smrti. Zbytek příběhu po svatbě většinou je neznámý, ale žáci mají možnost vymyslet, jak asi jejich život pokračoval. Bude to vlastně předchozí aktivita, ale mnohem podrobnější.

Žáci přečtou nahlas životopisy jejich hrdinů z pohádek.

Další úkol pro žáky bude, vybrat si jeden bod z první aktivity a ten změnit. A napsat nový životopis, který se bude odlišovat až od bodu změny.

V našem případě by Popelka nemusela jít na ples a zůstat doma. Pak by se příběh pravděpodobně odvíjel tak, že by se její nevlastní sestry vdaly a ona jim stále poklízela v domě, možná by ji i utrápily k smrti. Nebo se mohla zamilovat do kuchaře a s ním utéct. Možností je velmi mnoho. Necháme tedy žáky, aby vymysleli alternativní konec pohádky. Pak nám příběh povypráví. Na konci necháme prostor ostatním žákům pro otázky k příběhům.

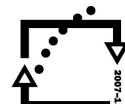
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.4 Pracovní list – Storytelling

Odpovězte na otázky:

1. Co je to STORYTELLING?

2. Který z příběhů se ti líbil nejvíc?

3. Jak skončil tvůj příběh s alternativním koncem – dobře nebo špatně? Proč?

4. K jaké jiné pohádce bych chtěl vymyslet jiný konec? Proč?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.5 Televizní show

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj empatie, verbální i neverbální komunikace

Použité metody: hraní rolí

Pomůcky: papíry, psací potřeby, pracovní listy

Průběh lekce:

Žákům rozdáme papíry a řekneme, aby si vybrali někoho z filmu, příběhu či z hudební scény, ke kterému mají blízko, je pro žáky nějak zajímavý. Když mají žáci vybráno, napíšou jeho životopis. Pokud je to herec, tak životopis herce, pokud jde o roli ve filmu, pak popíší postavu z filmu. Pokud žáci nějaké informace neví, mohou si je vyhledat na internetu, nebo si je vymyslet. Pokud je budou vymýšlet, pak vymyšlené informace nesmí narušit fakta.

Když už mají žáci životopis napsaný, vybereme jednoho dobrovolníka, který bude moderátor televizní show. Moderátor si pozve známou osobnost k sobě na podium a dává mu otázky z jeho života. Úkolem moderátora je, aby se ostatní žáci dozvěděli něco nového a zajímavého. Další žák si vezme kameru (pokud není kamera k dispozici, poslouží nám i pet láhev) a televizní show natáčí. Moderátor musí sám uznat, kdy by měl rozhovor skončit a hezky se se slavnou osobností rozloučit. Pokud máme k dispozici kameru, můžeme si rozhovor pustit a rozebrat situaci. Při hraní si může moderátor vymyslet cokoli, pokud mu dojdou otázky, může si vymyslet, že mu diváci volají a ptají se za něj. K tomu nám poslouží diváci. Role si žáci střídají. Bez kamery situace rozebíráme až na konci a ptáme se, co pro ně bylo jednoduché a co složité.

V této hodině není důležitý příběh, ale to, jak se žáci vcítí do jiné role a jak budou ve vypjaté situaci reagovat. Jde nám zde především o to, aby si žáci uvědomili, že kolem slavných osobností jsou i další role – moderátor, kameraman, a že každý z nich má svůj způsob chování a jednání. Žáci by se měli naučit především se vcítit do jiného člověka.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.5 Pracovní list – Televizní show

Odpovězte na otázky:

1. Proč sis vybral právě tu celebrity, kterou jsi předváděl?
2. Která role se ti líbila ze nejvíc – osobnost, moderátor, kameraman, divák? Proč?
3. Co ti dělalo největší problém?
4. Co ti naopak šlo dobře?
5. Co ses dnes dozvěděl nového, co tě překvapilo?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.6 Vlastní jedinečnost - kladné vlastnosti a dovednosti

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: uvědomění si vlastních kvalit a kvalit svých spolužáků, rozvoj sebevědomí a sebehodnoty, kladný vztah k sobě samému

Použité metody: diskuze, práce ve skupinkách

Pomůcky: kartičky s vlastnostmi, schopnostmi a dovednostmi

Průběh lekce:

Zadáme žákům úkol přemýšlet o svých kladných vlastnostech, schopnostech a dovednostech. Co jim jde nejlépe z různých oblastí. Necháme žáky, aby se podporovali navzájem ve vymýšlení svých pozitiv.

Vezmeme si nastříhané kartičky s vlastnostmi a čteme jednu po druhé. Žáci si musí vybrat ze svých právě přítomných spolužáků, kdo z nich má danou vlastnost nejvíce. Kartičky dětem, které určili jejich spolužáci, předáme do ruky. Žáci si je skládají před sebe.

Pracujeme ve skupince maximálně pěti žáků, případně žáky rozdělíme do skupinek a každá skupinka má svou hromádku kartiček.

Povídáme si s žáky o jejich kladných vlastnostech. Je rozdíl mezi tím, jak se vidíme my sami a jak nás vidí ostatní lidé, především ti, se kterými trávíme hodně času.

Je dobré svým přátelům, známým a lidem, které máme rádi říkat, co na nich vítáme a proč je vlastně máme rádi.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.6 Pracovní list – Vlastní jedinečnost

Odpověz na otázky:

1. Co ses dnes o sobě dozvěděl nového?
2. Jaké tvé dobré vlastnosti, které na tobě vidí spolužáci, tě překvapili nejvíce?
3. Jak se teď cítíš?
4. Vyber si někoho blízkého ze svého okolí a popiš, jaké má dobré vlastnosti.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6.6 Kartičky s vlastnostmi, schopnostmi a dovednostmi

jsem důkladný	mám rád zvířata	jsem upřímný
jsem statečný	dobře tancuji	chválím
jsem bystrý	jsem tvořivý	jsem usměvavý
dobře kreslím	jsem silný	jsem slušný
jsem spolehlivý	jsem vytrvalý	jsem veselý
odpouštím	jsem klidný	dobře naslouchám
jsem soutěživý	hrají dobře na hudební nástroj	jsem ochotný
jsem pracovitý	jsem pilný	dobře uklízím
mám zájem o učení	mám smysl pro pořádek	rychle běhám, jsem mírumilovný
mám smysl pro humor	jsem nebojácný	jsem milý
pomáhám ostatním	jsem cílevědomý	jsem vytrvalý
jsem odhodlaný	jsem samostatný	jsem zodpovědný
hrají dobře fotbal	jsem spravedlivý	dobře počítám
dobře zpívám	oceňuji	jezdím dobře na kole
hrají dobře ping pong	jsem dobrosrdečný	jsem kamarádský

6.7 Kyberšikana

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, PC učebna

Cíle: Informovat žáky o kyberšikaně názorným příkladem, prohloubit odolnost žáků proti šikaně

Použité metody: video, diskuze

Pomůcky: Interaktivní tabule (PC, televize...), pracovní listy

Průběh lekce:

Sedneme si se žáky do učebny s počítačem, ideálně s interaktivní tabulí a pustíme jim video s názvem "*Dostaneme tě, ty špíno*" : <http://www.bezpecne-online.cz/pro-rodice-a-ucitele/netstory.html>

Po shlédnutí videa se žáků ptáme, co jsme viděli za příběh. Necháme žáky, aby sami mluvili o příběhu, nebo se ptáme: Co zde bylo za problém? Jak problém vznikl? Proč se postavy chovaly tímto způsobem? Je možné, aby se takový příběh odehrál i v reálném životě?

Pak si vysvětlíme pojem KYBERŠIKANA (forma psychické šikany, záměrné násilné chování prostřednictvím moderních komunikačních prostředků, především prostřednictvím internetu a mobilního telefonu). Vyznačuje se především záměrností a opakováním a způsobuje psychická traumata (nepůsobí šrámy a modřiny, neteč krev). Působí na identitu oběti, dotýčný se cítí opuštěný a ponížený. Nejde jen o virtuální exkomunikaci, ale přenáší se i do skutečného světa, v podstatě jde tedy o stejnou formu týrání.

Na oběť může působit kdekoliv a kdykoliv, před kyberšikanou není úniku. Oběť je šikanována i po odchodu domů ze školy, nekončí útekem před trýznitelem. Kyberšikana má možnost využít rozsáhlého publika (na internetu), které se kochá utrpením a ponížením oběti, stačí však, aby nějaké nevhodné video shlédla třída nebo škola oběti. Dalším znakem této formy útoku je anonymita, která dodává trýzniteli sílu a v oběti vzbuzuje pocit bezmoci a beznaděje, protože neví, před kým se bránit. I jednorázový útok může ubližovat oběti opakovaně. Oběť má nutkání dívat se na ponižující obrázky nebo texty znovu.

Kyberšikana využívá urážlivých a zastrašujících textových zpráv prostřednictvím emailu, SMS a MMS zpráv, nevhodných a ponižujících videí a fotografií, vytváření webových stránek na úkor oběti, negativních internetových anket, vyvěšování pornografických fotografií s tváří oběti, rozesílání urážlivých zpráv pod jménem oběti, nebo přihlašování do různých seznámek, Patří sem i vymyšlení virtuální lásky pro oběť a vše bývá určeno pro pobavení celé třídy. Často bývá šikana ve škole obohacena i o virtuální šikanu.

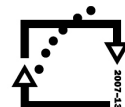
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Jako opatření proti kyberšikaně bývá upraven školní řád, kde jsou upřesněna pravidla pro používání ICT a stanovení postihů za jejich porušení. V každé škole by mělo být zakázáno pořizovat jakékoliv audio a video nahrávky bez předchozí domluvy s učitelem.

Co dělat, když se někdo v takové situaci jako byla Luisa ocitne? Musí okamžitě ukončit veškerou komunikaci s agresorem, nereagovat a nesnažit se útok vrátit, ani se nijak domluvit.

Dále musíme zamezit přístup agresorovi ke zdroji útoků, pokud to není v našich silách, kontaktujeme Horkou linku apod. Pak musíme oznámit útok a obrátit se na odborníky. Vždy je třeba kontaktovat nějakou osobu, která by nám mohla pomoci a věříme jí. Bývá to rodič nebo nějaký učitel ve škole.

Zbytek hodiny se žáky diskutujeme nad tímto tématem. Nakonec necháme žáky, aby vyplnili pracovní listy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.7 Pracovní list – Kyberšikana

Odpověz na otázky:

1. Co je to KYBERŠIKANA?

2. Znáš nějaký případ kyberšikany?

3. Jaké jsou projevy kyberšikany?

4. Co bys dělal, kdyby byl tvůj kamarád šikanovaný?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.8 Kyberšikana II.

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, PC učebna

Cíle: Informovat žáky o kyberšikaně názorným příkladem, prohloubit odolnost žáků proti šikaně, rozvoj kritického myšlení, rozvoj empatie

Použité metody: video, diskuze

Pomůcky: Interaktivní tabule (PC, televize...), pracovní listy

Průběh lekce:

Posadíme se s žáky do učebny s PC nebo televizí, ideálně k interaktivní tabuli. A pustíme žákům video s názvem „Hnusná držka“: <http://www.bezpecne-online.cz/pro-rodice-a-ucitele/netstory.html>

Po shlédnutí se žáků ptáme, co se v příběhu odehrálo, a necháme žáky povyprávět příběh. Pak se ptáme na otázky typu: Jaký je asi Sandra člověk? Co si myslíte, že Sandru vedlo k tomu, že řešila konec vztahu takovýmto způsobem? Znáte někoho, kdo jednal podobně jako Sandra? Myslíte si, že to, co Sandra Michalovi dělala, je kyberšikana? Jak se Michal cítil? Co byste Michalovi poradili? Co si myslíte, že je ještě legrace, a co už je kyberšikana? Se žáky diskutujeme.

Pak si povídáme o tom, co lidi ke kyberšikaně vede. V tomto případě to byla pomsta, protože se Sandra nedokázala smířit se ztrátou svého přítele. Povídáme si o možnostech řešení krizových situací, o možnostech promluvit si se svými problémy se školním psychologem a dalšími pedagogy školy. Takovéto případy tyranie nevyřeší agrese ani opěťovaná agrese, ale je třeba ji řešit jako problém celostně s odborníky.

Při diskuzi se zaměříme na pořizování fotografií a videí, jako možnou nebezpečnou zbraň. Některé vztahy nemusí vydržet věčně, ale fotografie a videa mohou být zneužity i těmi původně nejbližšími osobami, jak vyplývá z našeho příběhu.

Poprosíme žáky o vyplnění pracovních listů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.8 Pracovní list – Kyberšikana II.

Odpověz na otázky:

1. Proč Sandra vyvěšovala nevhodné fotky a videa o Michalovi na internet?

2. Jak ovlivnilo vyvěšení fotek a videí Michalův život?

3. Co bys poradil Michalovi z příběhu?

4. Co bys poradil Sandře z příběhu?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.9 Kybergrooming

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, PC učebna

Cíle: Informovat žáky o kybergroomingu názorným příkladem, prohloubit odolnost žáků proti šikaně

Použité metody: video, diskuze

Pomůcky: Interaktivní tabule (PC, televize...), pracovní listy

Průběh lekce:

Sedneme si s žáky do učebny, kde je PC, televize nebo ideálně interaktivní tabule a pustíme žákům video s názvem "**Nikdy nevíš...**": <http://www.bezpecne-online.cz/pro-rodice-a-ucitele/netstory.html>

Poté se žáků ptáme, co se v příběhu odehrálo, jaké byly hlavní postavy a jak mohl náš příběh asi skončit. Mluvíme o možných koncích příběhu. Ptáme se, proč šla Iva do rozpadlého domu, proč si začala s agresorem psát, jaký život asi náš agresor vedl apod.

Pak žákům povíme, že jsme právě viděli příběh o **KYBERGROOMINGU** (*psychická manipulace prostřednictvím moderních komunikačních technologií s cílem získat důvěru oběti a vylákat ji na osobní schůzku*). Oběť je obvykle vystavena sexuálnímu nátlaku a hrozí jí pohlavní zneužití, znásilnění, zneužití k výrobě pornografie nebo nucení k prostituci, může ale jít i o majetkové obohacení. Manipulace bývá vytrvalá a bezohledná, s obětí nemá soucit a neváhá ji vydírat a zastrašovat. Může jít o nucení k zaslání pornografických fotografií či videí, může za ně nabízet i úplatu. Ne vždy je cílem osobní setkání. Někdy může útočník oběť vydírat a chtít po něm pornografické materiály nebo osobní setkání pod pohrůžkou ublížení někomu z rodiny.

Často se kybergrooming objevuje při online komunikaci - veřejný chat, internetové seznamky, messengery, sociální sítě Facebook, Twitter, MySpace apod.

Tato psychická manipulace může probíhat celkem dlouhý čas, než oběť dostatečně útočníkovi důvěřuje. Jde cca o dobu od 3 měsíců po dobu několika let, než dojde k osobnímu setkání, sexuálnímu zneužití, vydírání apod. Mezi oběti patří většinou děti a mládež ve věku 11 - 17 let a jde častěji o dívky než chlapce. Útočníci se zaměřují zpravidla na mladší oběti, protože jsou důvěřivější a jsou pro ně snadnější oběti.

Ptáme se dál žáků, jestli je možné, aby se jim stala podobná zkušenost. Stalo se někomu z vašeho okolí, že se s ním chtěl přátelit na Facebooku cizí člověk? Povídáme si o tom, že za počítačem může sedět prakticky kdokoliv a posílat cizí fotografie. Pak se zeptáme žáků, co dělat, pokud si chce dát s někým schůzku, ale nejsem si jistý, zda je ten, kdo tvrdí. Ideální setkání je někde, kde se vyskytuje hodně lidí, například v Brně je to Galerie Vaňkovka. Můžeme se rozhlédnout a zjistit, zda o sobě mluvil pravdu. Navíc jsou zde kamery.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.9 Pracovní list – Kybergrooming

Odpověz na otázky:

1. Co je to KYBERGROOMING?

2. Jak mohl případ Ivy skončit?

3. Kde a za jakých okolností si můžete dát s někým cizím schůzku?

4. Jak nejčastěji komunikuje kybergroomer?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.10 Online identita

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, PC učebna

Cíle: chránit vlastní identitu žáků a své soukromí na internetu, informovat žáky o bezpečnějším internetu

Použité metody: video, diskuze

Pomůcky: Interaktivní tabule (PC, televize...), pracovní listy

Průběh lekce:

Sedneme si s žáky do učebny, kde je PC, televize nebo ideálně interaktivní tabule a pustíme žákům video s názvem "Ukaž, co umíš...": <http://www.bezpecne-online.cz/pro-rodice-a-ucitele/netstory.html>

Pak se žáků zeptáme, co se v příběhu stalo a necháme je odvyprávět příběh. Ptáme se na otázky typu: Co vedlo Tomáše k tomu, aby umístil video na internet? Jakou mělo jeho video odezvu? Co to pro Tomáše znamenalo do budoucna?

S žáky vedeme diskuzi o internetu a o bezpečných informacích. Co bychom určitě na internetu neměli zveřejňovat: Celé jméno a příjmení, adresa bydliště a školy, číslo mobilního telefonu, rodné číslo, přístupová hesla k e-mailu, profilu na sociální síti, PIN ke kartám, soukromé informace o rodině a její finanční situaci apod. Je lepší na internetu vystupovat pod přezdívkou anonymně. Další nebezpečné údaje jsou informace o etnickém původu, politických názorech, náboženském přesvědčení, zdravotním stavu nebo sexuálním životě. To jsou informace, které by v budoucím životě mohly dotyčnému velmi uškodit.

Pro zachování bezpečnosti existuje několik pravidel, které bychom měli dodržovat:

Nedůvěřovat neznámým lidem na internetu, každý se může vydávat za někoho jiného. Nikdy nikomu nesdělovat osobní a soukromé údaje o sobě ani o nikom jiném. Nechodit o samotě na osobní schůzku s člověkem známým jen z internetu, vždy o schůzce informovat dospělého. Zabezpečit profil na sociální síti pomocí nastavení soukromí, ale dát si pozor i na své nejbližší. Chránit si svá hesla k e-mailovým účtům a profilům. Nikdy nikomu neposílat a nikde nezveřejňovat své příliš odvážné nebo intimní a soukromé fotografie a videa. Přemýšlet nad veškerou aktivitou na internetu, protože text ani zveřejněný soubor nelze nikdy spolehlivě smazat a může být kdykoliv použit jako prostředek k vydírání či škodit autorovi. Nikdy nepožizovat videa a fotografie bez výslovného svolení zobrazované osoby a záznamy nezveřejňovat.

Pokud budeme dodržovat tato pravidla, aspoň v nejvyšší možné míře, měl by pro nás být internet bezpečnější. Dále s žáky vedeme diskuzi na toto téma.

Žáky poprosíme o vyplnění pracovních listů.

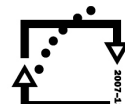
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.10 Pracovní list – Online identita

Odpověz na otázky:

1. Jaké jsou nebezpečné informace, které bychom na internetu neměli zveřejňovat?

2. Pokud bys chtěl zveřejnit nějakou fotografii nebo video s jiným člověkem, co bys udělal jako první?

3. Jak ti mohou některé informace zveřejněné na internetu uškodit?

4. Napiš aspoň 3 pravidla užívání bezpečnějšího internetu?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.11 Kyberšikana učitele

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, PC učebna

Cíle: Informovat žáky o kyberšikaně a šikaně učitele názorným příkladem, rozvoj kritického myšlení, rozvoj empatie a tolerance

Použité metody: video, diskuze

Pomůcky: Interaktivní tabule (PC, televize...), pracovní listy

Průběh lekce:

Posadíme se s žáky do učebny s PC nebo televizí, ideálně k interaktivní tabuli. A pustíme žákům video s názvem „Oslí uši“: <http://www.bezpecne-online.cz/pro-rodice-a-ucitele/netstory.html>

Po zhlédnutí videa si necháme žáky převyprávět příběh. Co se stalo? Jak příběh skončil? Proč útočníci šikanovali jejich učitelku? apod.

Cílem šikany a kyberšikany učitele je stejně jako u kyberšikany dětí ponížit oběť. Útočníkovi většinou vadí nesvobodný vztah mezi učitelem a žákem. Tedy, že učitel je autorita a je žákům nadřazený. Násilník stupňuje svou agresi a chce svou oběť zničit. Jde o psychické násilí.

V případě kyberšikany a šikany učitele jde o hrubé porušení školního řádu a je třeba ji řešit i s rodiči, případně s dalšími odborníky.

Dále vedeme diskuzi na toto téma například otázkami typu: Jak asi paní učitelka útoky prožívala? Co byste paní učitelce z příběhu poradili? Jak by se měla bránit? Dalo se šikaně předejít? Jak? Znáte podobný případ? Jak to probíhalo? Myslíš, že by se mohlo něco podobného stát i na naší škole?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.11 Pracovní list – Kyberšikana učitele

Odpověz na otázky:

1. Jak se v našem příběhu projevila šikana učitelky?

2. Jak si myslíš, že to dopadlo s útočníky (jaký mohli mít postih)?

3. Co bys poradil paní učitelce z příběhu?

4. Myslíš, že příběh je reálný v běžném životě?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.12 Úcta k člověku

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: ohled na lidi kolem nás, slušné chování, rozvoj verbální i neverbální komunikace, úcta k člověku a respekt, tolerance a empatie

Použité metody: diskuze, improvizace

Pomůcky: židle, pracovní listy

Průběh lekce:

Zeptáme se žáků, jaké lidi se kolem nich pohybují. Koho znají ze svého okolí. Patří sem spolužáci, rodina, kamarádi, učitelé, cizí lidi, úředníci, prodavači, revizoři apod. Ptáme se žáků, jestli se ke všem lidem chováme stejně a proč tomu tak není. Ptáme se, jak se chovají ke starším lidem apod.

Pak se zeptáme žáků, co je to ÚCTA (*ocenění druhého, ohleduplnost, zdvořilost*). S tímto pojmem souvisí i RESPEKT (*brát na někoho ohled, uznání, úcta*). Úctou i respekt bychom měli vyjadřovat všem lidem okolo nás, především pak autoritám (rodičům, učitelům, policistům a všem starším lidem). S úctou se dá zvládnout mnoho. Demonstrujeme to na příkladu, kdy jeden dobrovolník si sedne na židli a hraje prodavače v obchodě, kterému jeho nadřízený zakázal rozměňovat bankovky. Další dobrovolník přijde do obchodu a potřebuje rozměnit stokorunu na automat na jízdenky. Dál necháme žáky improvizovat. Po scéně situaci rozebíráme, s jakým přístupem oba hráči hráli, jestli dosáhli svého cíle apod. Další žáci si mohou role vyzkoušet. Ideálně aby si každý žák zkusil zahrát obě role. Žáci mohou měnit charakter a osobní situaci svých rolí. Pokud hrají žáci neustále stejné charaktery, měl by se do improvizace vložit i učitel a ukázat jim jiný charakter. Z improvizací nám vyplyne, že když jednáme s lidmi slušně, vše je mnohem jednodušší a mohou se stávat i zázraky, když nám ten druhý pomůže. Vše je o úctě a o tom, jestli nám ten druhý vyjde vstříc a chce nám pomoci. Hulvátským chováním, neslušností a nezájmem nikdy ničeho nedosáhneme. Musíme vždy brát ohled na lidi z našeho okolí. Jednou pomohu já někomu, jindy se může situace obrátit.

Poprosíme žáky o vyplnění pracovního listu.

6.12 Pracovní list – Úcta k člověku

Odpověz na otázky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

1. Jak se projevuje úcta a respekt?

2. Ke komu musíme úctu a respekt projevovat?

3. Kterou roli pro tebe bylo jednodušší hrát? Proč?

6.13 NE

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

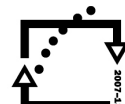
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Cíle: vyhodnocování emocí jiných lidí, rozvoj empatie a tolerance, rozvoj kritického myšlení, rozvoj odolnosti proti manipulaci

Použité metody: hra ve dvojici, hra v rolích, diskuze

Pomůcky: větší prostor, pracovní listy

Průběh lekce:

Umět říci NE může být mnohdy obtížné, ale je třeba se to naučit. Tuto hodinu ale začneme jinou aktivitou, abychom si žáky připravili.

Vyzveme žáky, aby si našli dvojici a postavili se naproti sobě. Jeden ze dvojice bude stát na jedné straně třídy a druhý na druhé. Mělo by mezi nimi být aspoň 5 metrů volného místa. Určíme jednu stranu žáků, kteří budou chodit za svou dvojicí. Žákům řekneme, že podle pozdravu můžeme poznat mnohé z nálady a vztahu dvou lidí. Úkolem žáků na straně, kterou jsme určili je, aby šli za svým kamarádem na druhé straně a pozdravili ho. Ten mu pozdrav opětuje a vrátí se nazpět. Pak zadáme žákům, že musí pozdravit jiným způsobem (Ahoj, Čau, Nazdar apod.), nebo mohou použít stejný pozdrav, ale jinou emoci. V tuto chvíli nejsou těmi žáky ve škole, kterými byli před chvílí. Nyní mohou být kýmkoliv, v životě jiného člověka. Žák může přijít s nadšením, nebo zrudně, nervózně nebo našťvaně. Ten druhý vždy opětuje jeho pozdrav ve stejné náladě. Pak se žáci vymění a chodí zas ten druhý. Necháme každého aspoň 7 krát pozdravit, ale vždy jiným způsobem.

Pak žákům řekneme, že nyní nepůjde o pozdrav, ale jedna strana žáků bude opět chodit za svým kamarádem a bude říkat: „Prosím tě, mohl bys...“ a ten druhý mu vždy odpoví: „Ne“. Pokaždé to bude jiným způsobem. Žáci si mohou vymýšlet různé příležitosti, ale s jinou emoci. Pak je opět vyměníme.

Sedneme si se žáky do kruhu a ptáme se, jaké to pro ně bylo. Bylo to jednoduché? Co bylo složitější ptát se, nebo odpovídat? Jak jsi to zvládl?

Dál se žáky diskutujeme o tom, jak zvládají takové situace ve svém životě. Dáváme prostor všem žákům, ale musí se poslouchat a nepřekřikovat.

Nakonec necháme žáky vyplnit pracovní listy.

6.13 Pracovní list – NE

Odpověz na otázky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

1. Hrál se ti dobře s tvým kamarádem?

2. Byl bys schopný svému kamarádovi říct NE?

3. Kdy naposledy jsi někomu řekl NE?

4. Byl bys naštvaný, kdyby řekl NE tobě tvůj kamarád?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.14 Ne nechci!

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj kritického myšlení a řešení problémů, rozvoj komunikace a argumentace, rozvoj odolnosti proti manipulaci

Použité metody: hra v rolích, improvizace, diskuze

Pomůcky: větší prostor, pracovní listy

Průběh lekce:

Tato hodina přímo navazuje na předešlou hodinu, kdy se žáci učili říct NE. V této hodině si žáci vyzkouší říkat NE přímo v situacích.

První situace se jmenuje: „Nechceš se s námi svézt?“

Jedna dobrovolnice si představí, že jde po ulici, další skupinka chlapců jede okolo v autě a lákají ji, aby si k nim přisedla. Dobrovolnice musí vymýšlet argumenty, proč nepojede. Chlapci zas vymýšlejí argumenty, proč by si měla přisednout. Jejich úkolem je, aby dívka sama nastoupila do auta. Dívky úkol je, odradit chlapce, aby odjeli.

Po chvíli scénku ukončíme a situaci si probereme. Jak se ti hrálo? Co ti dělalo největší problém? Jak by ses zachovala, kdyby se to skutečně stalo? Co by se mohlo stát, kdyby si dívka k chlapcům přisedla? Můžeme si situaci zopakovat v jiném obsazení rolí, aby si i ostatní dívky zkusili čelit takovéto situaci.

Druhá situace je: „Zapal si s námi!“

V této situaci je jedno, jakého pohlaví jsou žáci. Určíme, koho budou žáci přemlouvat, aby si zapálil cigaretu s ostatními. Nejprve si ale pohovoříme o scéně, ve které jsme. Tedy, aby žáci mluvili o místě, kde jsou. Například když budou v parku, jak to tam vypadá, je tam altánek, nebo lavičky, jsou tam nějaké nápisy apod. Pak odstartujeme improvizaci. Skupinka žáků přemlouvá posledního, aby si zapálil cigaretu s nimi, a opět hledají argumenty a přemlouvaný odporuje.

Po ukončení scénky se žáků ptáme: Jak ses cítil, když tě nutili si zapálit s nimi? Co bys udělal v reálném životě? Jak by tě přemluvili? Jak se cítili ostatní? Opět vystřídáme role, aby si tuto nepřijemnou situaci zkusili i ostatní.

Nakonec dáme žákům vyplnit pracovní listy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.14 Pracovní list – Ne nechci!

Odpověz na otázky:

1. Jaká role pro tebe byla nejhorší?

2. Byl bys schopný v reálném životě odolat, když by tě někdo přemlouval k něčemu, co nechceš?

3. Stalo se ti někdy něco podobného? Co?

4. Jak by ses zachoval, kdyby ti tvůj dobrý kamarád vyprávěl takovouto situaci, ale nechal se přemluvit k něčemu, co nechtěl?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.15 Hádka, křik, agrese

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj kritického myšlení, kreativní řešení problémů, rozvoj asertivity a empatie

Použité metody: diskuze, hra v roli

Pomůcky: pracovní listy

Průběh lekce:

Sdělíme žákům téma dnešní hodiny a zeptáme se, co si představují pod pojmem HÁDKA. Pak se zeptáme i na další dva pojmy KŘIK, AGRESE. Ptáme se, jak spolu tyto dva pojmy souvisí. Zeptáme se žáků, kdy se naposledy hádali s někým tak, že křičeli a měli chuť něco rozbít, nebo něco i rozbili či někoho uhodili. Uvádíme si příklady. Nejtypičtější příklady si zahrájeme. Žáci dostanou za úkol sehrát vybranou situaci, kterou uvedli žáci. Ptáme se potom žáků, jestli se situace vyřešila křikem a agresí a ptáme se i proč asi ne. Nyní roli agresora necháme žákovi, který v ní byl, ale druhého žáka v roli vyměníme a zkusíme tu samou situaci zahrát znovu a klidně znovu, dokud nebudeme s výsledkem spokojeni. Po každém hraní si promluvíme o průběhu a výsledku. Co bylo použito? Bylo to tak správně? Proč? Je to tak v pořádku? Dalo by se to vyřešit i jinak?

Tímto způsobem se věnujeme aspoň třem situacím.

Nejdůležitější je zkoušení nových možností řešení. Ve třídě si můžeme situaci znovu zahrát, protože je to v našich možnostech. Bohužel v reálném světě tyto možnosti nejsou a musíme přemýšlet nad tím, co uděláme. Vždy je lepší situaci pořádně promyslet, protože hádky nikam nevedou a s agresí se také moc daleko nedostaneme. Mnohem lepší je vymyslet adekvátní řešení pro obě strany. Zkusit přemýšlet nad tím, jak se cítí ten druhý a z jakého důvodu jedná daným způsobem.

Nakonec poprosíme žáky, aby vyplnili pracovní listy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.15 Pracovní list – Hádka, křik, agrese

Odpovězte na otázky:

1. Jak vypadá hádka?
2. Proč na sebe lidi křičí?
3. Když máš s někým problém, dá se to vyřešit i jinak než hádkou? Jak?
4. Uved' příklad, kdy ses naposledy s někým pohádal. Proč se to stalo?
5. Jak bys tu situaci vyřešil nyní?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.16 Provokace

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj verbální komunikace, rozvoj kreativního řešení problémů a kritického myšlení, zamýšlení se nad svými činy i činy jiných vůči sobě, rozvoj tolerance a empatie

Použité metody: diskuze, hraní rolí

Pomůcky: Pracovní listy

Průběh lekce:

Zeptáme se žáků, co si představují pod pojmem PROVOKACE (*úmyslná vyzývavost, podněcování, pobuřující čin*). A ptáme se, kde a jak se s ní setkávají. Necháme žákům chvíli čas. Každý z nich bude mít jistě spoustu zkušeností s tímto tématem. Pak se žáků ptáme, kdy naposledy nějakou provokaci zažili. Necháme žáky, aby každý z nich nám řekl svou poslední zkušenost. Ptáme se žáků, jak vypadal jejich celý den předtím, než k té provokaci došlo. Nejčastěji to bude den, kdy se nám asi něco nedaří, nebo tomu předcházela hádka apod. Pak se žáků zeptáme, co měli všechny případy provokace společného. Měla by z toho vyjít především agrese, pesimismus, špatná nálada apod.

Vybereme si jeden z příběhů a ten si sehraje přesně tak, jak se situace odehrála. Pak se zeptáme, jestli jsme se tím někam dostali a jestli se situace vyřešila. Situaci rozebereme. Pak ti samí žáci zkusí situaci vyřešit jiným způsobem a to neagresivním a bez provokace. Situaci opět rozebereme a porovnáváme. Z hraní těchto scének by mělo být zřetelné i pro žáky, že je velký rozdíl mezi úmyslnou provokací a omylem. Pokud do někoho strčíme omylem, není důvod se na něj zlobit, protože o provokaci nešlo. Pokud o provokaci přímo jde, je nejlepším řešením být stále v klidu. V každé situaci je vždy čas trochu přemýšlet nad svou reakcí a promyslet možné následky svých činů. V každém případě agrese nikam nevede, jen k problémům. Pak stojí za to přemýšlet nad tím, jestli mi ty problémy stojí za to.

Žákům rozdáme pracovní listy a poprosíme je o jejich vyplnění.

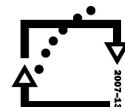
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.16 Pracovní list – Provokace

Odpověz na otázky:

1. Co je to provokace?
2. Kdy a kde se s ní nejčastěji setkáváš?
3. Popiš, co se dělo předtím, než jsi někoho vyprovokoval ty.
4. Kdy a kým jsi byl naposledy vyprovokovaný ty?
5. Jaké jsi z toho měl problémy, k čemu to vedlo?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.17 Fyzické projevy emocí

Třída, časový rozsah, místo: 6. ročník, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: prožívání emocí, uvědomění si rozdílnosti ve fyzickém projevu emocí, rozlišení libých a nelibých emocí, zamyšlení se nad situacemi, které v nás vyvolávají různé emoce

Použité metody: rozhovor, skupinová práce, živý obraz

Pomůcky: lístečky s názvy emocí, pracovní listy

Průběh lekce:

Na začátku lekce si s žáky krátce popovídáme, co jsou to emoce, jaké emoce mohou lidé mít a proč. Poté si stoupneme s žáky do kruhu. Požádáme po kruhu každého z žáků, aby pohybem a zvukem vyjádřil, jak se dnes cítí. Všichni v kruhu poté pohyb a zvuk zopakují. Poté vyzveme žáky po kruhu, aby pohybem a zvukem vyjádřili určitou emoci, kterou si vyberou, ostatní žáci v kruhu emoci zopakují a poté hádají, o jakou emoci šlo.

Pohovoříme si s žáky o tom, v jakých situacích mohou mít dané emoce a proč. Vyzveme žáky k tomu, aby se zamysleli nad tím, jakým způsobem se emoce vyznačují na venek, jak je oni samotní prožívají, zda se mění jejich výraz, postoj, hlasový projev, apod. Následně rozdělíme žáky na skupiny po 3 - 5 žácích. Každá skupina si vylosuje jeden lísteček s emoci, kterou poté budou ztvárňovat formou soch (živých obrazů) tak, že dostanou za úkol vytvořit sousoší ze svých těl, které se nehýbe ani nemluví, aby tím znázornili danou emoci. Žákům vysvětlíme, že je potřeba zaměřit se na výraz v obličeji i jejich fyzický postoj. Skupinám necháme chvíli čas, aby si své sousoší vytvořili. Pak vyzveme každou ze skupin, aby své sousoší předvedli. Zbytek žáků hádá, jakou emoci znázorňují.

Nakonec žáky poprosíme o vyplnění pracovních listů.

Poznámky: Při práci v kruhu začíná vždy učitel, aby dal žákům příklad. Podle zkušeností žáků emoce nabízíme nebo necháváme žáky samotné, aby vymysleli, jaké emoce znají. V případě nedostatku času je možné nabídnout skupinám vyjadřování emocí dvakrát s tím, že nejdříve si vyberou z balíčku negativních emocí, poté z pozitivních.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.17 Pracovní list – Fyzické projevy emocí

Odpovězte na otázky:

1. Co je to emoce?

2. Jaké znáš emoce?

3. Jak se od sebe liší libé a nelibé emoce?

4. V jaké situaci jsi prožil některou z emocí, o kterých jsme dnes hovořili?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.18 Cesta kolem světa

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 2 vyučovací hodiny, třída

Cíle: zamyšlení se nad světem kolem nás, různé odlišné kultury, jak se chovat k cizincům u nás a jak se chovat k domorodým lidem v cizině, rozvoj empatie a tolerance, rozvoj komunikace

Použité metody: diskuze, hraní rolí, improvizace

Pomůcky: pracovní listy

Průběh lekce:

Zeptáme se žáků, jestli si uvědomují svět kolem nás. Co všechno kolem nás je? A co je dál a ještě dál? Až se dostaneme k hranicím, jací jsou naši sousedé, liší se od nás nějak? A co je ještě dál? Ptáme se žáků, jestli někdy byli v zahraničí, někde, kde mají odlišnou kulturu. Kde byli žáci nejdál? Necháme žáky, aby povídali o svých zkušenostech.

Jaké znají země? Pak si vezmeme mapu světa a řekneme, že se vydáváme na cestu kolem světa. Vyrážíme z Brna do nejbližšího státu na východ, tedy Slovensko. Co o té zemi žáci vědí? Dokázali bychom se tam domluvit česky? Jaké je jejich národní jídlo a jak to tam vypadá? Pak cestujeme do další země, ptáme se na totéž, projíždíme každým státem, který je po cestě na východ a povídáme si o tom, jak bychom se tam dokázali domluvit, co bychom tam mohli jíst a jak tam asi přespat a přežít. Když se dostaneme na východ, pak pokračujeme dál do Ameriky. Povídáme si o tom, jak bychom tam mohli dojet a co bychom tam mohli vidět. Povídáme si především o odlišné kultuře a o náboženství. Jak se lidé v jaké zemi oblékají, jakým žijí způsobem. Kdybychom my přijeli do takové a takové země, jak bychom se tam měli chovat. Národní zvyky apod. Pokud nás nějaká země zaujme, protože je velmi odlišná, tak si můžeme zkusit zahrát scénku. Například si jeden žák zahraje v roli cestovatele a shání nějaké jídlo na tržnici a ostatní hrají prodavače. Nebo si žáci stoupnou do kruhu kolem jednoho dobrovolníka v roli cestovatele těsně jeden vedle druhého. Dáme žákům čas na rozmyšlenou, jak asi vypadá město, které jsme si určili, co tam asi je. Každý žák si vymyslí, co by mohl představovat a stoupne si do příhodné pozice, může jít například o mrakodrap, pouliční lampu, opici apod. Žáci ztvárňují cokoli, co by se mohlo objevit v našem obraze.

Nakonec si povídáme o tom, kterou zemi by chtěli navštívit a jaké informace by si museli zjistit. Jaké zajistit potřeby a jak to provést například ubytování, výměna peněz, umět jazyk, kterým by se tam domluvili apod.

Nakonec necháme žáky, aby vyplnili pracovní listy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.18 Pracovní list – Cesta kolem světa

Odpověz na otázky:

1. Kterou zemi bys chtěl navštívit?
2. Co bys k tomu potřeboval a jakými dopravními prostředky by ses tam dostal?
3. Co tě dnes zaujalo?
4. V jaké zemi by se líbilo tvému nejlepšímu kamarádovi?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6.19 Příběhy našich blízkých

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj verbální komunikace, rozvoj vztahů mezi svými blízkými i se spolužáky, rozvoj empatie

Použité metody: vyprávění příběhů

Pomůcky: pracovní listy

Průběh lekce:

Této hodině musí předcházet domácí příprava. Žáci dostanou za úkol zjistit od svého rodinného příslušníka nebo blízké dospělé osoby (ideálně starší osoby) jeho životní příběh. Tedy aby si tyto osoby vybrali jednu z oblastí svého života, která pro ně byla nejdůležitější, to bude hlavní rovina příběhu a o té bude vyprávět. Žáci pak při vyučování příběh svého blízkého převypráví svým spolužákům. Každý žák by měl mít i nějakou fotografii svého blízkého, pravděpodobně se bude příběh odehrávat v jiné době, pak tedy fotografii z té doby, ze které je i příběh. Pokud se některý ze žáků nepřipraví na tuto hodinu, může si zkusit vzpomenout na nějaký příběh jeho příbuzných, nebo bude poslouchat ostatní spolužáky a příběh svého blízkého odvypráví v příští hodině. Když nám zbyde čas, můžeme si své blízké zkusit nakreslit při nějaké aktivitě z příběhu.

Pak poprosíme žáky o vyplnění pracovního listu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.19 Pracovní list – Příběhy našich blízkých

Odpověz na otázky:

1. O kom jsi vyprávěl?
2. Jak ses cítil, když ti tvůj blízký vyprávěl svůj příběh?
3. Jak ses cítil ty, když jsi jeho příběh vyprávěl spolužákům?
4. Čí příběh se ti líbil nejvíce?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.20 Příběhy našich blízkých II.

Třída, časový rozsah, místo: 6. třída, 2 - 3 vyučovací hodiny, třída (větší prostor)

Cíle: rozvoj verbální i neverbální komunikace, rozvoj empatie a tolerance, rozvoj fantazie, rozvoj vztahů mezi spolužáky, vyzkoušení si role scénáristy, režiséra i herce

Použité metody: improvizace, diskuze, hraní rolí

Pomůcky: větší prostor, ideálně několik místností k dispozici, pracovní listy

Průběh lekce:

Tato hodina přímo navazuje na Příběhy našich blízkých I., kde jsme si vyprávěli příběhy lidí z našeho okolí. Všichni žáci budou hlasovat a vybírat jeden příběh, který bude nejlépe proveditelný v divadelní formě. Tedy zkusíme příběh upravit tak, aby měl jen jednu hlavní linii a jen minimum vedlejších. Pak příběh rozdělíme do scén. Ideálně 4 až 5 scén. Pak se rozdělíme do skupin a v každé skupině se zkusí první scéna zahrát, žáci si navzájem řeknou, jak jim to šlo a jak by to šlo zahrát i jinak. Ze všech provedení dají všichni žáci dohromady jednu scénu, která bude perfektní. Druhá scéna bude navazovat na první, žáci si prostřídají role a zkusí druhou scénu. Pak opět všichni dohromady určí, co z jakého provedení bylo nejlepší a dají dohromady jedno provedení. Na každé trénování dáme žákům maximálně 5 minut. Více času by žákům nepomohlo, jen by přemýšleli nad nedůležitými věcmi. Improvizace bývá nejlepší.

Celou dobu necháváme žáky, aby hru řídili maximálně sami, tedy aby byli sami sobě režiséři i scénáristi.

Finální formu můžeme předvést před ostatními žáky školy nebo i před rodiči.

Poprosíme žáky, aby vyplnili pracovní listy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

6.20 Pracovní list – Příběhy našich blízkých II.

Odpověz na otázky:

1. Kdo organizoval nejvíce hraní scén?

2. Kterou roli tě bavilo hrát nevíce?

3. Jsi spokojený s výsledkem?

4. Koho bys uvítal v hledišti při hraní divadla?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Etická výchova pro 7. ročník

Etická výchova pro 7. ročník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Etická výchova - plán práce pro 7. ročník

šk. rok 2014 / 2015

září	Eticky náročné situace
říjen	Řešení konfliktu neagresivním způsobem Můj život minulý, přítomný a budoucí
listopad	Přání Konflikt mezi přáteli
prosinec	Smutek a pomoc Vztahy ve třídě
leden	Příslaví a jejich význam Rozdíly ve společnosti
únor	Rasismus a předsudky Stereotypy
březen	Rozbité šálky Objevení nového kontinentu I.
duben	Objevení nového kontinentu II. Romské tradice o Velikonocích
květen	Příběhy s hrdinou Příběh o Popelce I.
červen	Příběh o Popelce II. Operace srdce
Průběžně:	Trochu jiná Máša

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7.1 Eticky náročné situace

Třída, časový rozsah, místo: 7. Třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj kritického myšlení, rozvoj tolerance, empatie a vztahů ve třídě

Použité metody: samostatná práce, diskuze

Pomůcky: kartičky se situacemi a s odpověďmi, pracovní list

Průběh lekce:

Žáků se nejprve zeptáme, co si myslí, že je ETIKA (*filosofická disciplína zabývající se morálkou, chce nás naučit rozlišovat dobro a zlo, chápat, co je spravedlnost a čest, ukázat nám, kde je možné hledat v životě jistoty*). A co jsou ETICKY NÁROČNÉ SITUACE (*situace, ve kterých nevíme, které řešení je správné, přičemž předmětem tohoto sporu jsou problémy, které se týkají našich postojů a hodnot*).

Abychom žákům ukázali, co tím máme na mysli, nastříháme každému z nich kartičky se situacemi:

- Mám se o přestávce zastat kamaráda, kterému berou penál?
- Mám zalhat spolužákovi o učitelce a očernit ji, abych vypadal v jeho očích lépe?
- Mám se zastat slabšího kluka, kterému nadávají v jídelně?
- Mohu opsat, abych dostal lepší známku?
- Mám přijmout pochvalu od učitelky za zalití květin, které jsem nezalil?
- Mám napovídat kamarádovi při zkoušení?
- Pomůžu kamarádovi doučit se trojčlenku?
- Mám kouřit na lyžáku spolu s ostatními?
- Mám strčit do kapsy padesátikorunu, která leží ve třídě na zemi?
- Mám přiznat kamarádovi, že jsem si půjčil jeho tužku a rozbil ji?
- Mám říct učiteli, který vyšetřuje, kdo rozbil skříňku, kdo to udělal?
- Mám říct učiteli, který přehlédl chybu v mém testu, že tam je?
- Mám se přiznat, když se vyšetřují nalezené vajíčky na záchodcích, že je jeden po mně?
- Mám pocit, že kamarád bere drogy. Mám strach o jeho zdraví. Mám to někomu říct?
- Mám vzt svůj rozbitý počítač do sběrného dvora?
- Mám vyhazovat použité baterie do běžného kontejneru?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Každému k tomu dáme kartičky s nápisy: ANO NE NEVÍM

Jejich úkolem nyní je, aby kartičky se situacemi rozdělili do skupin, podle toho, jak by reagovali.

Nejdůležitější jsou v tuto chvíli situace, které žáci přiřadili k odpovědi NEVÍM. Ptáme se, proč pro ně byla odpověď složitá, a vedeme diskuzi.

Na závěr aktivity žákům vysvětlíme, že Eticky náročná situace je především dilema, kdy se často rozhodování odehrává mezi dvěma řešeními: jedno má pro osobu okamžitý zisk a je snadné a druhé odpovídá osobním hodnotám a přesvědčení, ale je namáhavé. Zvažujeme-li tedy více pohledů na situaci, jeví se nám z každého z nich něco jiného jako výhodné či správné.

Žákům rozdáme pracovní listy, aby je individuálně vypracovali a nakonec s žáky vedeme diskuzi o jejich odpovědích z pracovního listu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.1 Pracovní list – Eticky náročné situace

Odpověz na otázky nebo vyplň úkoly:

1. Co jsou ETICKY NÁROČNÉ SITUACE?

2. Vymysli další ETICKY NÁROČNOU SITUACI a popiš ji.

3. Která ze situací z předešlé aktivity pro tebe byla nejproblematictější na rozhodování a proč?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.2 Řešení konfliktu neagresivním způsobem

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: Rozvoj kreativního hledání řešení, rozvoj asertivního chování a kritického myšlení v konfliktních situacích

Použité metody: diskuze, dramatizace

Pomůcky: pracovní listy

Průběh lekce:

Tématem dnešní hodiny je KONFLIKT. Víte, co to je? Kdy jste naposledy nějaký konflikt zažili? Proč se to stalo? Jak jsi reagoval? Když se lidé perou kvůli nějakému konfliktu, je to správné? Jak by se konflikt měl ideálně řešit?

Vedeme diskuzi na toto téma, dále operujeme především podle zkušeností žáků. Nejčastěji dochází ke konfliktu, když je někdo našťvaný kvůli něčemu jinému. Je lepší tohoto člověka uklidnit, než se s ním dál hádat.

Když je někdo našťvaný, jak vypadá? Každý ukáže našťvaný pohled. Co takový člověk cítí? Může uvažovat racionálně? Necháme proběhnout diskuzi.

Je správné jít s takovouto náladou za někým dalším? Co by tě v takové chvíli dokázalo uklidnit? Zkus si představit semafor. Když jsi hodně našťvaný, tak se zadrž, protože se právě rozsvítí červená a říká ti: „ZASTAV SE!“ – uklidni se a zapřemýšlej nad tím. Pak se ti rozsvítí oranžová a říká ti: „PŘIPRAV SE!“ – zvaž situaci, promysli její závažnost. Dá se zvládnout? Jak? Může ti někdo pomoci? A nakonec se rozsvítí zelená: „JEĎ!“ – pokud máš promyšlenou taktiku, v klidu jednej. Situaci zvládneš, máš na to.

Nyní je čas na vyzkoušení nějaké situace, kterou žáci na začátku uvedli jako kritickou nebo jako jejich poslední konflikt. Je třeba si takové situace vyzkoušet, aby žáci věděli, že taktika semaforu funguje i při řešení konfliktů v běžném životě.

Na závěr žáci vyplní pracovní listy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.2 Pracovní list – Řešení konfliktu neagresivním způsobem

Odpověz na otázky:

1. Jak se ti dařilo při zkoušení taktiky semaforu?

2. Využiješ ji i v běžném životě? Je to pro tebe reálné?

3. Co znamená, když se ti ukáže červená?

4. Co znamená, když se ti ukáže oranžová?

5. Co znamená, když se ti ukáže zelená?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.3 Můj život minulý, přítomný a budoucí

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: zamyšlení se nad svojí identitou, perspektiva do budoucna, ujasnění svých osobních cílů

Použité metody: kresba, samostatná práce, diskuze

Pomůcky: papíry, pastelky, pracovní listy

Průběh lekce:

Rozdáme žákům papíry. Každý žák papír ohne na půl a ještě na půl tak, aby vznikly čtyři stejně velké části. Ohyby obtáhneme tužkou nebo pastelkou.

Zeptáme se žáků, kolik let jim bylo před pěti lety, jak vypadali, jestli se změnili, jaké měli zájmy apod. Podporujeme žáky dalšími otázkami, aby si vzpomněli, jací byli.

Do prvního obdélníku napíšeme nadpis: **Můj život před pěti lety** a vyzveme žáky, aby nakreslili sami sebe před pěti lety a k tomu přikreslili své zájmy nebo to, co pro ně bylo důležité.

Do dalšího obdélníku napíšeme nadpis: **Můj život nyní** a vyzveme žáky, aby nakreslili sami sebe právě teď i se svými zájmy. Dále se vyptáváme, zda se jejich koníčky nějak změnilly a jak.

Do třetího okna napíšeme nadpis: **Můj život za deset let**. Vyptáváme se, kolik jim v té době bude let a jak si představují svůj život, jaký by měl být. Dalšími motivačními otázkami jim pomáháme lépe se do toho období vcítit.

Do posledního okna napíšeme nadpis: **Náš svět za sto let**. Hovoříme o tom, co by bylo možné, aby se zde za sto let objevilo. Technologie jde dopředu velmi rychle. A žáci nakreslí, jak si představují tento svět v daleké budoucnosti.

Nakonec žáci vyplní pracovní listy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.3 Pracovní list – Můj život minulý, přítomný a budoucí

Odpověz na otázky:

1. Co se vám kreslilo nejlépe a co nejhůře?

2. Jak se ti vzpomínalo na období před pěti lety?

3. Co musíš udělat pro to, abys získal vše, co si přeješ do budoucna?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.3 Ukázka:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Metodika etické výchovy

Písemný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi, registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

Strana 217 (celkem 333)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7.4 Přání

Třída, časový rozsah, místo: 7. ročník, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj představivosti, formulování svých přání a představ, pohled do budoucnosti, uvědomění si reálných a nereálných plánů a přání

Použité metody: rozhovor, skupinová práce, samostatná práce

Pomůcky: psací potřeby, papír, pracovní listy

Průběh lekce:

Požádáme žáky, aby přemýšleli o svých přáních a snech. Chvilku mluvíme o možných přáních, abychom je podnítli v široké škále možností. Mluvíme o tom, že právě teď je možné všechno. Žáci říkají, cokoliv je napadá.

Každému dáme tři malé papírky. Žáci si musí vybrat pouze tři svá přání. Každé přání napíší na papírek a dvakrát přeloží.

Pak si každý vybere jen jedno z těch tří přání, které si nechá u sebe a ostatní dvě přání dá svému spolužákovi, o kterém si myslí, že by toto přání uvítal.

Žáci se podívají na přání, která teď mají před sebou (tedy mají své schované přání a další, co dostali od spolužáků) a opět si vyberou jen jedno, které si nechají a ostatní rozdají. Toto opakujeme ještě jednou. Dojde tedy ke třem výměnám.

Nakonec si žáci vyberou jedno, které by si přáli nejvíc a ostatní dají na jednu hromadu.

Zeptáme se žáků, jaký je rozdíl mezi hmotným a nehmotným přáním a jaký je rozdíl mezi splnitelným a nesplnitelným přáním.

Vezmeme si jeden papírek po druhém a čteme, jaká přání žáci napsali a třídíme je na skupinku splnitelných a skupinku nesplnitelných přání. Pokaždé se ptáme žáků, kam asi toto přání patří a proč. Za jakých okolností by bylo splnitelné. Ptáme se přitom, zda je přání hmotné či nehmotné.

Přání, která si žáci nechali u sebe, mohou a nemusí přečíst nahlas.

Poznámky: Je dobré, aby učitel psal přání také a případně ho dal nějakému žákovi, který nedostal žádné nebo málo přání od spolužáků.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.4 Pracovní list – Přání

Odpověz na otázky:

1. Když jsi vymýšlel jednotlivá přání, věděl jsi hned, jaká napíšeš?

2. Komu jsi předal svá přání? Proč?

3. Proč sis nechal nakonec právě to přání, které ti zůstalo?

4. Překvapilo tě tuto hodinu něco? Co to bylo?

5. Je někdo, kdo s tebou nechodí do třídy a chtěl by jsi dát také takovéto přání?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.5 Konflikt mezi přáteli

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj verbální i neverbální komunikace, rozvoj vztahů se spolužáky, řešení konfliktů, schopnost argumentace, empatie

Použité metody: improvizace, diskuze

Pomůcky: židle, pracovní list

Průběh lekce:

Žáky rozdělíme do dvojic. Vyšší ze dvojice bude **A**, a nižší bude **B**. Židle poskládáme každé dvojici vedle sebe a řekneme, že jsou to školní lavice, kde **A** a **B** jsou nejlepší kamarádi, kteří sedí vedle sebe. Jednoho dne společně rozbili okno ve třídě. **A** je na **B** našťvaný, protože se **B** nepřiznal a nechal všechnu vinu na **A**. Okno se bude muset zaplatit a **B** se bál, že by z toho měl doma problémy, protože nemají moc peněz.

Improvizace začíná ve chvíli, kdy **A** se vrací z ředitelny, kde byl právě kvůli rozbitému oknu, a všichni si myslí, že to provedl sám. Je opravdu našťvaný.

Necháme proběhnout improvizace, klidně všechny dvojice najednou a pak se zeptáme, jak to dopadlo. Jestli se konflikt vyřešil. Pokud ano, tak jakým způsobem a jestli je to tak v pořádku. Pokud ne, tak proč. Zeptáme se, jestli by to šlo i jinak a zkusíme to znovu opět od stejného momentu. Opět si o příběhu popovídáme a případně vyzkoušíme další a další možnosti.

Nakonec necháme dvojici **A** a **B**, aby se usmířili.

Pokud zbude čas, můžeme vyměnit **A** a **B** v té samé dvojici, případně prostřídat dvojice.

Na závěr necháme žáky vyplnit individuálně pracovní listy a pak vedeme diskuzi o jejich odpovědích.

7.5 Pracovní list – Konflikt mezi přáteli

Odpověz na otázky:

1. Jak ses cítil, když jsi byl ten, který zradil svého nejlepšího kamaráda?

2. Jak ses cítil, když jsi byl ten, který byl zrazen svým nejlepším kamarádem?

3. Jak jste situaci řešili?

4. Mohla by se taková situace stát i v reálném životě?

5. Jak bys ji řešil ty v reálném životě?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.6 Smutek a pomoc

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj empatie, pomoc bližnímu, rozvoj kritického myšlení, rozvoj verbální i neverbální komunikace, vyjádření zájmu o druhého

Použité metody: diskuze, improvizace

Pomůcky: kartičky se situacemi, pracovní listy

Průběh lekce:

Sedneme si s žáky do kruhu a každý řekne, jakou má dnes náladu a proč. Každý se zamyslí nad tím, kdy byl naposledy smutný a z jakého důvodu. Pak každý udělá smutnou pózu (mimika, způsob sezení...). Povídáme si o tom, jaké to je, když je někdo smutný a jaké pro to mohou být důvody. A když je někdo smutný, chtěl by asi být sám, ale ne vždy je to možné. Co většinou dělají přátelé a rodina, když vidí svého blízkého smutného? Co bychom měli v takovém případě dělat?

Pak vybereme dva dobrovolníky, aby šli zahrát krátkou improvizaci. Jen jeden ve dvojici dostane instrukci o tom, co je to za situaci. Druhý se to od něj musí dozvědět a snažit se mu pomoci. Po ukončení scénky se zeptáme žáka, který hrál smutného, jestli by jej takové chování uklidnilo, zda to bylo v pořádku. Pokud odpoví, že ne, hrajeme scénku znovu. Můžeme zvolit i jiného spoluhráče. Pak si o situacích povídáme. Stalo se vám někdy něco podobného? Měli jste při ruce někoho blízkého, kdo by vám pomohl? Jaké to bylo?

Témata scének:

- Bolí mě zub
- Pohádal jsem se s kamarádem
- Umřel mi pes
- Vážně mi onemocněl dědeček
- Ztratil jsem nový mobil
- Nemůžu jet na školní výlet
-

Nakonec žáky poprosíme o vyplnění pracovních listů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.6 Pracovní list – Smutek a pomoc

Odpověz na otázky:

1. Co budeš příště dělat, až uvidíš někoho blízkého se smutnou náladou?

2. Co budeš příště dělat, až budeš mít smutnou náladu?

3. Jak se ti hrálo smutného? Jaké byly tvoje pocity?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.7 Vztahy ve třídě

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj empatie, zamyšlení se nad situací ve své třídě, rozvoj vztahů v kolektivu, rozvoj verbální komunikace

Použité metody: diskuze, kroužkování na tabuli

Pomůcky: tabule a křídly, pracovní listy

Průběh lekce:

Na začátku hodiny žáky zaktivizujeme hrou Asociace. Dáme do oběhu první slovo (např. strom). První žák po pravici řekne slovo, které ho napadne jako první, naprosto bez přemýšlení. Další žák reaguje jen na předchozí slovo, ostatní slova předtím nevnímá. Když objedeme třeba 6 kol, je čas vracet se zpátky. Tedy, aby si každý zkusil vzpomenout, co řekl, když na něj spolužák vlevo reagoval nějakým slovem. Jdeme tedy pozpátku a každý si musí vzpomenout sám. Nebo mu ostatní mohou trochu pomoci.

Pak se zeptáme, jak funguje jejich třída. Jak se tam cítí, co na své třídě oceňují apod. Na tabuli napíšeme hesla:

- Pomlouvání
- Fandění si
- Žalování
- Šikana
- Pomoc slabšímu
- Povyšování se
- Uzavřené skupinky
- Společné hry
- Výsměch pomalému

Čteme každé heslo zvlášť a čekáme, co nám o tomto tématu žáci povědí. Co to asi znamená a jak to asi vypadá. Pak chodí žáci postupně k tabuli a pozitivní hesla kroužkují modře a negativní škrtají. Zeptáme se žáků, co by o své třídě řekli nyní. Co z hesel se u nich vyskytuje a co ne.

Nakonec si vysvětlíme, jak je důležité udržovat pozitivní vztahy v kolektivu, protože tam trávíme hodně času.

Žákům rozdáme pracovní listy k vyplnění.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.7 Pracovní list – Vztahy ve třídě

Odpověz na otázky:

1. Dozvěděl ses něco nového o své třídě?

2. Jsi spokojený se situací ve své třídě?

3. Co se ti na vaší třídě líbí? Co tam máš rád?

4. Co se ti na vaší třídě nelíbí? Co tam nemáš rád?

5. Jak by se to ve vaší třídě mohlo změnit? Máš nějaký nápad?

(Uved' konkrétní příklad.)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.8 Přísloví a jejich význam

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj verbální komunikace, rozvoj kreativity, rozvoj empatie, základní lidské hodnoty uznávané ve společnosti

Použité metody: diskuze

Pomůcky: list s příslovími, pracovní listy

Průběh lekce:

Řekneme žákům, že se dnes budeme zabývat tématem Přísloví. Necháme žáky, aby ostatním spolužákům řekli, jaká přísloví znají. Ptáme se, co může znamenat dané přísloví a rčení. A jestli jej můžeme aplikovat na běžný život. V jaké situaci to bude? Zkoušíme dál vymýšlet, v jakých situacích by se mohlo toto přísloví použít. Až žáci vyčerpají svou zásobu přísloví a rčení, nabídneme jim další. Pokud jej budou znát, ptáme se, kde jej slyšeli a v jaké situaci.

Seznam známých přísloví a rčení:

- A v tom je zakopané čertovo kopýtko.
- Bez práce nejsou koláče.
- Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.
- Co je šepem, to je s čertem.
- Co jsi z úst vypustil, ani párem koní nedostaneš zpět.
- Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek.
- Co tě nezabije, to tě posílí.
- Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění.
- Darovanému koni na zuby nekoukej.
- Dobré slovo i železná vrata otvírá.
- Dočkej času jako husa klasu.
- Dvakrát měř, jednou řež.
- Důvěřuj, ale prověřuj.
- Hlad má velké oči.
- Chodí kolem horké kaše.
- Chybami se člověk učí.
- Jak bys nosil dříví do lesa.
- Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.
- Jak si kdo ustele, tak si i lehne.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

- Jeden o koze, druhý o voze.
- Jeden za osmnáct, druhý bez dvou za dvacet.
- Jen blbec se spálí dvakrát o stejná kamna.
- Jez do polosyta, pij do polopita.
- Kam vítr, tam plášť.
- Každý ať si zamete nejprv před svým prahem.
- Kdo dřív přijde, ten dřív mele.
- Kdo chce, hledá způsoby, kdo nechce, hledá důvody.
- Kdo chce psa bít, hůl si vždycky najde.
- Kdo chce s vlky žít, musí s nimi véti.
- Kdo je zvědavý, bude brzo starý.
- Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.
- Kdo lže, ten krade.
- Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí.
- Kdo se bojí, nesmí do lesa.
- Kdo se do něčeho nežene, nic nezkaží.
- Kdo se moc ptá, moc se dozví.
- Kdo seje vítr, sklízí bouři.
- Kdo šetří, má za tři.
- Kdybys desetkrát chtěl, bejka nepodojíš.
- Když dva dělají totéž, není to totéž.
- Když hra je v nejlepším, přestaň!
- Když se dva perou, třetí se směje.
- Když se kácí les, tak lítají třísky.
- Koho chleba jíš, toho píseň zpívej.
- Kolik řečí umíš, tolikrát jsi člověkem.
- Komu není rady, tomu není pomoci.
- Komu se nelení, tomu se zelení.
- Koně můžeš přivést k vodě, ale napít se musí sám.
- Kovářovic kobyly chodí vždycky bosa.
- Kuj železo, dokud je žhavé.
- Láska hory přenáší.
- Lehce nabyl, lehce pozbyl.
- Lež má krátké nohy, daleko nedojde.
- Lidé pro nás stromy sázeli, sázejme my též.
- Líná huba - holé neštěstí.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

- Malé ryby - taky ryby.
- Maže ti med kolem pusy.
- Mezi slepými jednooký králem.
- Mluví stříbro, mlčeti zlato.
- Má klapky na očích.
- Na každou svini se vaří voda.
- Naděje umírá poslední.
- Neházej flintu do žita.
- Nechval dne před večerem.
- Nemusí pršet, stačí, když kape.
- Není růže bez trní.
- Není všechno zlato, co se třpytí.
- Nesuď knihu podle obalu.
- Nevstoupíš dvakrát do téže řeky.
- Na jazyku med, na srdci jed.
- Otvírej oči, nikoli ústa.
- Pečení holubi nelétají do huby.
- Po bitvě je každý generál.
- Pod svícnem bývá největší tma.
- Potrefená husa nejvíc kejhá.
- Práce kvapná málo platná.
- Práce šlechtí člověka.
- Přátelské služby se neúčtují.
- Přijít s křížkem po funuse.
- Ptáka poznáš po peří, vlka po srsti, člověka po řeči.
- Ranní ptáče dál doskáče.
- Ráno moudřejší večera.
- Řekni, jakého máš kamaráda, a já ti řeknu, co jsi zač.
- S poctivostí nejdál dojdeš.
- S chutí do toho a půl je hotovo.
- Sejde z očí, sejde z mysli.
- Snídani sněz sám, o oběd se poděl s přítelem a večeri dej nepříteli.
- Svůj k svému.
- Šaty dělají člověka.
- Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.
- Tichá voda břehy mele.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

- Těžko na cvičišti, lehký na bojišti.
- Trpělivost růže přináší.
- Tudy cesta nevede, přes tohle vlak nejede.
- Uhodil hřebíček na hlavičku.
- V hněvu vyvře, co na srdci vře.
- V nouzi poznáš přítele.
- Vlk se nažral a koza zůstala celá.
- Vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá.
- Všechno zlé je pro něco dobré.
- Všude dobře, doma nejlíp.
- Za dobrotu na žebrotu.
- Zadarmo ani kuře nehrabe.
- Zítra je taky den.
- Zvyk je železná košile.
- Žádná píseň není tak dlouhá, aby jí nebyl konec.
- Žádný učený z nebe nespádl.

Nakonec dáme žákům vyplnit pracovní listy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.8 Pracovní list – Přísloví a jejich význam

Odpověz na otázky:

1. Jaké přísloví jsi znal?

2. Jaké přísloví si pamatuješ z dnešní hodiny?

3. Jaké přísloví tě zaujalo?

4. Co znamená přísloví: Práce kvapná, málo platná?

5. Co znamená přísloví: Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.

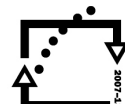
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.9 Rozdíly ve společnosti

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: zamyšlení se nad různými odlišnostmi mezi lidmi, vnímání odlišností jako obohacení, rozvoj verbální komunikace, rozvoj schopnosti diskuze a výměny názorů, rozvoj kritického myšlení

Použité metody: diskuze, samostatná práce

Pomůcky: židle v kroužku, prázdné papíry, pastelky, pracovní listy

Průběh lekce:

Na začátku hodiny se žáků zeptáme, zda si myslí, že jsou všichni lidé stejní. Necháme rozběhnout diskuzi o různých odlišnostech (věk, pohlaví, vlastnosti, tělesné postižení apod.). Zeptáme se na místa, odkud lidé mohou pocházet, tedy kontinenty. Jak vypadají lidé, kteří žijí v Číně, Africe, Austrálii, Itálii, Egyptě, Americe, Brazílii, Mexiku, na Aljašce apod. Ptáme se, jestli je nějaký důvod jiné barvy kůže. V jakých podmínkách asi žijí v určitých zemích. Proč se v arabských zemích ženy zahalují atd. Reagujeme podle toho, co již žáci vědí, necháme je hovořit a diskutovat o jejich zkušenostech z filmů, televize atd. Případně můžeme hovořit o jejich víře.

Popovídáme si o tom, jestli jsou tyto odlišnosti důvodem k rozporům. Zda by měli všichni lidé vypadat stejně a chodit stejně oblečení. Končíme myšlenkou, že odlišnosti jsou běžné a my bychom je měli přijmout a obohatit se jimi.

Rozdáme žákům prázdné papíry a poprosíme je o nakreslení někoho, kdo je na první pohled odlišný (muslimy, tělesně postižené lidi apod.). Řekneme žákům, aby si vymysleli ke svému člověku nějaký příběh, který pak odvypráví ostatním žákům.

Nakonec poprosíme žáky o vyplnění pracovního listu.

Poznámky:

Velmi záleží na zkušenostech žáků. Jde především o výměnu názorů. Musíme tuto diskuzi hlídat a řídit tak, aby se nestala negativní, ale aby směřovala pozitivním směrem. Je lepší mít menší skupinku žáků.

Pokud máme víc času, můžeme žáky na začátku hodiny rozdělit do skupinek, aby vypracovali několik bodů – v čem mohou být lidé odlišní.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.9 Pracovní list – Rozdíly ve společnosti

Opověz na otázky:

1. Co ti dnešní hodina přinesla nového?

2. Mohl bys být odlišný i ty v nějaké komunitě? Ve které?

3. Znáš někoho, kdo je odlišný? Čím?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.10 Rasismus a předsudky

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj empatie, tolerance, vnímání odlišností a jejich pozitiv, soužití ve společnosti

Použité metody: diskuze, improvizace, ulička

Pomůcky: pracovní listy

Průběh lekce:

Řekneme žákům příběh o chlapci, který začal chodit do nové školy. Hned se představil jako Ital, který žije od narození v České Republice. Má italské předky, proto má snědší pleť. Tuto situaci si zahrajeme. Dáme žákům prostor pro improvizaci. Dobrovolník vstoupí do třídy v roli Nového žáka a ostatní žáci improvizují. Pokud mají žáci problém s improvizací, určíme jim, že právě zvoní na přestávku a oni mají za úkol se Nového žáka na něco zeptat, seznámit se. Dáme žákům další informaci - v průběhu školního roku se však spolužáci z našeho příběhu dozví, že chlapec nepochází z Itálie, ale jeho předci pochází z Indie. Chlapec je romského původu. Tuto situaci opět zahrajeme. Improvizace začíná právě v momentu, kdy se žáci dozvěděli pravdu o spolužákově původu. Po zahrání se žáků zeptáme, proč to chlapec z příběhu asi udělal a co si o jeho lži myslí. Vedeme diskuzi o různých zkušenostech žáků s lidmi z odlišných ras a o lžích. Povídáme si o Romech, jejich odlišnostech, jejich pozitivěch. Dále vedeme diskuzi o tom, jak Romové vidí majoritní skupinu. Dáváme žákům maximální prostor pro sdělování svých zkušeností, diskuzi jen řídíme dalšími otázkami.

Ulička – žáci si stoupnou do dvou řad proti sobě, jeden ze žáků (dobrovolník) si vezme nějakou rekvizitu hlavního hrdiny (nabídneme například klobouk, nebo pantofle). Dobrovolník se pomalinku projde touto uličkou v roli hlavního hrdiny a ke každému spolužákovi se otočí čelem. Spolužáci mu předají vzkaz, vyjádří jej gestem či slovy. Tato technika bývá velmi emotivní. Poté necháme dobrovolníka, aby si sundal rekvizitu a tím se sebe sňal váhu hlavního hrdiny. Pokud má někdo jiný zájem, může se Ulička opakovat. Nakonec žáky poprosíme o vyplnění pracovních listů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.10 Pracovní list – Rasismus a předsudky

Odpověz na otázky:

1. Co ses při dnešní hodině dozvěděl nového?

2. Co je to rasismus?

3. Máš stále stejné názory na situaci menšin v ČR jako před dnešní hodinou?

4. Co tě překvapilo nejvíc?

5. Co si myslíš o rasismu?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.11 Stereotypy

Třída, časový rozsah, místo: 7. Třída, 1 – 2 vyučovací hodiny, třída bez židlí (tělocvična)

Cíle: rozvoj kritického myšlení, zamyšlení se nad společenskými rolemi a stereotypy ve společnosti, vnímání vlastního těla, zkvalitnění vztahů ve skupině

Použité metody: prvky dramatické výchovy – živý obraz, práce v kruhu, hra

Pomůcky: kartičky s cedulkami, spínací špendlíky, větší prostor, pracovní listy

Průběh lekce:

Všichni si stoupnou do kruhu. Učitel udělá pohyb a zvuk, po kruhu každý opakuje i gesto i zvuk s co největší podobností. Pak vymýšlí pohyb a zvuk další v kruhu a všichni ho postupně opakují, až se všichni vystřídají.

Stereotypy

Stále v kruhu se všichni otočí zády do středu se zavřenýma očima. Učitel řekne nějaké slovo a ostatní ho ztvární v živém obrazu, tedy bez pohybu jen postavením těla a mimikou. Když jsou všichni v postoji, tak se mohou rozhlédnout po ostatních, aby se podívali, jak se dá slovo ztvárnit i jinými způsoby. Pak se otočí opět zády a čekají na další slovo. Mohou chvíli přemýšlet a až když jsou si jistí, že ví, jak slovo předvést, otočí se a postaví se. Slova volíme tak, abychom v žácích vyvolali stereotypní ale i odlišné pohledy na situaci. Jde především o typické zobrazení postav. Např. prodavač/ka, popelář, lékař, policista, ředitel, učitel, bezdomovec, muž, žena.

Vždy řekneme, aby si představili jednu větu, kterou by chtěli právě v dané pozici říct. Učitel si vybere jen dva nebo tři žáky, kterým sáhne na rameno, to znamená, že mají svou větu říct nahlas. Na konci jsme předváděli typického muže a ženu (žena bývá vyobrazována jako ta, která se stará o děti, vaří a uklízí nebo ta, která se o sebe hodně stará a chce za každou cenu vypadat hezky, řeší, jak vypadá a kolik váží, muž bývá symbolem síly, nebo ten, co sedí u televize a pije pivo). Rozdělíme žáky na polovinu. Jedna polovina má za úkol vytvořit živý obraz ideálního muže a druhá ideální ženy. Všichni ve skupině tvoří ideálního jednoho muže či jednu ideální ženu. Každý má opět jednu větu a postupně ji každý řekne nahlas.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Stereotypní postoje ve společnosti

Každý dostane na záda cedulku s nápisem role ve společnosti např.: prezident, matka, učitel, alkoholik, policista, Bůh apod. Nikdo neví, jakou postavu má na zádech, ale vidí, co mají ostatní. Všichni chodí po prostoru a chovají se k lidem, které potkává podle toho, jakou má roli. Např. prezidenta si všichni váží, alkoholika se spíše bojí. Každá role je ve společnosti vnímána odlišně. Nikdo ale nesmí nikomu prozradit, čím ten druhý je. Každý má za úkol přemýšlet nad svou rolí podle chování ostatních, čím asi je.

Po chvíli se utvoří řada, každý si stoupne tam, kde si myslí, že je jeho role ve společnosti podle své důležitosti. Na jedné straně je nevyšší moc, na druhé straně je nejnižší, tedy až opovrhování. Stále nikdo neví, kdo skutečně je. Pak se žáci domluví společně na tom, jak by to skutečně mělo být v ideální společnosti, a řadu můžou pozměnit. Nikdo stále nesmí vyslovit žádnou postavu. Nakonec, když už máme ideální řadu, tak se můžou žáci podívat na své role. Necháme žáky, aby si popovídali o svých dojmech.

Studna emocí

Stoupneme si opět do kruhu, teď už každý ve své kůži a řekneme žákům, že máme uprostřed studnu emocí, kam můžeme odhodit všechny své špatné pocity. Učitel začne a odhodí například smutek, všichni udělají totéž. Každý jej jakoby z těla vytáhne a hodí do studny. I žáci mají možnost odhodit nějakou z negativních emocí. Pokračuje se po kruhu. Pak učitel jakoby studnu začaruje a je z ní studna pozitivních emocí. Opět učitel začne a vytáhne si nějakou příjemnou emoci, například radost a jakoby se do ní obleče, přijme ji. Žáci každý posvém opět vstřebávají pozitivní emoce a opět každý po kruhu si nějakou pozitivní emoci vezme.

Nakonec žáky poprosíme o vyplnění pracovních listů.

Poznámky: Tato hodina by měla být delší než jedna vyučovací hodina. Učitel by měl počítat s časem na konci hodiny, aby se žáci měli čas vzpamatovat po aktivitách. Tyto aktivity mohou být pro některé žáky velmi náročné a možná i nepříjemné, proto je důležité nevynechat Studnu emocí, ta by měla žáky dostatečně uklidnit. Pokud se stane, že některý ze žáků neudrží své emoce a například se rozpláče, je dobré situace neřešit před ostatními žáky větami např: To bude dobré... apod. Ale soucítit s nimi např: Také se mi zdá smutné, že je situace taková... Poté řešit problém individuálně. Když někdo bude mít velký problém aktivitu dokončit, měl by si jít sednout a dál situaci sledovat.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.11 Pracovní list – Stereotypy

Odpověz na otázky:

1. Jaké máš stereotypní role, byly odlišné od ostatních nebo stejné?
2. Která ze stereotypních rolí ti dělala nejvíce problém?
3. Rozuměli jste si ve skupině Ideálního muže/ Ideální ženy?
4. Co jsi měl za společenskou roli na zádech?
5. Jak ti bylo? Jak se k tobě ostatní chovali?
6. Trefil ses v řadě na své místo nebo tě ostatní museli přeradit?
7. Jakou negativní emoci jsi hodil do studny nejraději?
8. Jakou pozitivní emoci sis s chutí bral?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.12 Rozbité šálky

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj empatie, nadhled nad krizovou situací, pohled na situaci z různých pozic, rozvoj verbální i neverbální komunikace, rozvoj fantazie, rozvoj kreativního řešení problémů

Použité metody: židle já, horká židle, diskuze

Pomůcky: židle

Průběh lekce:

Řekneme žákům, že dnes se budeme zabývat dvěma příběhy, ale postupně. Nejprve přečteme žákům první příběh a snažíme se, aby je příběh vtáhl.

Malý chlapec, který se jmenoval John, si hrál ve svém pokoji. Matka ho zavolala k obědu a John šel do jídelny. Za dveřmi však byla postavena židle a na ní podnos s patnácti šálky. John nemohl vědět, že toto vše je za dveřmi položeno. Vešel do místnosti a dveřmi zavadil o podnos a všech patnáct šálků se rozbilo.

Zeptáme se žáků, o čem příběh byl, kdo tam vystupoval a jak se asi chlapec cítil.

Židle já (John) – dáme před žáky židli, zatočíme s ní dokola a řekneme, že to je kouzelná židle. Kdo si na ni sedne, přemění se na Johna a může nám o sobě něco říct. Každé podání může být jiné. Pokaždé, když si tam někdo sedne, může být úplně jiným Johnem. Chlapcovo svědectví vždy začíná stejnou větou: „Já jsem John a...“

Necháme žáky, aby se podle libosti vystříдали. Mohou jít i několikrát, dokud téma nevyčerpáme.

Židle já (Johnova matka) - Židli potom opět zatočíme a řekneme, že jsme ji právě začarovali a na tuto židli si nyní chodí sednout Johnova matka. Její svědectví vždy začíná větou: „Já jsem Johnova máma a...“

Necháme, aby se zde vystříдалo jen několik žáků, a židli znovu začarujeme.

Horká židle – na tuto židli si nyní může sednout Johnova matka, ale teď se jí můžeme i ptát. Kdokoli může podat otázku a Johnova matka na ni bude reagovat. V případě nutnosti můžeme i my předvést nějaký typ matky v podobné situaci a ukázat tak dětem různé možnosti.

Zeptáme se žáků, co jsme se dozvěděli a co si o příběhu myslí teď.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Pak žákům předložíme další příběh.

Malý chlapec, který se jmenoval Henry, se jednoho dne, když jeho maminka nebyla doma, pokusil sundat sklenici džemu, která byla v příborníku. Vylezl na židli a natahoval se pro sklenici. Sklenice s džemem byla ale příliš vysoko a Henrymu se nepodařilo na ni dosáhnout. Při tom, jak se pro ni natahoval, zavadil o šálek a ten upadl na zem a rozbil se.

Zeptáme se, co se v příběhu stalo.

Židle já (Henry) – začarujeme židli. Kdo si na ni sedne, začne větou „Já jsem Henry a...“

Židle já (Henryho matka) – svědectví začíná větou „Já jsem Henryho matka a...“.

Horkou židli již můžeme vynechat. Povídáme si o tom, co jsme se dozvěděli a jaký je hlavní rozdíl mezi těmito příběhy.

Poznámky:

Snažíme se žákům ukázat variabilitu lidských osobností a jejich životů. Můžeme zde potkat několik různých charakterů u jedné postavy. Např. Johnova matka může být matka, která nemá na svého syna čas a vůbec ji nezajímá. Když něco rozbije, hned si myslí, že ji to John dělá schválně, tak jej musí náležitě potrestat. Nebo to může být matka, která syna netrestá nikdy a on si doma dělá, co chce. Ohledně šálků zde může jít o obyčejné šálky, nebo o šálky, které jsou dědictvím již po několik generací. Je zde velmi široká škála možností rodinných vztahů a okolností dané situace.

Musíme si hlídat čas. Kdyby se žáci hodnotně a zaujatě věnovali především prvnímu příběhu, druhý můžeme vynechat.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.12 Pracovní list – Rozbité šálky

Odpověz na otázky:

1. Který příběh byl podle tebe horší?

2. Stalo se ti někdy, že jsi rozbil něco drahého nebo důležitého? Jak se situace vyvíjela?

3. Co bys vzkázal chlapci z prvního příběhu - Johnovi?

4. Co bys vzkázal chlapci z druhého příběhu - Henrymu?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.13 Objevení nového kontinentu I.

Třída, časový rozsah, místo: 7. Třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj verbální komunikace, formulování myšlenek, argumentace, projevení vlastního názoru, asertivní řešení konfliktů, uvědomění si důležitosti některých povolání, uvědomění si důležitosti jedince ve společnosti, rozvoj fantazie

Použité metody: samostatná práce, diskuze

Pomůcky: mapa světa, papíry, psací potřeby, pracovní listy

Průběh lekce:

Ukážeme žákům mapu světa a pojmenujeme známé kontinenty. Pak jim řekneme, že byl objeven nový kontinent a právě oni byli vybráni jako tým, který bude prozkoumávat tento kontinent. Zdůrazníme, že je tam možné naprosto všechno. Civilizace se mohla a nemusela vyvíjet stejně jako ta naše, rostliny a zvířata mohou být naprosto odlišná. Žáci budou dostatečně motivováni.

Na tabuli nakreslíme balón a řekneme, že kolem kontinentu je nějaké rušení a jediný možný dopravní prostředek je balón.

Na druhou stranu tabule napíšeme tyto profese: biolog, geolog, kartograf, lékař, fotograf, novinář, cestovatel (podle počtu žáků). Žáci si vyberou každý nějaké povolání, které bude na průzkumné misi vykonávat. Každý teď bude psát na papír své povolání, co přesně tam bude dělat a proč je na misi tak důležitý a prospěšný.

Žákům řekneme, že balón má omezenou kapacitu a bohužel jeden z nich jet nemůže. Dáme žákům prostor pro obhájení své pozice na misi a dále necháme probíhat diskuzi o tom, kdo by mohl být postradatelný. Žáci budou argumentovat.

Když budou mít žáci problém se dohodnout, dáme jim časové omezení např. 5 minut do odjezdu balónu, jinak nastoupí záložní tým.

Nakonec žákům sdělíme informaci, že byl najat odborník na balóny, který zvětšil kapacitu balónu. Jedou tedy všichni.

Žáky poprosíme o vyplnění pracovních listů. V případě, že máme ještě čas, můžeme si se žáky popovídat o tom, jaké byly jejich odpovědi v pracovních listech.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.13 Pracovní list – Objevení nového kontinentu

Odpověz na otázky:

1. Co tě bavilo nejvíc?

2. Dělal ti nějaký úkol problém? Jaký a proč?

3. Co sis myslel, když někdo řekl, že tvoje povolání je na misi postradatelné?

4. Co sis myslel, když jsi musel někomu jinému říct, že se na misi bez něj obejdete?

5. Byl bys ochotný zřici se účasti pro dobro mise?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

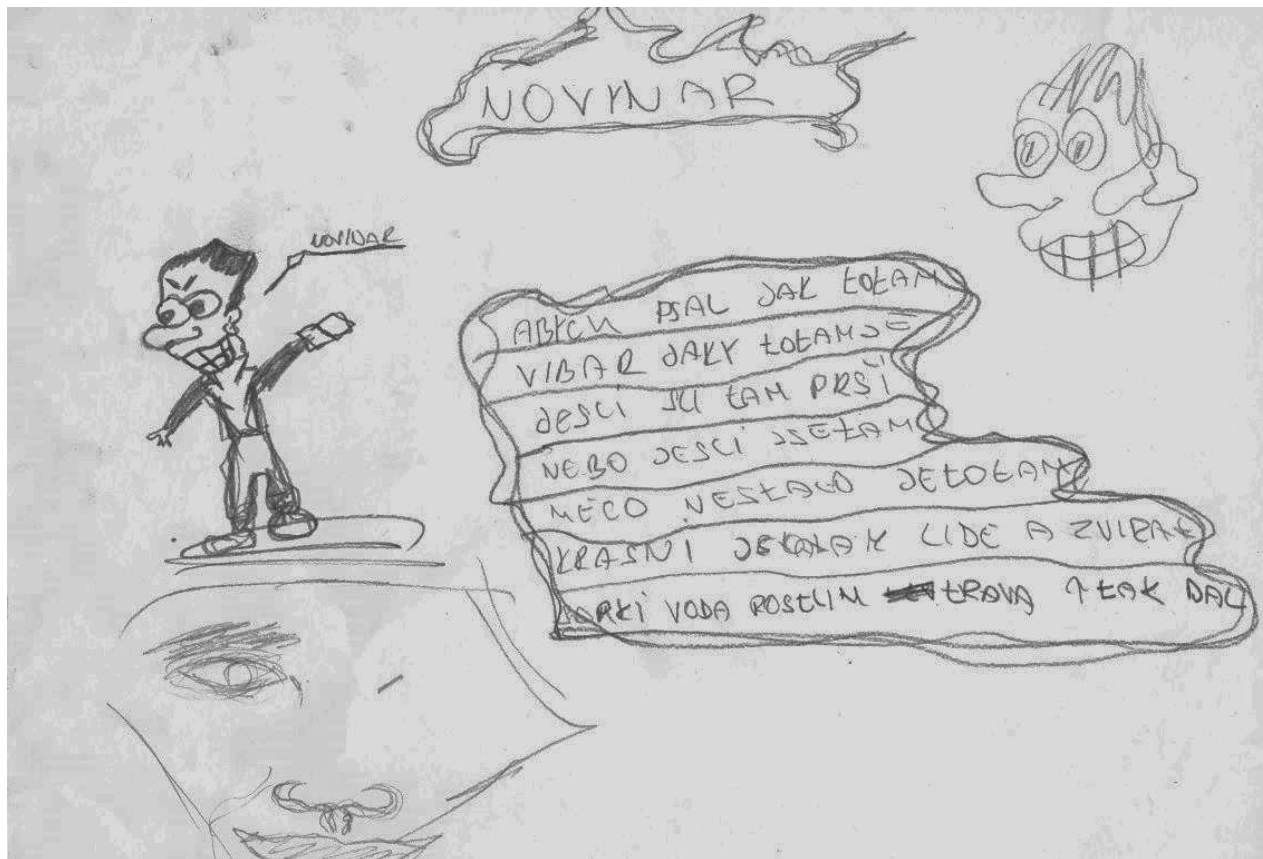

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.13 Ukázka:

7.14 Objevení nového kontinentu II.

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj verbální komunikace, fantazie, uvědomění si odlišností nejen mezi lidmi, rozvoj tolerance

Použité metody: samostatná práce, kresba, diskuze

Pomůcky: papíry, tužky a pastelky, pracovní listy

Průběh lekce:

Zopakujeme si, co jsme dělali v minulé hodině – Objevení nového kontinentu. Opět si řekneme, že na novém kontinentu je možné úplně všechno a ptáme se, jak to tam asi vypadá. Řekneme žákům, že jsou na misi, kde prozkoumávají život na tomto území nově objeveného kontinentu. Každý z nich objevil nové zvíře a má možnost jej jako první popsat, nakreslit (fotografie) a vymyslet i jméno. Potom ostatním žákům svůj objev popíše a ukáží obraz. Každý ze žáků se může na cokoli zeptat.

Např: Čím se toto zvíře živí? Žije na souši nebo ve vodě? Jak přesně je veliké?

Poté si povídáme o odlišnostech mezi našimi nově objevenými zvířaty. Jejich klady a zápory, a k čemu jsou dobré. Zjistíme, že i negativní vlastnosti bývají užitečné. Převedeme řeč na lidi kolem nás, jací jsou, jak se nám jeví apod. Směřujeme diskusi k tomu, že na každém kolem nás můžeme najít něco dobrého.

Žákům rozdáme pracovní listy a poprosíme je o vyplnění.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.14 Pracovní list – Objevení nového kontinentu II.

Odpověz na otázky:

1. Vymýšlel/a jsi své zvíře dlouho? Bylo to těžké nebo jednoduché?

2. Bavilo tě vymýšlet nové zvíře?

3. Jaké zvíře se ti nejvíc líbilo a proč?

4. Našel/šla jsi nějakou podobnost těchto zvířat s lidmi kolem sebe? Jakou?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

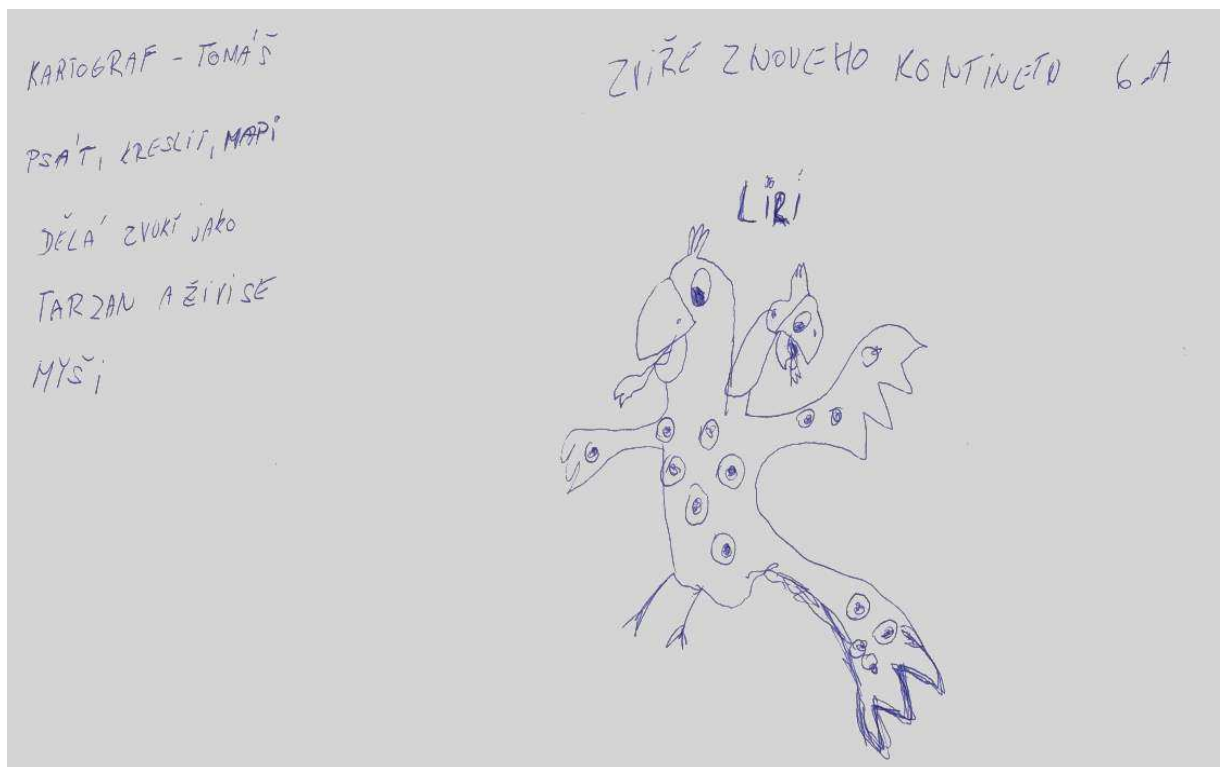

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.14 Ukázka:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7.15 Romské tradice o Velikonocích

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj verbální i neverbální komunikace, hodnota tradic

Použité metody: dramatizace, diskuze, vyhledávání na internetu

Pomůcky: PC, pracovní listy

Průběh lekce:

S žáky nejprve prokonzultujeme dané období - Jaro. Ptáme se žáků, jestli období Velikonoc prožívají stejně jako v dětství, jak v romských rodinách probíhají Velikonoce a jaké mají tradice. Vždy, když někdo nějakou tradici popíše, zdramatizujeme ji. Udáváme rozdíly mezi křesťanskými a pohanskými tradicemi. Vysvětlujeme si původ daných tradic. Žáci hledají další tradice, či jejich původ na internetu. Vždy diskutujeme o tom, proč se takovéto tradice dodržují, jaký mají smysl.

Nakonec žáky poprosíme o vyplnění pracovních listů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.15 Pracovní list – Romské tradice o Velikonocích

Odpověz na otázky:

1. Vzpomněl sis na všechny tradice hned?

2. Znáš všechny tradice, o kterých jsme mluvili?

3. Překvapilo tě něco? Co?

4. Jaký smysl mají tradice?

5. Kterou Velikonoční tradici bys chtěl zavést u vás doma?

6. Jaká tradice se ti líbí nejvíc?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.16 Příběhy s hrdinou

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj verbální komunikace, shrnutí myšlenek, pozitivní orientace, rozvoj fantazie

Použité metody: samostatná práce, skupinová práce, kresba

Pomůcky: papíry, tužky, pastelky

Průběh lekce:

Rozdáme žákům papíry. Každý žák si svůj papír rozdělí na šest částí. Nejprve papír rozdělí podélně na polovinu. Potom příčně na další tři části. Podle ohybů papír roztrhá na 6 stejně velkých částí.

Pak se žáků zeptáme, co si představí pod pojmem **Hrdina**. Chvíli se bavíme na toto téma, až dojdeme k tomu, že hrdina může být kdokoliv. V každém příběhu je nějaký hrdina a nazývá se tak, protože má hlavní roli.

Na první papírek do rohu napíšeme číslo **1** a k tomu nadpis **HRDINA**, pak si žáci nějakého vymyslí a nakreslí na kartičku. Může to být kdokoliv, reálné i nereálné postavy.

Druhý papírek nadepíšeme číslem **2** a nadpisem **O ČEM SNÍ**. Žáci na druhou kartičku nakreslí, čeho by chtěl jejich hlavní hrdina dosáhnout. Co je jeho cílem. Kreslí konečný výsledek hrdinova úsilí.

Třetí kartička ponese číslo **3** a název **JAK BY TOHO MOHL DOSÁHNOUT**. Požádáme žáky, aby nakreslili, kdo nebo co by mohlo jejich hrdinovi pomoci k dosažení cíle. Co by potřebovali.

Čtvrtý papírek s číslem **4** bude mít nadpis **JAK VIDÍ BUDOUCNOST**. Tedy, jak jejich hlavní hrdina vidí budoucnost ohledně svých cílů. Jestli bude úspěšný či ne. Jak vše pravděpodobně dopadne.

Na páté kartičce bude číslo **5** a nadpis **CO HO OHROŽUJE**. Žáci nakreslí, co by mohlo vejt do cesty hrdinovi, aby nedosáhl svého cíle. Na co si musí dát pozor.

Šestý papírek bude s číslem **6** a nadpisem **CO MU POMÁHÁ**. Žáci budou kreslit, co by jejich hlavnímu hrdinovi mohlo pomoci.

Každý vypráví svůj příběh. Potom ve dvojicích vymyslí příběh ze svých 12 kartiček, ale musí dodržet původní pořadí. Tedy kartička s číslem 1 musí být na prvním místě. Jejich společný

Metodika etické výchovy

Písemný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi, registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

Strana 250 (celkem 333)

příběh bude mít opět celkem 6 kartiček a kartičky od stejného autora mohou být maximálně dvě vedle sebe.

Pak žáky rozdělíme do skupinek po 3 až 4 a necháme, aby žáci vymysleli další společný příběh, který si pak zahrají. Každý ve skupince musí mít aspoň jednu svou kartičku v příběhu.

Nakonec žáky požádáme o vyplnění pracovního listu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7.16 Pracovní list – Příběhy s hrdinou

Odpověz na otázky:

1. Kdo byl hlavní hrdina tvého příběhu?

2. Byl jeho sen reálný?

3. Dopadlo to nakonec s tvým hlavním hrdinou dobře?

4. Jaký je tvůj sen?

5. Co ti brání v uskutečnění tvého snu?

6. Co by ti mohlo pomoci v uskutečnění tvých cílů?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.17 Příběh o Popelce I.

Třída, časový rozsah, místo: 7. Třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: Rozvoj kritického myšlení, rozvoj verbální i neverbální komunikace, rozvoj fantazie a kreativity, zamyšlení se nad citlivými rodinnými situacemi

Použité metody: diskuze, hra v roli, brainstorming, živý obraz

Pomůcky: tabule, křída, pracovní listy

Průběh lekce:

Zeptáme se žáků, jaké znají pohádky. Jestli znají i pohádku o Popelce, necháme je chvíli povídat o pohádce a pak jim přečteme první část.

Popelka - pohádka o Popelce

Byl jednou jeden zámožný sedlák a tomu onemocněla žena a krátce na to zemřela. Zůstal tedy na statku sám se svou dcerkou, která byla po mamince hodná a pracovitá.

Po nějakém čase se otec znovu oženil. Jeho druhá žena přivedla do domu své dvě dcery. Byly hezké, ale tuze marnivé, se srdcem z kamene. Pro ubohou dívku začaly těžké časy.

Nevlastní sestry jí sebraly všechny krásné šaty, daly jí starou šedivou zástěru a strčily ji do kuchyně.

Dívka musela tvrdě pracovat od rána až do pozdního večera, vstávat před svítáním, vodu nosit, o oheň v kuchyni se starat, vařit, mýt nádobí, uklízet a vykonávat všechny těžké domácí práce. Obě sestry jí zatím ztrpčovaly život, a prováděly různé naschvály.

Večer pak zemdlelá únavou, klesla před krbem, do popela. Byla proto celá ukoptěná a špinavá a začali jí všichni říkat Popelka.

První část příběhu si žáci zahrají. Zeptáme se žáků, jaké pocity asi Popelka nyní má. Necháme žákům čas pro diskuzi. Zeptáme se žáka, který Popelku hrál, jak se cítil, když byl Popelka. Kdy se příběh asi odehrává? Co se vlastně v příběhu stalo. Jaká situace je nyní v rodině. Jsou si všichni v rodině rovni? Umíte si představit situaci i v našem reálném světě? A přečteme žákům další část.

Jednou se otec chystal na trh a ptal se nevlastních dcer, co by chtěly, aby jim přivezl.

"Jemné hedvábí na šaty!" řekla jedna.

"Drahý šperk!" řekla druhá.

A co ty, moje milá Popelko, co ty bys chtěla? Zeptal se tatínek své dcery.

"Budu ráda, když mi přivezete, co vám cestou o klobouk zavadí, otče." odpověděla Popelka.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Sedlák ve městě nakoupil nevlastním dcerám to nejjemnější hedvábí, perly a drahokamy. Na cestě zpět ke statku projížděl na koni kolem řady stromů a tu mu do klobouku tůkla lísková větev a zaklínila se v něm.

Jakmile přijel domů, slétly se k němu obě nevlastní dcery a hned se vrhaly k drahým darům. Začaly si vše zkoušet a před zrcadly se nakrucovat. Otec sáhl za klobouk, vytáhl lískovou větvičku a podal ji Popelce. Na větvičce byly tři lískové oříšky. Děvče si ji odneslo do své malé komůrky na půdě, kde mohlo přes noc hlavu složit.

Opět si část příběhu zahrajeme, ale role vyměníme, aby žáci hráli pokaždé někoho jiného. Opět se žáků ptáme, co se v příběhu odehrálo a jak se cítí. Jestli je možné, aby se tato situace stala i v běžném životě. Chceme, aby žáci vymysleli nějaké případy s podobnou situací. A pak žákům přečteme další část.

Jednoho dne pořádal král velkou třídenní slavnost. Pozval všechny hezké dívky z okolí, aby si jeho syn mezi nimi mohl vybrat nevěstu. Mezi pozvanými byly i statkářovy dcery. Tolik je to rozrušilo, že běhaly sem a tam, vybíraly ty nejkrásnější šaty ze svých skříní a poroučely Popelce: "Vyčisti nám boty! Učeš nás! Jdeme dnes na ples do královského paláce!" Popelka běhala a plnila vše, co sestrám na jazyk přišlo a přitom jí bylo do pláče. Tolik by si přála jít s nimi na ples! Dokonce požádala macechu, aby jí to také dovolila. Macecha kývla, jako že ano a Popelka s velkou radostí všechny vypravovala - oblékala, česala a strojila. Když byli všichni jako ze škatulky, šla za macechou, aby jí také dala nějaké šaty, ale ta se na ni zle obořila! Smíchala čochku s popelem, sesypala vše dohromady na podlahu a řekla: "Nemáš udělanou všechnu práci a chceš na ples?! Tady máš, a pokud to nebude přebrané, než se domů vrátíme, tak si mě nezádej!" A odešli do královského paláce.

Tuto část příběhu si opět zahrajeme a vystřídáme žáky v rolích. Pak požádáme žáky, aby udělali živý obraz z této situace. Tedy, aby si žáci stoupli do nějakých pozic jakoby do fotografie. Každý představuje někoho jiného. Každý si vymyslí jednu větu, kterou si právě myslí a až mu sáhneme na rameno, je to signál, aby pomalu řekl svou větu. Pak přečteme další část.

Popelka byla zničená. Pomalu začala přebírat čochku s popelem. Pro samé slzy na tu práci sotva viděla. Uvěřila maceše, že ji na slavnost vezme a teď se jí zhroutil celý svět. Tu najednou zaslechla tůkání u okna. Vzhlédla a vidí holoubka, jak klove do okenní tabule. Otevřela tedy a frr, holoubek vlétl dovnitř a s ním mnoho dalších pomocníků! Svými zobáčky začali vybírat čochku z popela a po chvíli byli hotovi. Děvče pak jen smetlo popel na hromadu. Na vše dohlížel krásný šedivý holub, který po dokončené práci slétl Popelce k nohám a zanechal tam lískový oříšek. Byl to jeden z oříšků lískové větvičky z tatínkovy cesty. Jakmile se ho Popelka dotkla, vylouply se z něj nádherné plesové šaty s vlečkou a vyšíváním. "Pospíchej na ples, Popelko!" vrkali holoubci.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Dívka si šaty rychle oblékla. Měly takovou moc, že v tu chvíli stála celá upravená před královským palácem. Nevlastní sestry ji nepoznaly, ani její tatínek s macechou. Na Popelku si ani nevzpomněli. Byla tak krásná! Všichni si mysleli, že je to nějaká cizí princezna. Mladý princ tančil jenom s ní. Popelka tančila až do půlnoci, ale pak se musela vrátit. Dřív, než budou doma macecha a sestry. Než se princ nadál, byla pryč.

Doma se rychle odstrojila a ráno jí macecha líčila, jak krásný ples to byl. Nevlastní sestry jí přizvukovaly a stěžovaly si, že princ měl oči jen pro princeznu, která přijela z dalekých krajů, a s žádnou jinou dívkou netančil. Popelka na sobě však nedala nic znát.

V podvečer se začali všichni strojit na druhý den slavnosti a Popelka běhala, česala, podávala a čistila. Před odchodem sesypala na podlahu macecha čočku s hrachem a popelem. "To abys měla také nějakou zábavu, když my budeme na plesu!" povídá pobaveně a se smíchem všichni vyrazili do královského paláce.

Požádáme žáky, aby příběh vyprávěli. Teď je požádáme, aby zkusili zapomenout na pohádku o Popelce, kterou znají a aby zkusili vymyslet, jak by se mohl příběh odehrávat dál. Píšeme možné pokračování na tabuli. Podporujeme žáky v dalších a dalších možnostech.

Necháme žáky, aby vyplnili pracovní listy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.17 Pracovní list – Příběh o Popelce I.

Odpověz na otázky:

1. Jakou postavu máš nejraději a proč?

2. Proč myslíš, že se nevlastní sestry Popelky a macecha takto chovají?

3. Jak se k Popelce chová její otec?

4. Co si o sobě myslí Popelka?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.18 Příběh o Popelce II.

Třída, časový rozsah, místo: 7. Třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: Rozvoj kritického myšlení, rozvoj verbální i neverbální komunikace, rozvoj fantazie a kreativity, zamyšlení se nad citlivými rodinnými situacemi

Použité metody: diskuze, hra v roli, brainstorming, živý obraz

Pomůcky: tabule, křída, pracovní listy

Průběh lekce:

Se žáky si zopakujeme, co jsme dělali v minulé hodině. Necháme žáky, aby nám řekli, na co si vzpomínají. Na co si sami žáci nevzpomněli, tak je přivedeme otázkami. Přečteme jim předešlé části příběhu a ukážeme si na tabuli, jaké žáci vymýšleli možnosti pokračování příběhu. Pak je upozorníme, že čteme novou část.

Popelka se rozplakala. Tolik práce! A ona by tolik chtěla vidět svého prince. Dnes to jistě nestihne. Ale to již na okno ťukají její kamarádi holoubci a hned ze všech sil třídí čočku do jednoho hrnce, hrách do druhého a děvče jen zametlo popel. Přinesli také její druhý oříšek, z kterého se vylouply šaty ještě skvostnější a bohatší než včera. Popelka tančila se svým princem a oba ze sebe navzájem spustit oči nemohli. O půlnoci však musela zpět domů. V rychlosti vyklouzla z paláce a princ ji marně hledal.

Ráno nevlastní sestry s macechou opět líčily tu krásnou princeznu a smutného prince, kterému kolem půlnoci zmizela ze slavnosti. Večer pak opět ověšeny šperky a obléknuty do svých nejlepších šatů vyrážely na třetí den slavnosti. Macecha již byla jednou nohou ze dveří, když si vzpomněla na Popelku a začala sypat na jednu hromadu čočku, hrách, kroupy a míchat vše s popelem. "Tak, tady máš také zábavu, špindíro jedna! A to ti povídám, než se vrátíme, ať je vše přebrané!" rozkazovala a spokojeně se svými dcerami odešla.

Popelka byla smutná, ale otevřela okno a doufala, že ptáčkové jí zase budou nápomocní. Ti nemeškali a hned jich byla celá světnice. Přebírali ze všech sil, aby dívka mohla rychle na slavnost. Z posledního oříšku si Popelka vyloupla šaty celé zlatem vyšívané a už byla u svého prince. Ten si ji tento večer tuze hlídal, stále s ní tančil a nespouštěl ji z očí. Dívka byla šťastná. Když se blížila půlnoc, přemýšlela, jak se co nejrychleji dostat z paláce. V příhodný okamžik se prosmýkla dveřmi tanečního sálu a utíkala ven. Princ ji však zahlédl a vydal se za ní. Dívka běžela, co jí síly stačily. Na zámeckých schodech se jí však vysmekl střevíček. S princem v patách však nedbala a zmizela ve tmě.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Povíme si se žáky, co se v příběhu odehrálo, a uděláme živý obraz o princí. Každý žák je nyní princ se střevíčkem v ruce a myslí si nějakou větu, kterou postupně na náš povel řekne. Zeptáme se, co by mohl princ dělat v dnešním světě a opět výsledky píšeme na tabuli. Pak přečteme poslední část příběhu.

Drobounký střevíček bylo to jediné, co princí po krásce zůstalo. Nazítří dal celý zoufalý vyhlásit, že dívka, které padne tento střevíček, se stane jeho ženou. A začal se svou družinou objíždět široké okolí a zkoušet střevíček všem dívkám, které byly na ples pozvány.

Tu také dojel do sedlákova domu. Sestry se z toho náramně radovaly a hned běžely střevíček vyzkoušet. Jedna však měla chodidlo dlouhé jako loď a druhá široké jako sud. Ať se snažily sebevíc, about jej nemohly.

Mladý princ byl v koncích: "Nemáte ještě nějakou jinou dívku?"

"Ne." řekl otec, "už je tu jen naše malá špindíra Popelka, dcera mé první ženy. Pracuje u pece v kuchyni." A macecha spustila: "Tu nemůžeme nikomu ani ukázat, je celá od popela, fuj! A chodí bosa, ta střevíce nenosí." smála se.

Zoufalý princ však trval na svém. Museli pro dívku dojít, ta si umyla obličej a šla se princí uklonit. Ten jí podal střevíček a Popelka si jej obula na svou malou nožku. Padl jí jako ulitý! Když vstala, uviděl princ její tvář a poznal svou princeznu: "To je ona, moje nevěsta!"

Macecha a sestry zbledly závistí. Nemohly tomu uvěřit! Popelka, že je ta krásná cizí princezna?!

Princ si odvedl Popelku do královského paláce a byla svatba. Konečně měla štěstí, jaké si zasloužila.

Poslední část příběhu si zahrajeme. Dáme před tabuli židli a řekneme, že si tam může nyní sednout kdokoli ze žáků a říct nám cokoli v roli někoho z příběhu. Až žákům dojdou nápady, ptáme se žáků, jak se vlastně Popelka do situace sluhy doma dostala. Jestli je to správné, aby se k ní doma chovali tímto způsobem a jak by to mělo ve fungující rodině vypadat. Necháme proběhnout diskuzi. Pak každý ze žáků napíše Popelce vzkaz, dáme je do obálky, kde bude nápis Popelka. Každý jí může napsat cokoli podporujícího.

Necháme žáky, aby vyplnili pracovní listy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.18 Pracovní list – Příběh o Popelce II.

Odpověz na otázky:

1. Jak se asi cítil princ, když mu Popelka opět zmizela? Popiš.

2. Myslíš, že udělala Popelka dobře, když princi pokaždé utekla?

3. Mohl se příběh vyvíjet i jinak? Jak například?

4. Co se asi stalo s otcem, macechou a nevlastními sestrami?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.19 Operace srdce

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: rozvoj verbální komunikace a argumentace, kreativita v řešení problémů, rozvoj empatie, tolerance

Použité metody: diskuze

Pomůcky: tabule a křídly, pracovní listy

Průběh lekce:

Žákům řekneme, že se právě teď stali týmem lékařů. Komisi, která rozhoduje o nejdůležitějších věcech v nemocnici. Nyní mají za úkol velmi důležité rozhodnutí. V nemocnici je šest pacientů, čekající na transplantaci srdce. Právě dorazilo srdce vhodné k transplantaci, ale je pouze jedno.

Na tabuli napíšeme seznam pacientů:

1. Světznámý neurochirurg, na vrcholu svojí kariéry.
2. 12 leté děvče židovského původu, talentovaná hudebnice.
3. Katolický kněz, 35 letý.
4. Těhotná mladá žena, 17 letá, svobodná.
5. Muž - dělník, 23 letý, živitel rodiny.
6. Vědecká pracovnice, úspěšná v léčbě AIDS, 35 letá lesbička.

Necháme žáky, aby si přečetli seznam a zorientovali se v pacientech. Pak jim dáme časový limit 10 - 15 minut, kdy musí vyřknout rozhodnutí. Pokud máme žáků více, rozdělíme je do skupinek po 4 - 5 žácích. Konečné rozhodnutí musí být jednohlasné.

Nakonec žáci vyberou svého mluvčího, který přednese před ostatními svůj výběr. Musí zdůvodnit, proč si jeho skupinka vybrala právě tohoto pacienta a proč si nevybrala ty ostatní. Nakonec necháme žáky, aby vyplnili pracovní listy, a popovídáme si o odpovědích, které napsali.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.19 Pracovní list – Operace srdce

Odpověz na otázky:

1. Jak ses cítil, když jste museli vybrat jen jednoho pacienta?

2. Bylo rozhodování jednoduché? Proč?

3. Co byl pro tebe největší problém a co bylo nejtěžší?

4. Shodli jste se ve skupince hned nebo jste museli vymýšlet argumenty?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.20 Trochu jiná Máša

Třída, časový rozsah, místo: 7. třída, 1 vyučovací hodina, třída

Cíle: Rozvoj kritického myšlení, pohled na různé rodinné situace, rozvoj kreativity v řešení problémů, rozvoj verbální a neverbální komunikace

Použité metody: hra v roli, diskuze, argumentace

Pomůcky: papíry, psací potřeby, pracovní listy

Průběh lekce:

Zeptáme se žáků, zda mají rádi pohádky. Necháme, aby nám řekli, jaké z nich mají nejraději. Pak se zeptáme žáků, co mají pohádky společného (dobrý konec). Zeptáme se, jestli znají pohádku o Máše a medvědech. Pohádku jim přečteme.

Pohádka o Mášence

Byla jednou jedna holčička a jmenovala se Mášenka. Žila v domečku u lesa a často do lesa sama chodila. Jednou si vyšla na procházku.

Sbírala jahůdky, maliny, ostružiny, borůvky, i nějaké houbičky našla. Najednou zjistila, že zašla hluboko do lesa a nevěděla, kudy dál. Zjistila, že zabloudila. Byla jí už zima, měla hlad, taky byla unavená a bála se. Najednou došla na paseku, kde stála chaloupka. Mášenka vešla dovnitř.

V chaloupce bylo teplíčko a moc hezky to tam vonělo. Bydleli tam tři medvídci, kteří si vyšli před obědem na procházku. Tatínek medvěd, maminka medvědice a medvídek Mišutka. Mášenka se rozhlédla. V místnosti byl stůl a na něm stály tři talířky s polévkou. Mášenka si vylezla na největší židli, ale ta byla hrozně vysoká. Ochutnala polévku, ale ta byla moc horká, takže ji vyplivla zpátky do talíře, slezla ze židle a sedla si na prostřední židličku. Ta byla moc vysoká a polévka zase byla moc slaná. Mášenka do ní hodila lžici a sedla si na nejmenší židličku. Ta byla pohodlná, měkká, polévka z nejmenšího talířku jí moc chutnala, až Mášenka všechnu snědla. Pak se začala houpat na židličce, až z ní spadla a polámala ji.

Jak byla unavená, vešla do vedlejšího pokojíčku a tam našla tři postýlky. Nejdřív si lehla do největší, ale byla hrozně studená a veliká. Pak si přelezla do prostřední, ale ta byla zase moc tvrdá. Takže si vlezla do nejmenší postýlky, ta byla Mišutkova, byla měkká a bylo v ní teplíčko a Mášenka hned usnula.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Za chvíli se medvědi vrátili z procházky a hned poznali, že u nich někdo byl. „Kdo seděl na mojí židli a odstrčil ji?“ zařval táta medvěd. „Kdo seděl na mojí židli, a posunul ji?“ řekla máma medvědice. „A kdo seděl na mojí židličce a polámal ji?“ zabrečel medvídek Mišutka. Táta medvěd spravil Mišutkovu židli a medvídci zasedli ke stolu. „Kdo jedl z mého talíře a plivnul do něj?“ Zařval táta medvěd. „Kdo jedl z mého talíře a hodil do něj lžičku?“ řekla máma medvědice. „A kdo jedl z mého talířku a všechno mi snědl?“ řekl malý Mišutka. Maminka tedy nalila novou polévku, medvídci se najedli a chtěli si jít lehnout. „Kdo to ležel v mojí postýlce a rozhrabal ji?“ zařval táta medvěd. „Kdo ležel v mé postýlce a hodil mi polštář na zem?“ řekla máma medvědice. „A kdo to spinká v mojí postýlce?“ řekl malý Mišutka.

V tom se Mášinka probudila a uviděla medvědy. Hrozně se polekala. Medvědi se na ni hrozně zlobili. Ona jim vyprávěla, jak se ztratila, jak měla hlad a bála se a jak ji zachránila medvědí chaloupka.

Medvídci jí odpustili a nakonec se spolu skamarádili. Řekli Mášence, že je může chodit navštěvovat. Dokonce jí koupili vlastní židličku, talířek a dokonce i postýlku.

Mášinka byla moc ráda, že našla nové kamarády.

Rozdělíme si pohádku na scény. Podle počtu žáků je rozdělíme na skupinky min po 3 žácích. Každá skupinka zahraje jednu scénu. Pokud máme menší počet skupinek, tak každá skupinka víc scén. Dáme žákům 5 – 10 minut na přípravu a pak si pohádku zahrají.

Potom se před žáky postavíme a řekneme jim, že tato pohádka, ale původně nekončí dobře. Máša se totiž do lesa nedostala náhodou, chodí tam pravidelně, protože si s ní doma nikdo nehraje a ona se nudí. Tato situace se nestala poprvé, chodí k dalším sousedům, když nejsou doma a chodí jim do kuchyně, obývacího pokoje, ložnic i koupelen a zkouší si, co si právě umane. Učitel si vezme nějakou rekvizitu, například šátek a řekne, že je sociální pracovnice. Žáci jsou Máši velká rodina a má 10 minut na to rozhodnout se, co s Mášou udělají. Pokud řešení nebude optimální, bude ji muset sociální pracovnice odebrat z péče a umístit do dětského domova. Učitel se vzdálí a dá žákům potřebný čas. Pak za nimi zajde a zeptá se, co vymysleli. Ideálně by žáci měli přijít s návrhem, že se jí budou věnovat a trávit s ní čas. Každý na něco přijde, jak by jí mohl zabavit a co nového jí naučit. S Mášou by se měla sepsat smlouva o tom, že bude k postiženým rodinám chodit pomáhat a že ji někdo z rodiny bude kontrolovat. Pokud na to žáci nepřijdou sami, je třeba je na to vhodně a nenápadně navést.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Pak vybereme jednoho dobrovolníka, který bude v roli Máši. Dobrovolníka si vezeme stranou a řekneme, aby měl výhrady k nápadům „své rodiny“. Když přijde sociální pracovnice pro návrh i s Mášou, rodina bude muset improvizovat a hledat další řešení. Máša bude argumentovat, proč to není možné zrealizovat. Nakonec by měli dojít k dohodě.

Nakonec se žáků zeptáme, jestli znají podobný příběh z reálného světa nebo i z filmů. A jak je s takovými dětmi v jiných případech zacházeno. Zeptáme se žáků, jestli si myslí, že nakonec Máše pomohli a jestli to může fungovat i do budoucna.

Žákům rozdáme pracovní listy k vyplnění.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

7.20 Pracovní list – Trochu jiná Máša

Odpověz na otázky:

1. Znal jsi pohádku o Mášence před touto hodinou?
2. Co tě na našem příběhu nejvíc překvapilo?
3. Shodli jste se s ostatními „členy rodiny“ na řešení?
4. Jak myslíš, že to s Mášou nakonec dopadlo?
5. V čem byla hlavní chyba v našem příběhu o Máše?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Metodika etické výchovy

Písemný výstup projektu Křenka – zážitkem k inkluzi, registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/27.0012

Strana 265 (celkem 333)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Etická výchova pro 8. ročník

Etická výchova pro 8. ročník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Etická výchova - plán práce pro 8. ročník

šk. rok 2014 / 2015

září	Hodnocení obtížných situací Stížnost
říjen	Asertivní chování Konflikt s rodiči
listopad	Problémy se vztahy – hádky rodičů Fair play
prosinec	Občanská zralost Mé schopnosti a cíl mého života
leden	Přátelství Potenciality člověka
únor	Mravní zásady Sebevědomí
březen	Pozitivní formulace problému Morálka a hodnoty
duben	Menšiny a jejich problematika Návykové látky a boj proti nim
květen	Ochrana proti sektám Úcta ke stáří
červen	Iniciativa Ekologie
Průběžně:	Průběžné sledování skupinového klimatu v žákovských skupinách a reagování na eticky významné problémy ve vztazích.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.1 Hodnocení obtížných situací

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci se zamyslí nad hodnocením druhého v obtížné situaci. Sami vymyslí takovou situaci.

Klíčová slova: osobní krize, obtížná situace, hodnocení

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Diskuse, sebereflexe

Průběh lekce:

Přečtete úvahu o začarovaném kruhu.

* Je ráno, všechno je skvělé a čtete zamilovanou sms. Je víkend, nemusíte do školy. Nikdo vás nebudí, z kuchyně voní dobrý oběd. Nádhera. Cítíte se skvěle.

* Příští týden. Venku je sychravo, vy chcete ještě spát a z kuchyně je slyšet řinčení nádobí. Včera jste se rozešli s milovanou osobou, mobil je tichý a vy musíte vstávat, protože jdete s rodiči na nákup. Hrozná otrava. Víkend je na houby.

Když je vše v pořádku a všechno se daří, lehce si na to člověk zvykne. Stížnost a výčitky vyjadřujeme snadno a lehce. Když se nedaří, všechno je najednou špatné, není co chválit, vzniká začarovaný kruh. Když je člověk stále kritizován, uzavírá se do sebe a těžko navazuje kontakty s druhými, je útočný a podrážděný. Co se s tímto začarovaným kruhem dá dělat? Vždycky musíme začít u sebe. Žáci vyplní pracovní list.

Reflexe:

Čím jsme se dnes zabývali?

Bylo těžké vyplnit pracovní list?

Každý žák se pokusí o svoji sebereflexi.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.2 Stížnost

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci se naučí vhodným způsobem vyjádřit stížnost

Klíčová slova: asertivita, stížnost

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Výklad, diskuse

Průběh lekce: Vyzvěte žáky, aby posoudili, v jakých situacích je oprávněné si stěžovat. Proberte s žáky témata stížnosti.

- * situace pro vyslovení stížnosti
- * druhy stížnosti (osobní, úřední, veřejné a soukromé)
- * cílem stížnosti je touha po změně situace
- * možné reakce na stížnost (hádky, pláč)

Heslo:

Když se mi něco nezdá, je dobré to říci a nejlépe osobě, které se to týká. Žáci se pokusí vysvětlit toto heslo a pokusí se vytvořit modelové situace na toto téma.

Žáci se pokusí vytvořit scénku na tyto typy:

- 1) Pokladní v prodejně ti vrátila o 10Kč méně.
- 2) Zasluchneš, jak spolužačka pomlouvá kamaráda
- 3) Kamarád přijde o 1hodinu později

Otázky:

Jak se ti dnes pracovalo?

Jak se cítíš, když si stěžuješ?

Jaké mohou být důsledky tvé stížnosti?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.3 Asertivní chování

Časový rozsah: 1 hodina

Cíl: Naučit žáky vhodně používat asertivní techniku

Klíčová slova: Asertivita, asertivní chování

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Řešení problému, diskuse

Průběh lekce:

Vysvětlíte žákům základní asertivní techniky, které jim umožňují chovat se adekvátně v různých situacích.

- 1) Poškrábané DVD - technika, kde klidně a vytrvale opakujeme svůj názor
- 2) Otevřené dveře - technika přiznání i částečné pravdy, klidně a bez obrany
- 3) Negativní dotazování - technika, která vede k aktivní podpoře kritiky
- 4) Přijatelný kompromis - vždy je vhodné nejdříve hledat přijatelný kompromis

Rozdáme žákům pracovní list a požádáme je o vyplnění.

Zásady asertivního chování:

- * Pěstovat si vlastní sebevědomí
- * Mít jasnou představu o svých právech
- * Umět odmítnout

Otázky:

Už víš co je to asertivita?

Jaké techniky asertivity používáte?

V čem může být asertivní chování užitečné?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.4 Konflikt s rodiči

Časový rozsah: 1 hodina

Cíl: Aktivní naslouchání žáků v modelové komunikační situaci.

Klíčová slova: Konflikt, hádka

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Hraní rolí

Průběh hodiny:

Přečtete žákům příběh „Hádka s rodiči“.

Zuzana se vrátila domů pozdě, protože se zdržela u své kamarádky Evy, která bydlí na kraji města. Zuzana Evě závidí, že má krásný počítač, rodiče, se kterými jezdí k moři a bazén. Zuzaně se nechce vůbec domů, ale musí. Když přijde domů, už slyší tátu, jak na ni volá: „Mamka ti vzkazuje, že máš nakoupit, oloupat a uvařit brambory.“ Vyštěkla, že nikam nejde, ať si to máma uvaří sama. Otec se rozzlobil a křičel, že máma musela zůstat v prácia začali se hádat. Otec se neudržel a dal jí facku. Škoda, že nemám rodiče jako Eva, pomyslně si a s pláčem usnula. Ráno vyšla brzy z domu a ve škole se svěřila Evě, jaká to byla včera doma hrůza.

Úkol: Žáci se rozdělí do dvojic a zahrají rozhovor obou dívek

Úkol: Žáci vymyslí pokračování příběhu

Evaluace:

Pozorování dvojic při hraní rolí

Poznámky:

Další variantou příběhu mohou být problémy ve škole nebo rozchod dívky s chlapcem.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.5 Problémy se vztahy – hádky rodičů

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci se přesvědčí o tom, že komunikace dospělých je obtížná

Klíčová slova: Komunikace, vztahy, hádky

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: diskuse

Průběh lekce:

Na začátku hodiny žáky vedeme k přemýšlení, proč existují rodiny, kde se rodiče nikdy nehádají a je-li to vůbec možné. Znájí takovou rodinu? Necháme žáky vyjádřit se k tématu hodiny, necháme žáky diskutovat a vyprávět o zkušenostech a nechat je vyjádřit svůj názor.

Vysvětlíme žákům pojem existenční problém rodiny. Pokud se stanou žáci svědky rodičovských sporů, dáme jim tyto rady: ber situaci s nadhledem, rodiče se nějak domluví, netrap se tím, zabav se a jdi ven, nepleť se do sporu, až se situace uklidní, promluv si s rodiči.

Závěrečné otázky:

Jak vysvětlíš existenční problémy rodiny?

Existuje rodina bez problémů?

Proč není žádný vztah ideální

Co je pro tebe ideální vztah?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.6 Fair play

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci si zahrají hru, při které jde o vítězství, při které aplikují zásadu fair play.

Klíčová slova: fair play, sport, soutěž, pravidla

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Hra, úkoly, výklad

Průběh lekce:

Zadáme skupině úkol, pohybovou hru s pravidly, která svádí k porušování.

Smyslem lekce je dodržování zásad fair play. Sledujeme pozorně hru a vždy při porušení pravidel hru stopneme a vracíme se k pravidlům fair play.

Závěrečné otázky:

Vysvětli pojem fair play

Která pravidla byla nejčastěji porušena?

Kterou zásadu jste neporušili?

Jaký pocit má člověk při porušování zásad fair play?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.7 Občanská zralost

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci prokáží své smýšlení v dané situaci.

Klíčová slova: Člověk, zralost, spravedlnost, morální zásady

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Výklad, diskuse

Průběh lekce:

Žáci se pokusí definovat pojem zralost, občan, spravedlnost.

Definice:

Zralost je stav vývoje člověka.

Občan je příslušníkem státu. Má svá práva a povinnosti.

Spravedlnost posuzuje vztahy mezi lidmi, aby žili poctivě.

Žáci se pokusí vytvořit modelové situace k jednotlivým pojmům.

Existují 3 znaky morálního úsudku.

- 1) Posuzovat správnost skutků podle morálních zásad.
- 2) Trvat na mravních zásadách a zůstat člověkem.
- 3) Při posuzování skutku brát v úvahu záměr a úmysl.

Žáci vyplní pracovní list.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.8 Mé schopnosti a cíl mého života

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci hledají smysl uplatnění svých schopností v životě

Klíčová slova: Smysl života, cíl života, společnost

Pomůcky: Pracovní list

Průběh lekce:

Požádáme žáky, aby napsali to, co považují ve světě za špatné. Svoje názory vysvětlí ostatním žákům a odpoví na tyto otázky:

Proč se to děje?

Co je toho příčinou?

Co by se mělo stát, aby se to zlepšilo?

Čím mohu pomoci já?

Aktivita:

Rozdáme žákům pracovní listy a požádáme o výběr jednoho problému a jeho písemné vysvětlení.

Závěrečné otázky:

Který problém jsme dnes probírali?

Jaký problém světa se ti zdá nejzávažnější?

Co tě zaujalo na dnešní lekci?

Co se ti zdá snadno řešitelné?

Jaká navrhuješ řešení?

Jaký smysl má přemýšlet o těchto věcech?

Proč jsme se tímto problémem zabírali?

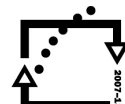
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.9 Přátelství

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci zjistí význam přátelství

Klíčová slova: přátelství, láska

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Výklad a úkoly

Průběh lekce:

Připravíme si citáty o přátelství a lásce, které rozložíme na lavici a každý žák si jeden vybere. Tento citát se pokusí svými slovy vysvětlit.

Aktivita:

Žáci ve dvojicích se pokusí zahrát citát, který si vybrali. Ve druhé části hodiny se pokusí vysvětlit rozdíl mezi přátelstvím a láskou.

Závěrečné otázky:

Bylo pro vás těžké vymyslet definici přátelství?

Bylo pro vás obtížné vymyslet definici lásky?

Pokus se popsat den nebo víkend, který bys prožil bez přátel.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.10 Potenciality člověka

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci se zamyslí nad důstojností druhého člověka a nad svými možnostmi

Klíčová slova: Já, moje možnosti, můj život, potenciality

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Výklad, doplňování vět, diskuse

Průběh lekce:

Vysvětlím žákům, co jsou to skryté možnosti, možnosti jejich života, něčím se stát, něco dokázat.

Uvedu příklady, schopnost jít si za svým, schopnost odpustit, pomáhat druhým, rozdávat kolem sebe dobrou náladu.

Každý žák se vyjádří k tématu a řekne svůj příběh.

Závěrečné otázky:

Kdo by nám dokázal vysvětlit slovo potencialita?

Myslíte, že se vám podaří uskutečnit své plány?

Dozvěděli jste se dnes něco nového?

Jaký smysl má přemýšlet o svých možnostech?

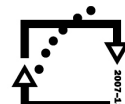
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.11 Mravní zásady

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci uvažují nad mravními zásadami v modelové situaci

Klíčová slova: Život, zodpovědnost, mravní zásady

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Modelové a zážitkové metody, diskuse

Průběh lekce:

Vysvětlíme žákům, co jsou to mravní zásady, že jde o vnitřní způsob rozhodování, který se projeví až ve skutečném životě.

Aktivita:

Příběh o transplantaci srdce. Představte si, že jste lékaři a musíte udělat důležité rozhodnutí. Máte několik pacientů, kteří čekají na transplantaci srdci. Vy máte ale jen jednoho vhodného dárce. Vaším úkolem je rozhodnout, kterému pacientovi srdce dáte. Žáci vyplní pracovní listy.

Závěrečné otázky:

Popiš, podle čeho jsi rozhodoval?

Co sis odnesl z dnešní hodiny?

Co sis dozvěděl o sobě?

Co si se dozvěděl o druhých?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.12 Sebevědomí

Časový rozsah: 1 hodina

Cíl: Žáci se zamyslí, co je to sebevědomí, sebejistota a sebedůvěra

Klíčová slova: sebevědomí, sebejistota, sebedůvěra, pýcha

Pomůcky: Pracovní list a zrcadlo

Použité metody: Četba a výklad

Průběh lekce:

Četba o sebevědomí

Sebevědomí, sebejistota, sebeúcta jsou vlastní přesvědčení o vlastní hodnotě. Jde o stav mysli. Přiměřené sebevědomí je základ životního úspěchu. Odkud se sebevědomí bere? Zdravé sebevědomí není vrozené, ale rozvíjí se od dětství. Je to vlastnost, která není u každého stejná. Chcete-li učinit v tomto smyslu malý pokus, posaďte se před zrcadlo a hleďte sami sobě do očí. Popište svoje pocity.

Aktivita:

Rozdejte žákům zrcadla, ať se zamyslí nad svými pocity po pohledu do nich. Po 5 minutách požádejte žáky o vypracování pracovního listu.

Závěrečné otázky:

Popiš, jak ty cítíš slovo sebevědomí, sebejistota, sebedůvěra, pýcha.

Pokus se popsat jedince s těmito vlastnostmi.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.13 Pozitivní formulace problému

Časový rozsah: 1 hodina

Cíl: Žáci se ujasní rozdíl mezi pozitivní a negativní situací

Klíčová slova: negativní, pozitivní, problém

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Výklad, diskuse.

Průběh lekce:

Nakreslíme na tabuli „+“ a „-“ a doplníme popisky negativní, pozitivní. Žákům připomeneme souvislosti.

Výklad:

Komunikace pozitivní je příjemná, lidi si ji pamatují. Negativní je předmětem nesouhlasu, lidem se nelíbí. V člověku funguje obranný mechanismus, že negativní věci vytěšňuje, aby mu neublížovaly. Snad každá věta vyslovená v záporu se dá vyslovit pozitivně – pozitivní přeznačkování.

Řekneme žákům tyto příklady:

„-“ Petr je lenoch

„+“ Petr není přehnaně aktivní.

„-“ Dnes byl ve třídě velký hluk.

„+“ Dnes byla ve třídě rušná a pracovní atmosféra.

Při pozitivním přeznačkování musíme dodržovat tyto zásady:

Dávej pozor na ironii.

Vyber nejlepší možnost a nedomyšlej.

Žáci do pracovních listů přeznačují věty.

Závěrečné otázky:

Jak bys vysvětlil pozitivní přeznačkování?

Která věta v pracovním listu se ti zdála těžká?

Co ses dnes dozvěděl nového?

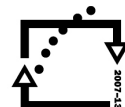
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.14 Morálka a hodnoty

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci si ujasní žebříček hodnot

Klíčová slova: svědomí, morálka, žebříček hodnot

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: skupinová práce

Průběh lekce:

motivace

Rozdáme žákům pastelky a rozdělíme je do dvou skupin.

Každá skupina napíše na papír hodnoty od nejdůležitějších po nejméně důležité a potom je vysvětlí před druhou skupinou.

Závěrečné otázky:

Jak se vám dnes pracovalo?

Které hodnoty vám byly nejasné?

Byl zadaný úkol obtížný?

Čemu jste nerozuměli?

Která hodnota je vám nejbližší a zdůvodněte proč?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.15 Menšiny a jejich problematika

Časový rozsah, místo: 1 hodina, PC učebna

Cíle: Žáci se seznámí s pojmem tolerance minorit, zamyslí se nad situací dítěte v cizí zemi, případně uvedou vlastní zkušenosti.

Klíčová slova: tolerance, cizinec, národnost, národnostní menšina, minorita, diskriminace, xenofobie, rasismus, antisemitismus

Pomůcky: pracovní list

Použité metody: výklad, vyhledávání informací na internetu, diskuse

Průběh lekce:

Zcitlivění: Zapište na tabuli téma hodiny: Národnostní menšiny a tolerance k nim. Zeptejte se, zda se žáci setkali s negativními reakcemi lidí jenom kvůli tomu, že jsou Romové. Situace rozeberte a hledejte důvody netolerantního chování.

Výklad: V zemích Evropské Unie žije mnoho národnostních menšin, v České republice také. Upozorněte žáky, že děti pocházející z národnostních menšin mají svá práva, např. na vlastní kulturu, jazyk, tradice aj.

K výkladu použijte tyto otázky:

Patříte k národnostní menšině. Jaké další národnostní menšiny znáte?

Znáte nějaké cizince trvale žijící v České republice?

Proč k nám cizinci přicházejí?

Jaké znáte další menšiny (minority)?

Otázky:

Jsou k sobě lidé tolerantní? V jakých situacích jsi tolerantní?

Jaké znáš minority? Které jsou ti nejbližší?

Ukaž počtem prstů na rukou, jak moc jsi tolerantní k minoritám (stupnice 0 – 10).

8.16 Návykové látky a boj proti nim

Časový rozsah, místo: 1 hodina, třída

Cíle: Žáci si ujasní pojem návykové látky, zamyslí se nad jejich vlivem v současné společnosti.

Klíčová slova: návykové látky, drogová závislost, abstinenční příznaky

Pomůcky: pracovní listy (2), kniha Radka Johna - Memento

Použité metody: výklad, diskuse, poslech

Průběh lekce:

Zcitlivění: Zapište na tabuli téma hodiny a upozorněte žáky, že jde o jeden z největších současných problémů. Zeptej se žáků, které návykové látky znají a o kterých ve svém okolí slyšeli.

Výklad: Na světě denně umírá množství lidí na následky užívání návykových látek. Otázky pro výklad:

Které návykové látky znáte?

Jaké zdravotní a sociální problémy mohou způsobovat?

Zabývají se touto problematikou také média?

Znáš nějakou knihu nebo film s touto tematikou?

Znáš nějakého autora, který se tomuto problému věnuje?

Poslech: Závěr knihy Radka Johna Memento. Diskutujte s žáky asi 10 – 15 minut.

Otázky:

Je pro tebe problém návykových látek důležitý?

Byl bys ochoten kvůli nim riskovat život?

Co mohu udělat drogy s chováním lidí, s mezilidskými vztahy, rodinným životem?

Jak se bránit drogám, předejít jejich negativnímu vlivu na zdraví, osobní i rodinný život a na celou společnost.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.17 Ochrana proti sektám

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci si uvědomí nebezpečí kontaktu s příslušníky neznámých náboženských skupin

Klíčová slova: Sekta, informace, opatrnost, víra, náboženská skupina

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Otázky, odpovědi a příběh

Průběh lekce:

Žáci dostanou pracovní list a poslechnou si příběh, chvíli budou o příběhu přemýšlet a sdělí své myšlenky.

Výklad:

Sekta je náboženská skupina, která je uzavřená, fanatická, omezuje a poškozují své členy. Má protispolečenský charakter a projevuje vražedné nebo sebevražedné aktivity. Odlišujeme náboženskou společnost a sektu. Je třeba získávat informace z nezávislých zdrojů. Sekty používají praktiky manipulace a způsobují psychickou závislost, některé se zmocňují jejich majetku a zneužívají jejich práce.

Otázky:

Jaké znáte náboženské skupiny?

Máte ze sekty strach a proč?

Co je to sekta?

Setkali jste se někdy s příslušníky sekty?

Máme se bát členů náboženských skupin?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.18 Úcta ke stáří

Časový rozsah, místo: 1 hodina, třída

Cíle: Žáci uvedou projevy úcty ke starším lidem a vysvětlí její smysl.

Klíčová slova: úcta, stáří, projevy úcty

Pomůcky: pracovní list

Použité metody: výklad, otázky a odpovědi, kritické myšlení, diskuse

Průběh lekce:

Zcitlivění: Položte žákům otázku, zda mají rádi své prarodiče. Ved'te je k zamyšlení, že každý starší člověk, kterého potkávají je pravděpodobně dědeček, nebo babička někoho. Zeptejte se, co si žáci představí, když se řekne úcta ke stáří.

Výklad: Úcta znamená lidský trvalý vztah ocenění druhého, který se projevuje ohleduplností, zdvořilostí, podporou a oceňováním kvality druhého člověka. Projevem úcty je dávání přednosti, úklona, nebo nabídnutí místa v tramvaji, vlaku, autobusu apod. Protikladem úcty je pohrdání, drzost, bezohlednost, ponižování. Úctu projevujeme vůči druhým lidem, zejména rodičům a starším, vůči institucím a státním symbolům (např. povstání při státní hymně).

Staří lidé vychovali své, dnes již dospělé děti, pomohli jim ke vzdělání a podporovali je za cenu osobních obětí. Staří lidé mají základní životní moudrost, která se nemění ani v době technického pokroku a potřebují naše ohledy i pomoc. Recitace básně Jana Nerudy Dědova mísa. Tři generace – děda, syn, vnuk – syn dělá dědovi koryto na jídlo, protože se mu třese ruka a rozbíjí nádobí. Syn si uvědomí své chování, až mu jeho malý synek sdělí: „Až se tobě třásti bude ruka, koryto ti synek taky udělá.“

Aktivita: Rozdejte žákům pracovní list a požádejte o zamyšlení a odpověď na otázky o vztahu ke starým lidem.

Reflexe - otázky:

Co si představujete pod pojmem úcta ke starším lidem?

Proč je dobré se chovat ke starším lidem s úctou?

Jak hodnotíte příběh v básni Dědova mísa?

Uveďte některé situace ze svého okolí.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.19 Iniciativa

Časový rozsah: 1hodina

Cíl: Žáci vyvíjí snahu o empatii (vcítění se do druhého člověka)

Klíčová slova: Empatie, iniciativa, odpověď

Pomůcky: List papíru, pracovní list, tužka

Použité metody: Hra, hledání řešení

Průběh lekce:

Každý žák dostane pracovní list, papír a tužku. Papír si nepodepisuje, poslechne otázku a odpoví. Odpoví pravdivě a výstižně. Potom odevzdá papír písmem dolů. Žáci postupně odpovídají na tyto otázky:

- 1) Na co by ses ze všeho nejraději díval?
- 2) Co bys teď nejraději dělal?
- 3) Co bys ze všeho nejraději slyšel?
- 4) Jakým zvířetem by ses chtěl stát?
- 5) Kdyby sis mohl vybrat, kolik by ti bylo let?
- 6) Jaké jídlo by sis dal v restauraci?

Žáci odevzdají své nepodepsané papíry a postupně čtou jednotlivé listy a snaží se uhodnout, kdo na dané otázky odpovídal. Svoje tipy zapisují do pracovních listů. Za každou správnou odpověď si zapíší bod. Kdo získá nejvíce bodů, má dobrou schopnost vcítit se do druhého člověka.

Otázky:

Co vás bavilo?

Co se vám podařilo?

Co vás překvapilo?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

8.20 Ekologie

Časový rozsah, místo: 1 hodina, příroda v okolí školy, PC učebna

Cíl: Žáci vyfotografují záběry přírody z okolí školy nebo jiného místa, pojmenují své fotografie a uvědomí si krásu a rozmanitost přírody.

Klíčová slova: krása přírody, mnohotvárnost přírody, ekologie

Pomůcky: pracovní list, vlastní fotografie, internet

Použité metody: řízená diskuse, skupinová práce, fotografování

Průběh lekce:

Motivace a výklad: Řekněte žákům, že tématem, kterým se budeme zabývat, se už zabývala řada lidí před námi. Všichni přišli na spoustu zajímavých postřehů a přesvědčili se, že příroda je krásná a rozmanitá. Víme, jak se chovat k hostu, který nás navštíví, ale zřejmě si vždy neuvědomujeme, že sami býváme hosty v přírodě.

Aktivita: Najděte na internetu hesla příroda a ekologie a zapište si nejdůležitější informace. Ved'te žáky k zamyšlení nad ohleduplností k přírodě. Diskutujte asi 10 minut.

Skupinová práce:

- 1) Úcta k přírodě se promítá i do péče o vlastní zahrádku. Zatrhni odpadky, které do kompostu nepatří: obaly od jogurtu, slupky z ovoce a zeleniny, papíry, posečená tráva, staré hadry.
- 2) Zatrhni činnosti, které ohrožují čistotu vodních toků: mytí auta na břehu, koupání, hnojení, vypouštění odpadů, lodní přeprava.
- 3) Označ číselným pořadím, které činnosti nejvíce znečišťují ovzduší: topení pevnými palivy, provoz motorových vozidel, spalování obalů z umělé hmoty, spalování suchého listí, spalování pneumatik.

Reflexe – otázky:

Proč záleží na kráse a čistotě přírody?

Co pro to děláš?

Je nutné třídit odpad?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Etická výchova pro 9. ročník

Etická výchova pro 9. ročník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Etická výchova - plán práce pro 9. ročník

šk. rok 2014 / 2015

září	Jak komunikovat s autoritou Komunikační chyby
říjen	Aktivní naslouchání Úloha sebevědomí, selfmanagementu
listopad	Konstruktivní kritika Odůvodněná kritika
prosinec	Vzory v okolí Působení médií
leden	Agresivní chování Projevování mých schopností a vlastností ve společnosti
únor	Můj zodpovědný přístup k životu Nový začátek – renatalizace
březen	Iniciativa a tvořivost v rodině Osobní angažovanost
duben	Problematika menšin Boj proti návykovým látkám
květen	Ovlivňování atmosféry v rodině Projevy úcty ke stáří
červen	Tolerance k různým náboženstvím a věřícím Krásy přírody, ekologie
Průběžně:	Průběžné sledování skupinového klimatu v žákovských skupinách a reagování na eticky významné problémy ve vztazích.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

9.1 Jak komunikovat s autoritou

Třída, časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída - učebna

Cíle: Žáci se seznámí s pojmem autorita a ujasní si vztah k autoritám.

Použité metody: diskuse, otázky, rébus, mapa osobních autorit

Pomůcky: pracovní list, film, fixy, pastelky

Průběh lekce:

Ukázka z filmu Obecná škola (učitelka - není autorita, učitel - je autorita).

Pomocí otázek si žáci přiblíží význam slova autorita a její vliv:

- Kdo vám říká, jaké máte povinnosti?
- Jak se máte chovat ve škole?
- Vážíte si svých vyučujících?
- Jak hodnotíte uvedeného učitele? Měl vždy pravdu?
- Co se vám na něm nelíbilo?
- Jak hodnotíte tresty?
- Jak se chovala učitelka? Proč nebyla autoritou?
- Kdo vám poradí, když něco nechápete nebo něčemu nerozumíte?
- Od koho očekáváte dobré hodnocení a uznání?
- Ke komu se musíte chovat slušně a s úctou?

Rozdejte každému dítěti jeden list papíru, požádejte je o napsání asociace ke slovu autorita. Zadejte úkol, aby každý žák popsal někoho z jeho okolí, kdo je pro něj autoritou. Dáme časový limit asi 5 minut. Žáci postupně přečtou své práce a ostatní je zhodnotí a diskutují k problémům, které je zaujaly.

Reflexe - otázky:

Jak vám jde komunikace s autoritou? Dokážete s ní mluvit otevřeně? Jak se vám to daří?

Autoritám spíše tykáte nebo vykáte?

Jak se cítíte při této diskusi?

Dokážete oponovat autoritě? Kdo je podle vás ve třídě autorita a proč? Máte s ní problémy?

Které autority jsou pro vás vzorem? Které autority z literatury a filmů vás zaujaly? Chtěli byste se jim podobat? Je pro vás autoritou i nějaký sportovec a proč?

Poznámky: Lekce je tvořena pro práci s celou třídou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

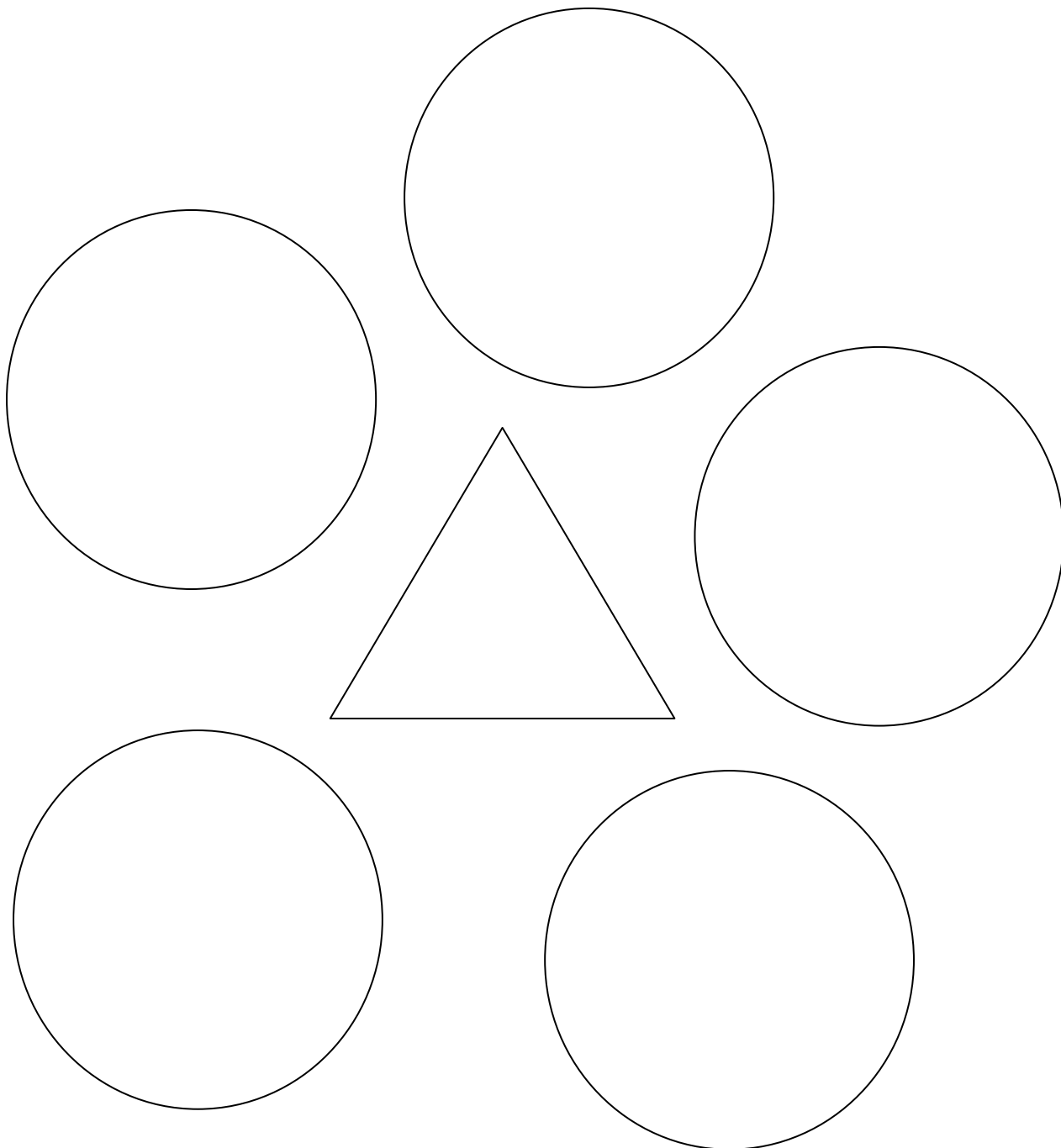
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.1 PL: Jak komunikovat s autoritou

Zakresli schéma svých autorit. Do trojúhelníku napiš své jméno. Každá autorita může být zakreslena v kruhu jako písmeno, obrázek, značka. Můžeš přidávat i další kolečka.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.2 Komunikační chyby

Třída, časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída - učebna

Cíle: Žáci se seznámí s komunikačními chybami a překážkami.

Klíčová slova: Komunikační chyby, překážky v komunikaci.

Pomůcky: fixy, pracovní list

Použité metody: výklad, skupinová diskuse.

Průběh lekce:

Výklad: Seznámit žáky s pracovním listem. Proved'te krátké shrnutí přehledu komunikačních chyb a překážek. Vysvětlíte pojmy, které žáci neznají. Při výkladu využijte řízenou diskusi. Jednotlivé body vysvětlíte.

Komunikační chyby:

- Pusť ostatní ke slovu, nemluv jen sám!
- Mluv k věci, nezabíhej do přílišných podrobností!
- Neodbíhej od tématu rozhovoru!
- Nehádej se!
- Nepoučuj!
- Nemluv jen o sobě!
- Neskákej do řeči!
- Nestěžuj si příliš!
- Ovládej se, nebuď náladový!

Překážky v komunikaci:

- Hluk, vyrušování (např. telefonem, puštěnou televizí, rozhlasem aj.)
- Neúcta, předsudky
- Nesoustředěnost, rozptylování
- Obavy z neúspěchu
- Osobní problémy (nešťastný, rozhádaný, vztahové a rodinné problémy...)
- Nezvyklé prostředí (např. při přecházení ulice, při práci s pilou ...)

Reflexe - otázky:

Jaké chyby a překážky v komunikaci vás zaujaly?

Uveďte komunikační chyby, které se vás týkají.

Jaká poučení si převezmete?

Poznámky: Lekce je tvořena pro práci s celou třídou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

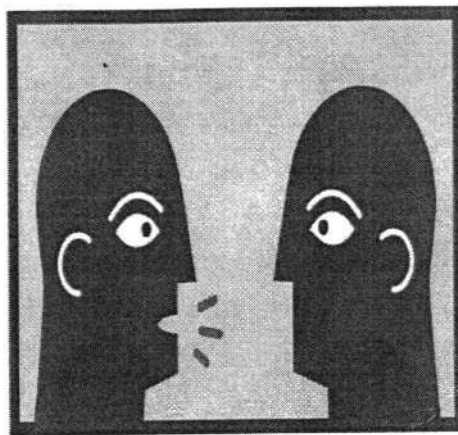

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.2 PL: Komunikační chyby

Vyber chyby a bariéry v komunikaci, které znáš z vlastní zkušenosti a barevně je zakroužkuj.

Komunikační chyby:

- Pust' ostatní ke slovu, nemluv jen sám!
- Mluv k věci, nezabíhej do přílišných podrobností!
- Neodbíhej od tématu rozhovoru!
- Nehádej se!
- Nepoučuj!
- Nemluv jen o sobě!
- Neskákej do řeči!
- Nestěžuj si příliš!
- Ovládej se, nebud' náladový!

Překážky v komunikaci:

- Hluk, vyrušování (např. telefonem, puštěnou televizí, rozhlasem aj.)
- Neúcta, předsudky
- Nesoustředěnost, rozptylování
- Obavy z neúspěchu
- Osobní problémy (nešťastný, rozhádaný, vztahové a rodinné problémy...)
- Nezvyklé prostředí (např. při přecházení ulice, při práci s pilou ...)

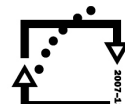
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.3 Aktivní naslouchání

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci si zopakují zásady aktivního naslouchání, vyzkouší si roli posluchače i vypravěče v modelové situaci.

Klíčová slova: aktivní naslouchání, vypravěč, posluchač, přínosy aktivního naslouchání

Pomůcky: pracovní list

Použité metody: výklad, hraní rolí, diskuse, výměna zkušeností

Průběh lekce:

Motivace: Připomeňte žákům krátkým příběhem obdobná témata z předchozích ročníků a zopakujte společně, jaké známe projevy aktivního naslouchání. Pokud žáci nespolupracují, vyzvěte je k použití pracovního listu, kde mají krátké shrnutí projevů aktivního naslouchání:

- pozorně sledovat co říká druhý člověk
- dávám najevo zájem (postojem, výrazem obličeje)
- oční kontakt - dívám se přiměřeně dlouho do očí
- opakuji, potvrzuji, že rozumím
- dávám doplňující otázky

Hraní rolí: Požádejte žáky, aby utvořili dvojice a vzájemně si sdělili zajímavý zážitek. Podmínkou je, aby druhý z dvojice sdělovaný zážitek neznal a dodržoval zásady aktivního naslouchání. Vypravěč musí vnímat, že mu posluchač naslouchá a že je sdělením zaujatý. Potom si úlohy prohodí. Čas upravte podle toho, jak se práce daří.

Reflexe - otázky:

Čím jste se zabývali?

Co vás zaujalo?

Jaké máte pocity z práce?

Jak hodnotíte spolupráci vypravěče a posluchačů?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

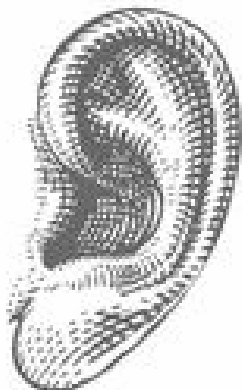

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.3 PL: Aktivní naslouchání

Aktivní naslouchání znamená:

- pozorně sledovat, co říká druhý člověk
- dávám najevo zájem (postojem, výrazem obličeje)
- oční kontakt - dívám se přiměřeně dlouho do očí
- opakuji, potvrzuji, že rozumím
- dávám doplňující otázky

Aktivní naslouchání přináší větší porozumění mezi lidmi, příjemný pocit z rozhovoru, pomáhá utvářet dobré vztahy.

Dokonči věty:

Ve dvojici jsem mluvil s

Bavilo mě.....

Dařilo se mi

Překvapilo mě.....

Potíže nám dělalo

Chci ještě doplnit

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.4 Úloha sebevědomí, selfmanagementu

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci pojmenují projevy přehnaného sebevědomí a diskutují o jeho důsledcích.

Klíčová slova: jedinečnost, selfmanagement, sebevědomí, přehnané sebevědomí, důsledky přehnaného sebevědomí

Pomůcky: pracovní listy

Použité metody: vyprávění, kritické myšlení, řízená diskuse

Průběh lekce:

Zcitlivění: Zeptejte se žáků, zda sledovali casting do pěvecké soutěže Superstar. Diskutujte s žáky nad těmito otázkami: Jak hodnotí účastníky? Jaké typy lidí se zúčastňují? Proč se zúčastňují i lidé, kteří, dle odborné poroty, neumí zpívat? Jaký máte názor na tzv. hvězdnou přechotu? Šli byste do takové soutěže?

Individuální práce: Předložte žákům pracovní listy. Požádejte žáky o tiché pročtení textu. Žáci by měli práci zvládnout za 15 minut.

Diskuse: Posadte se společně do kruhu a přečtěte odpovědi v pracovním listu. Dále pokračujte reflexí.

Reflexe - otázky:

Čím jsme se v dnešní lekci zabývali?

Jaký je váš názor nyní?

Jaké jsou vaše pocity?

Jaký máte názor na lidi s přehnaným sebevědomím?

Jak na vás působí takoví lidé? Znáte někoho s přehnaným sebevědomím?

Jak společnost hodnotí lidi s přehnaným sebevědomím?

Jaké rady byste jim dali? Mohou se změnit?

Plyne nějaké poučení z chování lidí s přehnaným sebevědomím?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.4 PL: Úloha sebevědomí, selfmanagementu

- **Jaké znáš televizní soutěže?**
- **Mohl bys uspět?**
- **Jaké máš předpoklady? Označ čísla 1 – 10!**

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10 _____

- **Kdo je tvým vzorem?**
- **Nakresli sebe v soutěži, ve které bys podle vlastní úvahy mohl uspět!**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.5 Konstruktivní kritika

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, učebna

Cíle: Žáci si ujasní pojem asertivita, a seznámí se s asertivním způsobem přijetí konstruktivní kritiky.

Klíčová slova: asertivita, kritika, konstruktivní kritika

Pomůcky: pracovní list

Použité metody: výklad, cvičení

Průběh lekce:

Zcitlivění: Zeptejte se žáků, jestli rozumí spojení slov konstruktivní kritika a jak se cítí, jestliže jsou kritizováni právem. Řekněte žákům, že se budeme zabývat tím, jak reagovat na konstruktivní kritiku asertivně.

Výklad: Vysvětlete téma lekce. Asertivně jednající člověk s konstruktivní kritikou souhlasí, problém příliš nerozebírá a orientuje se na to, jak věc napravit. Chybovat je prostě lidské. Cílem konstruktivní kritiky je snaha dosáhnout zlepšení výsledku a zvýšení motivace. Asertivní reakce tedy vypadá asi takto:

- Souhlasíme s kritikou.
- Stručně se omluvíme.
- Provedeme nápravu a nebudeme problém příliš rozebírat.
- Nehroutíme se, protože víme, že nejsme dokonalí a trochu nedokonalosti velkoryse tolerujeme i druhé straně. Chápeme, že se člověk někdy velmi rozzlobí kvůli drobnosti. Na útoky nereagujeme a řešíme problém, který je aktuální.

Simulační situace: Rozdejte žákům pracovní listy se seznamem asertivních reakcí na oprávněnou kritiku. Požádejte je o sehrání rozhovoru kritika a kritizovaného s použitím asertivity. Žáci se v rolích postupně vystřídají. Souběžně probíhá pozorování dvojic při procvičování asertivních technik.

Reflexe - otázky:

Vysvětli, co si představuješ pod pojmem asertivita?

Popiš asertivní reakci na oprávněnou kritiku.

Jak ses cítil v rolích kritika a kritizovaného?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.5 PL: Konstruktivní kritika

ASERTIVITA = POZITIVNÍ SEBEPROSAZENÍ

PODMÍNKOU ASERTIVITY JE SLUŠNOST VE VZTAHU K JINÝM LIDEM!

Člověk vyjadřuje, prosazuje otevřeně a přiměřeně své myšlenky, city, názory a postoje. Postupuje tak, aby nepřekračoval vlastní práva, ani práva ostatních lidí (Vališová 1998).

Přijetí oprávněné kritiky:

- Souhlasíme s kritikou.
- Stručně se omluvíme.
- Provedeme nápravu a nebudeme problém příliš rozebírat.
- Nehroutíme se, protože víme, že nejsme dokonalí a trochu nedokonalosti velkoryse tolerujeme i druhé straně. Chápeme, že se člověk někdy velmi rozzlobí kvůli drobnosti. Na útoky nereagujeme a řešíme problém, který je aktuální.

SOUHLASÍM S KRITIKOU, OMLUVÍM SE A PROBLÉM NAPRAVÍM!

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

9.6 Odůvodněná kritika

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, učebna

Cíle: Žáci si otestují asertivitu v asertivní technice Dotazování na negativa.

Klíčová slova: Otázka, otázka po důvodu kritiky, negativa, negativní dotazování

Pomůcky: Pracovní list

Použité metody: Výklad, trénink asertivity, simulace rozhovoru, diskuse

Průběh lekce:

Výklad: Otázka je věta, která vyžaduje nějaké vysvětlení. Pokud chceme získat odpověď, musíme otázku položit jasně. Ptáme se, i když nemluvíme (sami pro sebe). Když se naučíte ptát na důvod kritiky, nebude mít kritik proti vám takovou moc a snížíte i jeho agresivitu.

Aktivita: Prezentujte ukázkou negativního dotazování:

Matka: *Zase jsi nevytřela podlahu!*

Dcera: Vadí ti, že jsem nevytřela podlahu?

Matka: *Ano!*

Dcera: Proč ti vadí, že jsem to nevytřela? Nestačilo by to později?

Matka: *Vadí mi nepořádek.*

Dcera: Můžu to napravit, když to udělám teď?

Matka: *Ano, udělala bys mi radost.*

Společná práce: Rozdělte žáky do dvojic a přiďte jim námět k procvičení negativního dotazování. Role si mohou rozdělit sami.

- Sestra kritizuje sestru, že si půjčila její svetr.
- Učitel kritizuje žáka za porušování pravidel o přestávce.

Ponechte dvojicím čas na přípravu 5 minut a požádejte o ukázkou nacvičeného negativního dotazování. Požádejte děti o vyplnění pracovního listu. Hodinu uzavřete reflexí.

Reflexe - otázky:

Jak se vám spolupracovalo?

Jak jste reagovali?

Vyhнули jste se při rozhovoru nevhodným reakcím?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.6 PL: Odůvodněná kritika

Označ správnou reakci při negativním dotazování:

- Zjišťuji, v čem jsem chyboval
- Cítím se dotčený
- Mluvím rozvážně a bez emocí
- Začnu se rozčilovat, že to není moje vina
- Nejsem ironický a nezlehčuji situaci
- Mrzí mě to
- Zjišťuji další podrobnosti
- Zeptám se, jak bych mohl zjednat nápravu
- Oznámím mu, ať jde do háje
- Zjistím, zda byla náprava úspěšná
- Vůbec mě to nezajímá

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.7 Vzory v okolí

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci vyjmenují vzory ze svého okolí a vysvětlí, proč je zaujali.

Klíčová slova: vzor, blízké okolí

Pomůcky: pracovní listy, kartičky se jmény osob, stopky

Použité metody: hra, řízená diskuse

Průběh lekce:

Příprava: Do třídy před lekcí libovolně rozložte deset kartiček se jmény osob.

Hra: Rozdejte žákům pracovní listy a požádejte je o tiché pročtení horní části listu. Oznamte žákům, že ve třídě jsou viditelně umístěny kartičky se jmény osob. Poté žákům vysvětlíte pravidla hry a následně je společně s žáky zopakujte. Zjistěte, jestli žáci úkolu porozuměli.

Pravidla hry: Všichni žáci startují současně, vyzváním učitele slovem „START“. Současně učitel zapíná stopky. Každý žák má sám bez spolupráce s ostatními zapamatovat, co nejvíce osob. Žáci zapisují zjištěná jména do svého pracovního listu. Pracuje se tak dlouho, až jsou všechna jména zanesena do pracovního listu žáka. Učitel ukončí hru slovem „STOP“ a vyhodnotí tři nejlepší hráče.

Společná práce: Posadte se s žáky do kruhu a diskutujte o vzorech, které si vybrali.

Reflexe - otázky:

Na jaké téma jsme se dnes bavili?

Co vás zaujalo?

Jak často se setkáváte s touto osobou (vzorem)?

Co nového jste zjistili?

Jak vás mohou vaše vzory inspirovat? V čem se jim chcete podobat?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.7 PL: Vzory v okolí

Doplň věty a odpověz na otázky:

- Můj vzor v okolí je
.....
- Zaujal mě, protože.....
.....
- Obdivuji na něm
.....
- Podařilo se mu
.....
- Jeho silnou stránkou je
.....
- Zlepšuje se v
.....
- Jaký vztah k němu mám?
.....
- Chtěl bych získat jeho zájem? ANO NE
- Chtěl bych být ještě lepší jako on? ANO NE

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.8 Působení médií

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, učebna PC

Cíle: Žáci vyhledávají informace z médií a všímají si takových, které jsou jednostranné či nevhodné.

Klíčová slova: média, kritika, manipulace, objektivita, zpravodajství

Pomůcky: počítač, noviny

Použité metody: experiment, sběr informací

Průběh lekce:

Zcitlivění: Zadáme otázku: „Jaký je váš názor na zpravodajství?“ Vyjádří se všichni žáci několika větami..

Individuální práce: Žáci vyhledávají aktuální zprávy na internetu a v novinách. Tato aktivita by měla trvat asi 10 minut.

Společná práce: Žáci si připraví vysílání televizního zpravodajství. Vytvoří si dvojice, které čtou zprávy. Ostatní hodnotí výběr zpráv i jejich interpretaci, diskutujeme o vlivu médií na společnost i jednotlivce.

Reflexe - otázky:

Rozdejte žákům pracovní listy.

Otázky doplňte podle obsahu zpravodajství – proč si vybrali tu nebo onu zprávu, zda-li všichni souhlasí s tím, že zadání úkolu zpravodajská skupina splnila apod.

Poznámky:

Zvláštní pozornost věnovat časovému rozvrhu, výběru zpráv, aby žáci mohli zhodnotit zprávy a vyplnit pracovní list.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.8 PL: Působení médií

Otázky do diskuze:

(Nejdříve si odpovězte na každou otázku sami.)

- S jakým problémem jsme se seznámili?
-
- Jak ovlivňují média jednotlivce a společnost?
-
- Které televizní zpravodajství sleduješ?.....
-
- Jaká znáš jména moderátorů televizních zpráv?
-
- Kterého moderátora nejvíc uznáváš?
-
- Chtěl bys ve zpravodajství pracovat?
-
- V čem vidíš přínos této práce?.....
-
- Jaké předpoklady musí člověk mít pro tuto práci?
-

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.9 Agresivní chování

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, učebna PC

Cíle: Žáci připustí vliv a působení agrese na televizního diváka, na čtenáře novin a uživatele internetu.

Klíčová slova: agrese v médiích, působení a vliv agrese na diváka

Pomůcky: pracovní list, internet

Použité metody: výklad, řízená diskuse

Průběh lekce:

Zcitlivění: Požádejte žáky, aby si vzpomněli na oblíbený film, který viděli nebo známou počítačovou hru. Žáci si promyslí, jestli se v jejich oblíbeném filmu objevuje násilí. Zjistíme, kolik žáků ve svém filmu objevilo násilí a pokusíme se je blíže specifikovat.

Výklad: Agrese je v psychologicko-sociologickém pojetí chování, které vědomě a se záměrem ubližuje, násilně omezuje svobodu a poškozuje jiné osoby nebo věci. Agrese, ať již fyzická či verbální, může vzniknout v afektu. Sklon k útočnému jednání, které se přeměňuje do různých podob, se nazývá agresivita. Násilí je „záměrné“ použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu.

Společná práce: Rozdejte žákům pracovní listy. Rozdělte žáky do dvou skupin. První skupina má za úkol spočítat všechny zprávy na titulní straně internetového portálu seznam. Poté žáci spočítají počet pozitivně laděných zpráv a počet zpráv s agresí či násilím. Druhá skupina má za úkol vyhledat v televizním programu negativně laděné seriály či filmy. Poté spočítají pozitivně laděné a negativně laděné pořady. Výsledek si zaznamenají do svého pracovního listu.

Reflexe - otázky:

Co vyjadřují pojmy agrese a násilí?

Díváš se na filmy, v nichž se objevuje násilí?

Pokud ano, tak proč?

Proč vysílají televizní stanice filmy plné agrese?

Jak zareaguješ na bitku spolužáků?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.9 PL: Agresivní chování

1. Vyhledáváš (brouzdáš) na internetu?

Jaké zajímavé zprávy jsi našel?

V kolika z nich se objevilo násilí?

Která z nich tě zaujala nejvíce?

2. Vyhledáváš (vybíráš si) v televizním programu?

Kolik pořadů nabízí na dnešní den tvoje TV stanice?

V kolika z nich se objevuje násilí?

Která z nich tě nejvíce zaujala?

Preferuješ pořady laděné pozitivně nebo negativně?

Co je podle tebe násilí?

Co si představuješ pod pojmem agrese?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.10 Projevování mých schopností a vlastností ve společnosti

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, učebna

Cíle: Žáci přiřadí pozitivní vlastnosti každému ze třídy a zamyslí se, které si přejí získat a dále rozvíjet.

Klíčová slova: pozitivní vlastnosti, schopnosti, společnost

Pomůcky: pracovní list, seznam pozitivních vlastností

Použité metody: hra, diskuse

Průběh lekce:

Aktivita: Vysvětlíte s pomocí třídy pojmy pozitivní vlastnosti, schopnosti a společnost. Rozdejte žákům pracovní listy a společně si pročtete a vysvětlíte všechny pozitivní vlastnosti:

často obdivovaný	milý a uklidňující	rád se stará o druhé
čestný	mírný	rozdává
dělá dobrý dojem	nesobecký	samostatný
dobry posluchač	nevzdává se	sebevědomý
dobry přítel	nezávislý	schopný vydávat pokyny
dobry zpěvák	oddaný	silný
dobře se obléká	odvážný	soucitný
dobře se všemi vyjde	ochotný pomocník	společenský
dodrzuje úmluvy	pevný, je-li to zapotřebí	spolehlivý
důvěřivý	pilný	starostlivý
důvěřuje si	pořádný	statečný
fyzicky zdatný	pozorný	šťastný
chápaní	přátelský	štedrý
chytrý	příjemný	tolerantní
laskavý	přímý a čestný	trpělivý
milující	přitažlivý	týmový hráč

Každý žák si vybere 8 pozitivních vlastností, které považuje za nejdůležitější a chtěl by je dále rozvíjet.

Reflexe - otázky:

Co bylo snadné?

Co bylo nejtěžší?

Jakou schopnost bys chtěl rozvíjet, abys prospěl ostatním?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.10 PL: Projevování svých schopností a vlastností ve společnosti

Seznam vlastností:

často obdivovaný	milý a uklidňující	rád se stará o druhé
čestný	mírný	rozdává
dělá dobrý dojem	nesobecký	samostatný
dobry posluchač	nevzdává se	sebevědomý
dobry přítel	nezávislý	schopný vydávat pokyny
dobry zpěvák	oddaný	silný
dobře se obléká	odvážný	soucitný
dobře se všemi vyjde	ochotný pomocník	společenský
dodrzuje úmluvy	pevný, je- li to zapotřebí	spolehlivý
důvěřivý	pilný	starostlivý
důvěřuje si	pořádný	statečný
fyzicky zdatný	pozorný	šťastný
chápaající	přátelský	štedrý
chytrý	příjemný	tolerantní
laskavý	přímý a čestný	trpělivý
milující	přitažlivý	týmový hráč

- a) Ze seznamu uvedených vlastností vyber alespoň 10, které tzv. sedí na tvého kamaráda!

Jméno kamaráda:

Vlastnosti:

- b) Která pozitivní vlastnost mu podle tebe chybí?

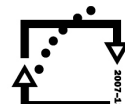
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.11 Můj zodpovědný přístup k životu

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci vyjmenují silné a slabé stránky osobnosti.

Klíčová slova: já, vzor pro druhé, zodpovědnost, chování, silné a slabé stránky

Pomůcky: pracovní listy

Použité metody: hra, diskuse, sebereflexe

Průběh lekce:

Zcitlivění: Zahrajte si s žáky hru s názvem Souhlas - nesouhlas. Žáci utvoří řadu na konci třídy. Každý z žáků udělá krok vpřed vždy, když bude souhlasit s daným výrokem. Vyhrává ten žák, který jako první projde na druhou stranu třídy.

Výroky ke hře: *Chodím do této školy. Jsem holka. Jsem jedináček. Cítím se dobře. Rád se učím. Nejrady mám matematiku. Těším se na prázdniny. Všichni mě mají rádi.*

Motivace: Řekněte žákům, že nyní měli možnost zjistit o svých spolužácích zajímavé informace.

Individuální práce: Předejte žákům pracovní listy, které si podepíší a utvoří dva sloupečky se znaménky + (kladné vlastnosti) a se znaménkem – (záporné vlastnosti). Poté se zamyslí nad otázkami: kterých vlastností si nejvíce cení, které by chtěli změnit, co můžou nabídnout ostatním.

Skupinová práce: Každý z žáků ukáže svůj pracovní list a popíše sám sebe.

Reflexe - otázky:

Jaké bylo naše dnešní téma?

Přemýšleli jste o sobě?

Co vás zaujalo?

Poznali jste lépe své spolužáky?

Co konkrétně vás zaujalo u vašich spolužáků?

Čím jsem přínosem pro ostatní?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

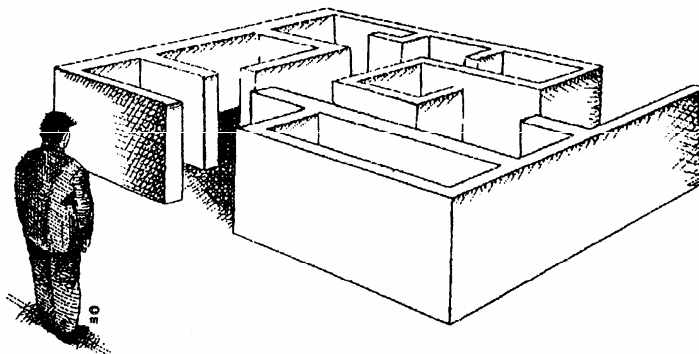
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.11 PL: Můj zodpovědný přístup k životu

Uveďte své jméno!

Odpovězte na otázky:

- Na co jsem hrdý?
- Co bych na sobě změnil?
- Co by si z mého JÁ mohli vzít ostatní?

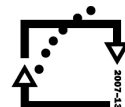
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

9.12 Nový začátek - renatalizace

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci si vyzkouší renatalizaci v modelové situaci.

Klíčová slova: renatalizace, iniciativa, rodina, tvořivost

Pomůcky: pracovní listy

Použité metody: experiment, řízená diskuse

Průběh lekce:

Výklad: Renatalizace – nový začátek, znovuoobnovení.

Aktivita: Vytvořte dvě skupiny. Vysvětlete žákům, že si vyzkouší několik modelových situací, ve kterých budou hájit svůj názor a budou hledat patřičné argumenty.

První situací bude spor dívky a její matky: Dívka šla za školu. Když to matka zjistila, rozčílila se a oznámila jí, že ji nepustí na třídní výlet. Dívka nechtěla výtky přijmout a na matku vychrlila hodně urážek.

První skupině žáků oznamte, že mají zdůvodnit, proč se tak matka zachovala a jestli je to podle nich správné. Druhá skupina bude zastávat názor dívky.

Nyní si obě skupiny vymění role. První skupina bude zastávat názor dívky a druhá skupina bude argumentovat názory rodiče.

Individuální práce: Rozdejte žákům pracovní listy a požádejte je o vyplnění. V první části mají žáci za úkol napsat vzkaz vlastním rodičům, kteří jim zakázali vysněný výlet. Žáci mají možnost napsat cokoliv, co by chtěli říct.

Reflexe - otázky:

Co se vám líbilo?

Která role se vám více líbila a proč?

Stala se vám podobná situace?

Jak jste zareagovali?

Proč myslíte, že se rodiče někdy rozčílí?

Jsou důvodem také obavy o vás?

Jak to na vás působí?

Dohadujete se se svými rodiči?

Kam až mohou vést neshody mezi rodiči a dětmi?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.12 PL: Nový začátek

a) **Napiš vzkaz rodičům, kteří ti zakázali jet na výlet. Uveď důvody, které by mohly jejich názor změnit.**

b) **Dnes jsme se naučili cizí slovo**

c) **Pokus se je vysvětlit!**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.13 Iniciativa a tvořivost v rodině

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci uvedou příklady prosociální iniciativy a tvořivosti v rodině.

Klíčová slova: iniciativa, tvořivost, rodina, prosociálnost

Pomůcky: kancelářské papíry A4, sklenice, fix, společenské stolní hry (různé), pracovní listy

Použité metody: tvůrčí kresba, prezentace, výklad, experiment, řízená diskuse

Průběh lekce:

Zcitlivění: Rozdejte žákům kancelářské papíry A4, 1 sklenici, 1 fix. Žáci dokreslí, co nejvíce obrázků, které obsahují kruh. Na jeden papír žáci nakreslí jeden obrázek. Časový limit je asi 10 - 15 minut. Žádný motiv se nesmí opakovat. Poté žáci postupně předvedou každý obrázek.

Výklad: Rodina je skupina osob navzájem spjatých pokrevními svazky, manželstvím nebo adoptí, jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí. Existuje několik variant uspořádání rodiny. Základní rodinu tvoří muž, žena a jejich děti. Rodinu však lze chápat i jako malou skupinu osob, které jsou navzájem spojeny společným způsobem života.

Experiment: Rozložte před žáky zásobu několika společenských stolních her (karty, kostky, Člověče, nezlob se...). Posad'te se, mlčte a vyčkejte, jak se žáci zachovají. Nechte volný průběh a sledujte projevy žáků. Výsledkům pozorování se potom věnujte v reflexi.

Individuální práce: Rozdejte žákům pracovní listy a požádejte je o vyplnění.

Reflexe - otázky:

Čím jsme se dnes zabývali?

Co vás zaujalo?

Trávíte jako rodina hodně času společně?

Co nejčastěji děláte?

Zapojujete i členy širší rodiny?

Navrhněte možnosti trávení volného času členů rodiny.

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.13 PL: Iniciativa a tvořivost v rodině

Jak by měl vypadat ideální den vaší rodiny?

Snídaně:

–

Program na dopoledne:

–

–

–

Oběd:

–

Program na odpoledne:

–

–

–

Večere a večerní program:

–

–

–

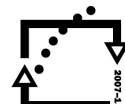
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.14 Osobní angažovanost

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci si uvědomí důležitost veřejné osobní angažovanosti.

Klíčová slova: veřejná osobní angažovanost, ochota, tolerance

Pomůcky: pracovní listy, tabule

Použité metody: vyprávění, brainstorming, sebereflexe, diskuse

Průběh lekce:

Zcitlivění: Povězte žákům krátký příběh. Školní sbor Bongáči vystoupil bez nároku na odměnu na kulturní akci. Udělali něco pro druhé, cizí, neznámé. Doufali, že neznámé lidi jejich hudba a zpěv zaujme, pobaví, potěší, udělá jim radost...

Brainstorming: Položte žákům otázku: „Kde se můžete v rámci školy angažovat? Na jakých akcích, soutěžích, vystoupeních, projektech...?“ Vypište na tabuli vše, co žáci vymyslí.

Individuální práce: Rozdejte žákům pracovní listy a požádejte je o vyplnění části „Jakých akcí se můžeš v rámci školy zúčastnit přímo ty“? Nechte žáky pracovat 10 - 15 minut.

Sebereflexe: Žáci vyplní sloupeček pracovního listu. Doplní ANO, pokud se akce zúčastnil, NE znamená neúčast. Následně nechte žáky zamyslet se, jak se po dobu školní docházky zapojili do soutěží, pěveckých a recitačních vystoupení. Svoji účast a zájem žáci vyznačí do úsečky – škály.

Reflexe – závěrečné slovo:

Vzpomeňte si na Bongáče a představte si, že by nevystupovali, nepřemohli svoje obavy, strach a trému, že by se nepostavili před mikrofon. Nebyly by písničky, které rádi posloucháte. Jak by to vypadalo, kdyby nechtěl nikdo nic dělat?

Následuje diskuse na otázky a závěrečné slovo.

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.14 PL: Osobní angažovanost

a) Jakých školních akcí se můžeš zúčastnit?

.....	ANO	NE
.....	ANO	NE
.....	ANO	NE
.....	ANO	NE
.....	ANO	NE

b) Jak se do těchto akcí zapojuješ? Označ čísla 0 - 10 ! (0 = vůbec, 10 = maximálně)

0 _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____ 9 _____ 10

c) Uveď důvody své účasti nebo neúčasti!

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.15 Problematika menšin

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, PC učebna

Cíle: Žáci se seznámí s pojmem tolerance minorit, zamyslí se nad situací dítěte v cizí zemi, případně uvedou vlastní zkušenosti.

Klíčová slova: tolerance, cizinec, národnost, národnostní menšina, minorita, diskriminace, xenofobie, rasismus, antisemitismus

Pomůcky: pracovní list, internet

Použité metody: výklad, vyhledávání informací na internetu, diskuse

Průběh lekce:

Zcitlivění: Zapište na tabuli téma hodiny: Národnostní menšiny a tolerance k nim. Zeptejte se, zda se žáci setkali s negativními reakcemi lidí jenom kvůli tomu, že jsou Romové. Situace rozeberte a hledejte důvody netolerantního chování.

Výklad: V zemích Evropské Unie žije mnoho národnostních menšin, v České republice také. Upozorněte žáky, že děti pocházející z národnostních menšin mají svá práva, např. na vlastní kulturu, jazyk, tradice aj.

K výkladu použijte tyto otázky:

Patříte k národnostní menšině. Jaké další národnostní menšiny znáte?

Znáte nějaké cizince trvale žijící v České republice?

Proč k nám cizinci přicházejí?

Jaké znáte další menšiny (minority)?

Reflexe - otázky:

Jsou k sobě lidé tolerantní?

V jakých situacích jsi tolerantní?

Jaké znáš minority? Které jsou ti nejbližší?

Ukaž počtem prstů na rukou, jak moc jsi tolerantní k minoritám (stupnice 0 – 10).

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.15 PL: Problematika menšin

Najdi na internetu význam uvedených slov:

1) Tolerance

2) Minorita

3) Diskriminace

4) Rasismus

5) Xenofobie

6) Antisemitismus

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.16 Boj proti návykovým látkám

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci si ujasní pojem návykové látky, zamyslí se nad jejich vlivem v současné společnosti.

Klíčová slova: návykové látky, drogová závislost, abstinenční příznaky

Pomůcky: pracovní listy (2), kniha Radka Johna - Memento

Použité metody: výklad, diskuse, poslech

Průběh lekce:

Zcitlivění: Zapište na tabuli téma hodiny a upozorněte žáky, že jde o jeden z největších současných problémů. Zeptej se žáků, které návykové látky znají a o kterých ve svém okolí slyšeli.

Výklad: Na světě denně umírá množství lidí na následky užívání návykových látek. Otázky pro výklad:

Které návykové látky znáte?

Jaké zdravotní a sociální problémy mohou způsobovat?

Zabývají se touto problematikou také média?

Znáš nějakou knihu nebo film s touto tematikou?

Znáš nějakého autora, který se tomuto problému věnuje?

Poslech: Závěr knihy Radka Johna Memento. Diskutujte s žáky asi 10 – 15 minut.

Reflexe - otázky:

Je pro tebe problém návykových látek důležitý?

Byl bys ochoten kvůli nim riskovat život?

Co mohu udělat drogy s chováním lidí, s mezilidskými vztahy, rodinným životem?

Jak se bránit drogám, předejít jejich negativnímu vlivu na zdraví, osobní i rodinný život a na celou společnost.

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.16 PL: Boj proti návykovým látkám (1)

Osmisměrka - drogy

E N I O R E H N N L
E N I C O T O I I I
X O A M R D X A T T
T P Z U A A X K I H
Á I S T H T C O V I
Z U E D B I E K R U
E M A M D M R K E M
N I K O T I N A P D
L O H O K L A R M S
Y K V Á L H O S Y L

ALKOHOL	CRACK	EXTÁZE
HEROIN	KETAMIN	KOKAIN
LITHIUM	LSD	LYSOHLÁVKY
MARIHUANA	MDMA	METADON
NIKOTIN	OPIUM	PERVITIN

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

PL: Boj proti návykovým látkám (2)

1 2 3 4 5

A	A	A	A	A

- 1 malá ruka
- 2 hokejový stadion
- 3 děvče
- 4 část cyklistického závodu
- 5 domácí zvíře

A				
B				
C				
D				

- A zvíře s bodlinami
- B pánský společenský oděv
- C nádoba k pití
- D malý nůž

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.17 Ovlivňování atmosféry v rodině

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci si uvědomí svůj podíl a vliv na rodinnou atmosféru. Zároveň se zamyslí nad tím, jak by mohli přispět ke zlepšení rodinné atmosféry.

Klíčová slova: rodina, atmosféra, zlepšení rodinné atmosféry

Pomůcky: pracovní listy, barevné papíry, fixy

Použité metody: vyprávění, diskuse

Průběh lekce:

Zcitlivění: Žáci se zamyslí nad otázkou: Jak důležitá je pro vás rodina? Diskutujte s žáky asi 10 minut a dejte slovo každému žákovi. Vezměte si velký barevný papír a napište na něj RODINNÁ ATMOSFÉRA. Potom začněte vyprávět hypotetický příběh o rodině, která není zrovna ideální, často se v ní křičí, vznikají konflikty, je tam dusno a nikdo se tam necítí dobře. Otec s matkou se hádají, dcera má problémy ve škole, rodina je ve finanční tísní. Nyní si každý z žáků vezme barevný papír a na jednu stranu napíše, co zlepšuje jejich rodinnou atmosféru a na druhou, co ji zhoršuje.

Rozdejte žákům pracovní listy a požádejte je o jejich vyplnění.

Reflexe - otázky:

Kdo má podíl na celkové atmosféře v rodině? Kdo ji vytváří?

Jakou úlohu při vytváření rodinné atmosféry doma máte vy?

Co nejvíce zhoršuje atmosféru ve vaší rodině?

Jaké změny byste navrhli, aby se atmosféra ve vaší rodině zlepšila?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

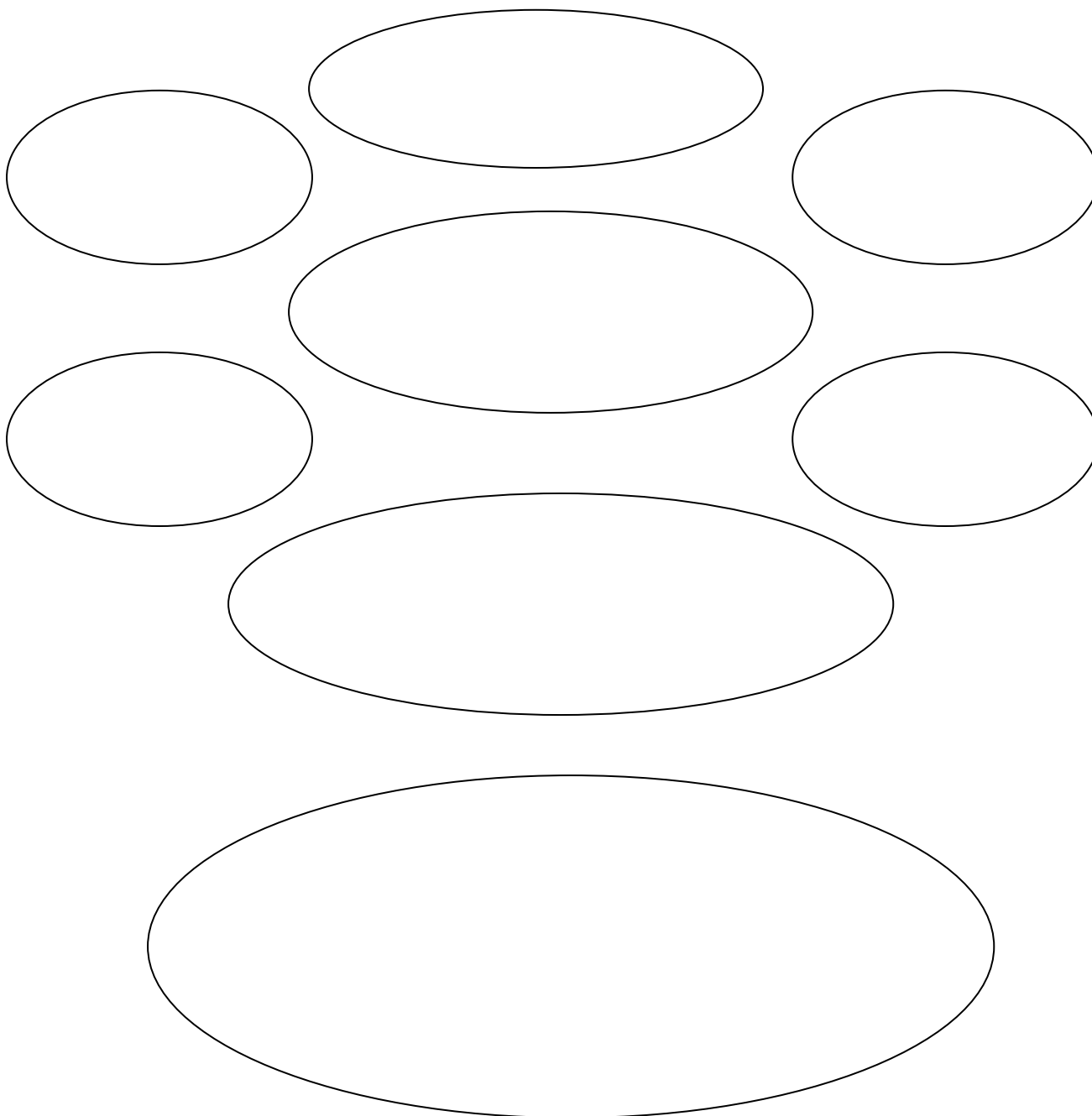
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.17 PL: Ovlivňování atmosféry v rodině

Uved', co všechno bys mohl udělat pro zlepšení atmosféry v rodině?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.18 Projevy úcty ke stáří

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, třída

Cíle: Žáci uvedou projevy úcty ke starším lidem a vysvětlí její smysl.

Klíčová slova: úcta, stáří, projevy úcty

Pomůcky: pracovní list

Použité metody: výklad, otázky a odpovědi, kritické myšlení, diskuse

Průběh lekce:

Zcitlivění: Položte žákům otázku, zda mají rádi své prarodiče. Ved'te je k zamyšlení, že každý starší člověk, kterého potkávají je pravděpodobně dědeček, nebo babička někoho. Zeptejte se, co si žáci představí, když se řekne úcta ke stáří.

Výklad: Úcta znamená lidský trvalý vztah ocenění druhého, který se projevuje ohleduplností, zdvořilostí, podporou a oceňováním kvality druhého člověka. Projevem úcty je dávání přednosti, úklona, nebo nabídnutí místa v tramvaji, vlaku, autobusu apod. Protikladem úcty je pohrdání, drzost, bezohlednost, ponižování. Úctou projevujeme vůči druhým lidem, zejména rodičům a starším, vůči institucím a státním symbolům (např. povstání při státní hymně).

Staří lidé vychovali své, dnes již dospělé děti, pomohli jim ke vzdělání a podporovali je za cenu osobních obětí. Staří lidé mají základní životní moudrost, která se nemění ani v době technického pokroku a potřebují naše ohledy i pomoc. Recitace básně Jana Nerudy Dědova mísa. Tři generace – děda, syn, vnuk – syn dělá dědovi koryto na jídlo, protože se mu třese ruka a rozbíjí nádoby. Syn si uvědomí své chování, až mu jeho malý synek sdělí: „Až se tobě třásti bude ruka, koryto ti synek taky udělá.“

Aktivita: Rozdejte žákům pracovní list a požádejte o zamyšlení a odpověď na otázky o vztahu ke starým lidem.

Reflexe - otázky:

Co si představujete pod pojmem úcta ke starším lidem?

Proč je dobré se chovat ke starším lidem s úctou?

Uveďte některé situace ze svého okolí.

Jak hodnotíte příběh v básni Dědova mísa?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.18 PL: Projevy úcty ke stáří

Otázky pro zamyšlení a pro diskuzi:

- 1) **Jak se chováš ke starším lidem?**

- 2) **Uved' konkrétní projevy úcty ke starším.**

- 3) **Jak ten člověk reagoval?**

- 4) **Všiml sis někdy projevu neúcty ke starším lidem?**

- 5) **Popiš tuto situaci**

- 6) **Vložil ses do tohoto jednání?**

- 7) **Jaký jsi měl pocit?**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.19 Tolerance k různým náboženstvím a věřícím

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, PC učebna

Cíle: Tolerance věřících, žáci si uvědomí nutnost respektovat víru a náboženské přesvědčení.

Klíčová slova: náboženství, tolerance, věřící, islám, křesťanství, buddhismus, hinduismus, judaismus

Pomůcky: pracovní listy, film, barevné papíry, fixy, internet

Použité metody: výklad, diskuse

Průběh lekce:

Zcitlivění: Zadejte žákům otázku: „Máte rádi svátky jako Velikonoce, Vánoce?“ Po diskusi asi 10 minut se zeptejte, jestli žáci věří v Boha a proč se slaví církevní svátky.

Výklad: Proberte s žáky význam náboženství a uveďte největší světová náboženství: buddhismus, křesťanství, islám. Dále uveďte některá národní náboženství, např. hinduismus, taoismus, konfucianismus, judaismus.

Aktivita: Žákům dejte na výběr jeden druh náboženství. Jejich úkolem je vyhledat informace, obrázky, vytvořit plakát k zadanému tématu a prezentovat jej ostatním.

Individuální práce: Rozdejte žákům pracovní listy a požádejte je o vyplnění.

Reflexe – otázky:

Tolerujete víru, případně jiná náboženství?

Která náboženství vám jsou blízká, víte o nich více informací?

Z jakého důvodu je náboženská tolerance důležitá?

Znáte projevy náboženské intolerance?

Jaká náboženská stavba se nachází v Brně na Vídeňské ulici? Ke kterému náboženství patří?

Poznámky:

Zdůrazněte, že náboženská nesnášenlivost může vést k závažným konfliktům a dokonce i k válkám.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.19 PL: Tolerance k různým náboženstvím a věřícím

Odpověz na otázky:

- 1) **Patříš k věřícím lidem?**

- 2) **Která náboženství vyznáváš?**

- 3) **Zúčastňuješ se náboženských akcí?**

- 4) **V čem vidíš přínos náboženství?**

- 5) **Jsou všechna náboženství tolerantní k jiným náboženstvím?**

- 6) **Znáš taková náboženství?**

- 7) **Jsou vyznavači některých náboženství schopni páchat i teroristické činy?**

- 8) **Jak se takovým lidem říká? Znáte nějaké příklady ve světě?**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.20 Krásy přírody, ekologie

Časový rozsah, místo: 9. ročník, 1 hodina, příroda v okolí školy, PC učebna

Cíl: Žáci vyfotografují záběry přírody z okolí školy nebo jiného místa, pojmenují své fotografie a uvědomí si krásu a rozmanitost přírody.

Klíčová slova: krása přírody, mnohotvárnost přírody, ekologie

Pomůcky: pracovní list, vlastní fotografie, internet

Použité metody: řízená diskuse, skupinová práce, fotografování

Průběh lekce:

Motivace a výklad: Řekněte žákům, že tématem, kterým se budeme zabývat, se už zabývala řada lidí před námi. Všichni přišli na spoustu zajímavých postřehů a přesvědčili se, že příroda je krásná a rozmanitá. Víme, jak se chovat k hostu, který nás navštíví, ale zřejmě si vždy neuvědomujeme, že sami býváme hosty v přírodě.

Aktivita: Najděte na internetu hesla „příroda“ a „ekologie“ a запиšte si nejdůležitější informace. Veďte žáky k zamyšlení nad ohleduplností k přírodě. Diskutujte asi 10 minut.

Skupinová

práce:

- 1) Úcta k přírodě se promítá i do péče o vlastní zahrádku. Zatrhni odpadky, které do kompostu nepatří: obaly od jogurtu, slupky z ovoce a zeleniny, papíry, posečená tráva, staré hadry.
- 2) Zatrhni činnosti, které ohrožují čistotu vodních toků: mytí auta na břehu, koupání, hnojení, vypouštění odpadů, lodní přeprava.
- 3) Označ číselným pořadím, které činnosti nejvíce znečišťují ovzduší: topení pevnými palivy, provoz motorových vozidel, spalování obalů z umělé hmoty, spalování suchého listí, spalování pneumatik.

Reflexe – otázky:

Proč záleží na kráse a čistotě přírody?

Co pro to děláš?

Je nutné třídit odpad?

Poznámky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

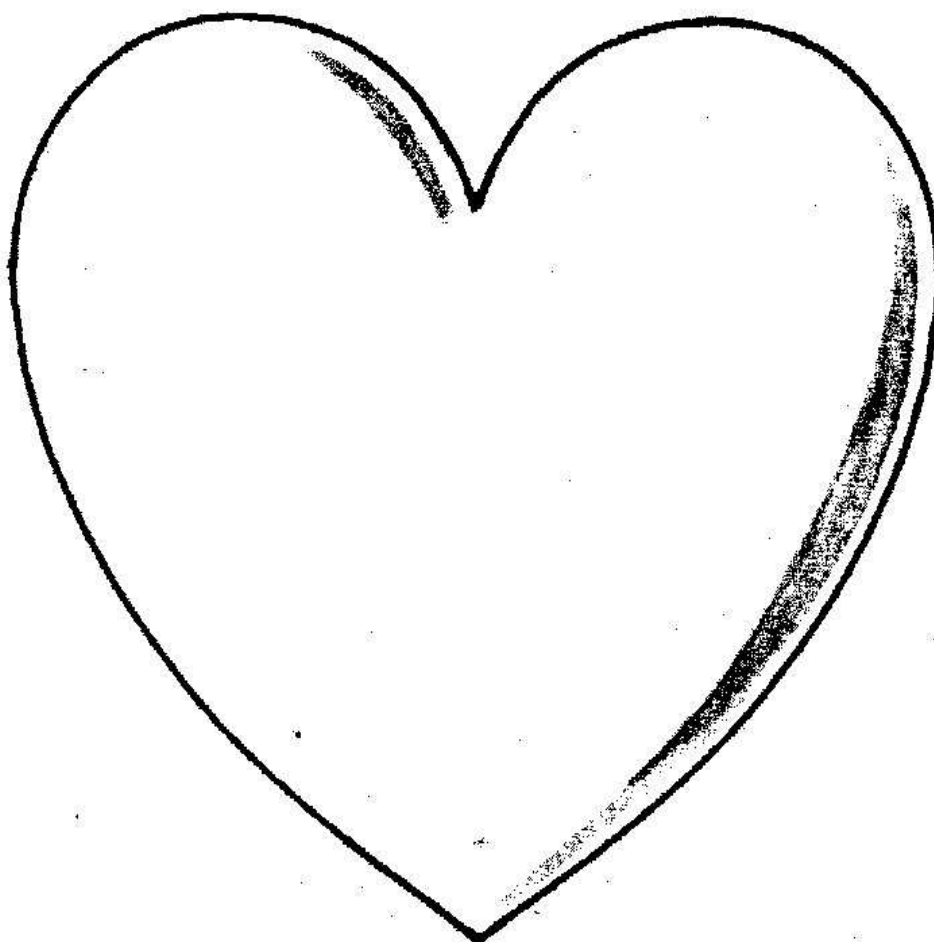
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

9.20 PL: Krásy přírody, ekologie

Do srdíčka nakresli svůj strom, tedy ten, který se ti nejvíce líbí.

Jak by se to dalo zařídit, abys ho někde mohl(a) vysadit? Představ si, kdyby každý z nás každý rok vysadil jeden stromek. Řekněme, že je v naší zemi asi pět miliónu lidí schopných zasadit strom. Nepočítejme malé děti, nemocné a velmi staré lidi.

**Kolik stromů by to bylo za 1 rok, za 2 roky, za 10 let.....?
Jak se sází strom? Proč je strom důležitý pro život člověka?**

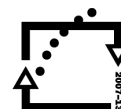
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Etická výchova - metodické materiály pro 9. ročník

Seznam použité literatury:

- ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha, Portál, 2001
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Pozitivní psychologie*. Praha: Portál, 2004
- NOVÁKOVÁ, M. a kolektiv. *Učíme etickou výchovu*. Praha: Luxpress, 2006
NOVÁKOVÁ, B. *Ovládáme umění soutěžit*. Praha: Projekt Odyssea, 2007.
- VACEK, P. *Psychologie morálky a výchova charakteru žáků*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011.
- VAŇKOVÁ, J. *Pečujeme o dobré vztahy*. Praha: Projekt Odyssea, 2007.
- VALIŠOVÁ, A. *Asertivita v rodině a ve škole aneb zásady přímého jednání mezi dětmi, rodiči a učiteli*. Jihlava: H&N, 1998.

Internetové zdroje:

Ottová, V. *ETICKÁ VÝCHOVA - metodický manuál pro 9. ročník*. Kojetín 2012. [online].
3.9.2014. Dostupný z

[www:http://www.zssladovni.info/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=35&Itemid=13](http://www.zssladovni.info/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=35&Itemid=13) >.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Obrázky:

http://kak-bog.ru/sites/default/files/mimika_i_zhesty_zhenshchin_0.jpg

<http://www.pixmac.cz/fotka/hands/000076578439>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

ZŠ a MŠ Brno, Křenová 21

Brno 2012-2015

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ